

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMMISSION DE L'ÉNERGIE, DE
L'ENVIRONNEMENT ET DU CLIMAT

COMMISSIE VOOR ENERGIE, LEEFMILIEU EN
KLIMAAT

Mardi

09-02-2021

Matin

Dinsdag

09-02-2021

Voormiddag

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	Parti Socialiste
VB	Vlaams Belang
MR	Mouvement réformateur
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	Partij van de Arbeid – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
Vooruit	Vooruit
cdH	centre démocrate Humaniste
DéFI	Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 55 0000/000	Document parlementaire de la 55 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 55 0000/000	Parlementair stuk van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigeleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes :	Bestellingen :
Place de la Nation 2	Natieplein 2
1008 Bruxelles	1008 Brussel
Tél. : 02/ 549 81 60	Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be	www.dekamer.be
e-mail : publications@lachambre.be	e-mail : publicaties@dekamer.be

SOMMAIRE

Questions jointes de	1
- Bert Wollants à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'arrêt de la Cour constitutionnelle relatif au décret énergie du gouvernement flamand" (55012604C)	1
- Kurt Ravyts à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'arrêt de la Cour constitutionnelle portant sur le compteur tournant à l'envers" (55012607C)	1
- Kris Verduyckt à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'annulation par la Cour constitutionnelle du règlement sur le compteur tournant à l'envers" (55012630C)	1
- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'annulation de la réglementation sur le compteur tournant à l'envers par la Cour constitutionnelle" (55013150C)	1
Orateurs: Bert Wollants, Kurt Ravyts, Kris Verduyckt, Thierry Warmoes, Patrick Dewael, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie	
Question de Kurt Ravyts à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le Clean energy package européen" (55012609C)	7
Orateurs: Kurt Ravyts, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie	
Questions jointes de	9
- Kurt Ravyts à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'étude sur la faisabilité technique du taux d'incorporation des biocarburants" (55012610C)	9
- Barbara Creemers à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'étude consacrée à la faisabilité technique des biocarburants" (55012911C)	9
- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'étude de faisabilité relative aux biocarburants" (55013142C)	9
Orateurs: Kurt Ravyts, Barbara Creemers, Thierry Warmoes, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie	
Questions jointes de	13
- Bert Wollants à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'exposé d'orientation politique 2.0" (55012641C)	13
- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La note de politique 2.0 et la promesse de moyens suffisants contre la précarité énergétique" (55013140C)	13
Orateurs: Bert Wollants, Thierry Warmoes, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie	
Question de Christophe Bombled à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La task force relative à l'accompagnement de la fermeture des centrales nucléaires" (55012963C)	18
Orateurs: Christophe Bombled, Tinne Van	

INHOUD

Samengevoegde vragen van	1
- Bert Wollants aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het arrest van het Grondwettelijk Hof over het energiedecreet van de Vlaamse regering" (55012604C)	1
- Kurt Ravyts aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het arrest van het Grondwettelijk Hof in verband met de terugdraaiende teller" (55012607C)	1
- Kris Verduyckt aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De vernietiging van de regeling m.b.t. de terugdraaiende teller door het Grondwettelijk Hof" (55012630C)	1
- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De vernietiging van de regeling van de terugdraaiende teller door het Grondwettelijk Hof" (55013150C)	1
Sprekers: Bert Wollants, Kurt Ravyts, Kris Verduyckt, Thierry Warmoes, Patrick Dewael, Tinne Van der Straeten, minister van Energie	
Vraag van Kurt Ravyts aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het Europese Clean Energy Package" (55012609C)	7
Sprekers: Kurt Ravyts, Tinne Van der Straeten, minister van Energie	
Samengevoegde vragen van	9
- Kurt Ravyts aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De studie naar de technische haalbaarheid van de bijmengingsgraad van biobrandstoffen" (55012610C)	9
- Barbara Creemers aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De studie met betrekking tot de technische haalbaarheid van biobrandstoffen" (55012911C)	9
- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De haalbaarheidsstudie over biobrandstoffen" (55013142C)	9
Sprekers: Kurt Ravyts, Barbara Creemers, Thierry Warmoes, Tinne Van der Straeten, minister van Energie	
Samengevoegde vragen van	13
- Bert Wollants aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De beleidsverklaring 2.0" (55012641C)	13
- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De beleidsnota 2.0 en de belofte voor voldoende middelen in de strijd tegen energiearmoede" (55013140C)	13
Sprekers: Bert Wollants, Thierry Warmoes, Tinne Van der Straeten, minister van Energie	
Vraag van Christophe Bombled aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De taskforce voor de begeleiding van de sluiting van de kerncentrales" (55012963C)	18
Sprekers: Christophe Bombled, Tinne Van	

der Straeten, ministre de l'Énergie**der Straeten, minister van Energie**

Question de Marie-Christine Marghem à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "La zéro déforestation et la Déclaration d'Amsterdam" (55012746C) <i>Orateurs: Marie-Christine Marghem, Zakia Khattabi</i> , ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal	21	Vraag van Marie-Christine Marghem aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "Nul ontbossing en de Verklaring van Amsterdam" (55012746C) <i>Sprekers: Marie-Christine Marghem, Zakia Khattabi</i> , minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal	21
Question de Georges Dallemagne à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "Le burden sharing" (55012977C) <i>Orateurs: Georges Dallemagne, Zakia Khattabi</i> , ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal	23	Vraag van Georges Dallemagne aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De burden sharing" (55012977C) <i>Sprekers: Georges Dallemagne, Zakia Khattabi</i> , minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal	23
Question de Bert Moyaers à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "L'étude récente de la VU Amsterdam sur les substances toxiques dans les granulats de caoutchouc" (55013078C) <i>Orateurs: Bert Moyaers, Zakia Khattabi</i> , ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal	27	Vraag van Bert Moyaers aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "Het nieuw gepubliceerde onderzoek van de VU over schadelijke stoffen in rubbergranulaat" (55013078C) <i>Sprekers: Bert Moyaers, Zakia Khattabi</i> , minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal	27
Question de Daniel Senesael à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "Le développement durable, la biodiversité et les entreprises belges" (55013315C) <i>Orateurs: Daniel Senesael, Zakia Khattabi</i> , ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal	29	Vraag van Daniel Senesael aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "Duurzame ontwikkeling, biodiversiteit en de Belgische bedrijven" (55013315C) <i>Sprekers: Daniel Senesael, Zakia Khattabi</i> , minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal	29
Question de Kurt Ravyts à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "Le Climate Adaptation Summit (CAS)" (55013324C) <i>Orateurs: Kurt Ravyts, Zakia Khattabi</i> , ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal	31	Vraag van Kurt Ravyts aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De Climate Adaptation Summit (CAS)" (55013324C) <i>Sprekers: Kurt Ravyts, Zakia Khattabi</i> , minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal	31
Question de Daniel Senesael à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "Le trafic de bois illégal" (55013368C) <i>Orateurs: Daniel Senesael, Zakia Khattabi</i> , ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal	33	Vraag van Daniel Senesael aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De illegale houthandel" (55013368C) <i>Sprekers: Daniel Senesael, Zakia Khattabi</i> , minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal	33
Question de Ellen Samyn à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "L'adhésion du gouvernement fédéral belge au Pacte vert européen" (55013373C) <i>Orateurs: Ellen Samyn, Zakia Khattabi</i> , ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal	36	Vraag van Ellen Samyn aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "Het onderschrijven van de Europese Green Deal door de Belgische federale regering" (55013373C) <i>Sprekers: Ellen Samyn, Zakia Khattabi</i> , minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal	36
Question de Daniel Senesael à Zakia Khattabi	39	Vraag van Daniel Senesael aan Zakia Khattabi	39

(Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "Le rapport 2020 du Programme des Nations Unies pour l'environnement" (55013685C)

Orateurs: Daniel Senesael, Zakia Khattabi, ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal

(Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "Het verslag 2020 van het United Nations Environment Programme" (55013685C)

Sprekers: Daniel Senesael, Zakia Khattabi, minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal

Question de Daniel Senesael à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "La pollution marine due aux activités terrestres" (55013696C)

Orateurs: Daniel Senesael, Zakia Khattabi, ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal

Vraag van Daniel Senesael aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De zeeverontreiniging als gevolg van activiteiten op het land" (55013696C)

Sprekers: Daniel Senesael, Zakia Khattabi, minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal

Question de Greet Daems à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "L'Affaire Climat contre les autorités belges compétentes" (55013846C)

Orateurs: Greet Daems, Zakia Khattabi, ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal

Vraag van Greet Daems aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De Klimaatzaak tegen de bevoegde Belgische overheden" (55013846C)

Sprekers: Greet Daems, Zakia Khattabi, minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal

Question de Greet Daems à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "L'accord de libre échange entre l'UE et le Mercosur" (55013849C)

Orateurs: Greet Daems, Zakia Khattabi, ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal

Vraag van Greet Daems aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "Het vrijhandelsakkoord tussen de EU en Mercosur" (55013849C)

Sprekers: Greet Daems, Zakia Khattabi, minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal

Question de Kris Verduyck à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "L'instauration du cautionnement des canettes aux Pays-Bas" (55013953C)

Orateurs: Kris Verduyck, Zakia Khattabi, ministre du Climat, de l'Environnement, du Développement durable et du Green Deal

Vraag van Kris Verduyck aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De invoering van statiegeld op blikjes in Nederland" (55013953C)

Sprekers: Kris Verduyck, Zakia Khattabi, minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal

Question de Melissa Depraetere à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le recours quasi immédiat, par les fournisseurs d'énergie, aux agences de recouvrement" (55012969C)

Orateurs: Melissa Depraetere, présidente du groupe sp.a, **Tinne Van der Straeten,** ministre de l'Énergie

Vraag van Melissa Depraetere aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het snel inschakelen van incassobureaus door energiebedrijven" (55012969C)

Sprekers: Melissa Depraetere, voorzitter van de sp.a-fractie, **Tinne Van der Straeten,** minister van Energie

Question de Malik Ben Achour à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le projet MYRRHA" (55013072C)

Orateurs: Malik Ben Achour, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie

Vraag van Malik Ben Achour aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het MYRRHA-project" (55013072C)

Sprekers: Malik Ben Achour, Tinne Van der Straeten, minister van Energie

Question de Marie-Christine Marghem à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le monitoring relatif à la sécurité d'approvisionnement et à l'évolution du coût de l'énergie" (55013090C)

Orateurs: Marie-Christine Marghem, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie

Vraag van Marie-Christine Marghem aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De monitoring van de continuïteit van de energievoorziening en de evolutie van de energiekosten" (55013090C)

Sprekers: Marie-Christine Marghem, Tinne Van der Straeten, minister van Energie

Question de Marie-Christine Marghem à Tinne

Vraag van Marie-Christine Marghem aan Tinne

Van der Straeten (Énergie) sur "Le renforcement du cadre législatif relatif aux provisions nucléaires" (55013091C)

Orateurs: Marie-Christine Marghem, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie

- Questions jointes de 54
- Marie-Christine Marghem à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Doel 1 et Doel 2" (55013092C) 54
 - Samuel Cogolati à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La suspension de l'exportation de combustible nucléaire de Lingen" (55013122C) 54
 - Reccino Van Lommel à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La possible pénurie de combustibles nucléaires pour les réacteurs nucléaires de Doel 1 et 2" (55013332C) 54
 - Leen Dierick à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Une possible pénurie de combustible nucléaire pour Doel 1 et Doel 2" (55013817C) 54

Orateurs: Marie-Christine Marghem, Samuel Cogolati, Reccino Van Lommel, Leen Dierick, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie

Question de Marie-Christine Marghem à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le conseil d'administration d'Electrabel" (55013093C) 57

Orateurs: Marie-Christine Marghem, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie

- Questions jointes de 59
- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le tarif social pour la fourniture d'énergie" (55013148C) 59
 - Melissa Depraetere à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'extension du tarif social de l'énergie" (55013684C) 59

Orateurs: Thierry Warmoes, Melissa Depraetere, présidente du groupe sp.a, **Tinne Van der Straeten**, ministre de l'Énergie

Question de Bert Wollants à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le risque de black-out du 8 janvier" (55013321C) 62

Orateurs: Bert Wollants, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie

Question de Daniel Senesael à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le rapport 'Sustainable Recovery' de l'AIE" (55013331C) 65

Orateurs: Daniel Senesael, Tinne Van der Straeten, ministre de l'Énergie

- Questions jointes de 67
- Bert Wollants à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les projets en matière d'énergie dans le plan de relance fédéral" (55013504C) 67
 - Kurt Ravyts à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les projets en matière d'énergie dans le plan de relance national" (55013509C) 67

- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten 67

Van der Straeten (Energie) over "De versterking van het wetgevende kader inzake de nucleaire voorzieningen" (55013091C)

Sprekers: Marie-Christine Marghem, Tinne Van der Straeten, minister van Energie

- Samengevoegde vragen van 54
- Marie-Christine Marghem aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Doel 1 en Doel 2" (55013092C) 54
 - Samuel Cogolati aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De opschorting van de uitvoer van kernbrandstof uit Lingen" (55013122C) 54
 - Reccino Van Lommel aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het mogelijke tekort aan nucleaire splijtstof voor de kernreactoren Doel 1 en Doel 2" (55013332C) 54
 - Leen Dierick aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Een mogelijk tekort aan nucleaire splijtstof voor Doel 1 en Doel 2" (55013817C) 54

Sprekers: Marie-Christine Marghem, Samuel Cogolati, Reccino Van Lommel, Leen Dierick, Tinne Van der Straeten, minister van Energie

Vraag van Marie-Christine Marghem aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De raad van bestuur van Electrabel" (55013093C) 58

Sprekers: Marie-Christine Marghem, Tinne Van der Straeten, minister van Energie

- Samengevoegde vragen van 59
- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het sociaal energietarief" (55013148C) 59
 - Melissa Depraetere aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De uitbreiding van het sociaal energietarief" (55013684C) 59

Sprekers: Thierry Warmoes, Melissa Depraetere, voorzitter van de sp.a-fractie, **Tinne Van der Straeten**, minister van Energie

Vraag van Bert Wollants aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het risico op black-out van 8 januari" (55013321C) 62

Sprekers: Bert Wollants, Tinne Van der Straeten, minister van Energie

Vraag van Daniel Senesael aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het rapport 'Sustainable Recovery' van het IEA" (55013331C) 65

Sprekers: Daniel Senesael, Tinne Van der Straeten, minister van Energie

- Samengevoegde vragen van 67
- Bert Wollants aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De energieprojecten in het federale relanceplan" (55013504C) 67
 - Kurt Ravyts aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De projecten op het vlak van energie in het nationale relanceplan" (55013509C) 67

- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten 67

(Énergie) sur "Le plan de relance et le hub énergétique en mer du Nord" (55013538C)

- Reccino Van Lommel à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les ambitions en matière d'hydrogène de l'accord sur le plan de relance belge" (55013550C)

- Kim Buyst à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les projets nucléaires dans le plan de relance" (55013873C)

Orateurs: **Bert Wollants, Kurt Ravyts, Thierry Warmoes, Reccino Van Lommel, Kim Buyst, Tinne Van der Straeten**, ministre de l'Énergie

Questions jointes de 74

- Kurt Ravyts à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La hausse de la surcharge offshore depuis la mise en fonction des parcs offshore les plus récents" (55013686C) 74

- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'augmentation de la facture énergétique" (55013951C) 74

Orateurs: **Kurt Ravyts, Thierry Warmoes, Tinne Van der Straeten**, ministre de l'Énergie, **Kim Buyst**

(Energie) over "Het relanceplan en de energiehub in de Noordzee" (55013538C)

- Reccino Van Lommel aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De waterstofambities in het akkoord over het Belgische herstelplan" (55013550C) 67

- Kim Buyst aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De nucleaire projecten in het relanceplan" (55013873C) 67

Sprekers: **Bert Wollants, Kurt Ravyts, Thierry Warmoes, Reccino Van Lommel, Kim Buyst, Tinne Van der Straeten**, minister van Energie

Samengevoegde vragen van 74

- Kurt Ravyts aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De stijging van de offshoretoeslag in het licht van de werking van de meest recente offshoreparken" (55013686C) 74

- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De stijging van de energiefactuur" (55013951C) 74

Sprekers: **Kurt Ravyts, Thierry Warmoes, Tinne Van der Straeten**, minister van Energie, **Kim Buyst**

COMMISSION DE L'ÉNERGIE, DE L'ENVIRONNEMENT ET DU CLIMAT

du

MARDI 9 FEVRIER 2021

Matin

COMMISSIE VOOR ENERGIE, LEEFMILIEU EN KLIMAAT

van

DINSDAG 9 FEBRUARI 2021

Voormiddag

De openbare commissievergadering wordt geopend om 09.02 uur en voorgezeten door de heer Patrick Dewael.

La réunion publique de commission est ouverte à 09 h 02 et présidée par M. Patrick Dewael.

De teksten die in cursief zijn opgenomen in het Integraal Verslag werden niet uitgesproken en steunen uitsluitend op de tekst die de spreker heeft ingediend.

Les textes figurant en italique dans le Compte rendu intégral n'ont pas été prononcés et sont la reproduction exacte des textes déposés par les auteurs.

01 Samengevoegde vragen van

- Bert Wollants aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het arrest van het Grondwettelijk Hof over het energiedecreet van de Vlaamse regering" (55012604C)
- Kurt Ravyts aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het arrest van het Grondwettelijk Hof in verband met de terugdraaiende teller" (55012607C)
- Kris Verduyck aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De vernietiging van de regeling m.b.t. de terugdraaiende teller door het Grondwettelijk Hof" (55012630C)
- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De vernietiging van de regeling van de terugdraaiende teller door het Grondwettelijk Hof" (55013150C)

01 Questions jointes de

- Bert Wollants à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'arrêt de la Cour constitutionnelle relatif au décret énergie du gouvernement flamand" (55012604C)
- Kurt Ravyts à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'arrêt de la Cour constitutionnelle portant sur le compteur tournant à l'envers" (55012607C)
- Kris Verduyck à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'annulation par la Cour constitutionnelle du règlement sur le compteur tournant à l'envers" (55012630C)
- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'annulation de la réglementation sur le compteur tournant à l'envers par la Cour constitutionnelle" (55013150C)

01.01 Bert Wollants (N-VA): Mevrouw de minister, bij arrest 05/2021 van 14 januari vernietigde het Grondwettelijk Hof de compensatieregeling die de Vlaamse regering had vooropgesteld voor de overgang naar digitale meters voor prosumenten. Dat lijkt louter een gewestelijke aangelegenheid, maar ook de federale overheid heeft daar een rol in gespeeld. De federale ministerraad heeft bij verzoekschrift van 5 december 2019 om de vernietiging verzocht van artikel 42 van het bewuste decreet, dat specifiek gaat over de periode van 15 jaar waarin voor de productie-installaties met een vermogen van maximaal 10 kWh de injectie van de stroom in mindering wordt gebracht van de afname, wat min of meer neerkomt op wat men in de volksmond "de terugdraaiende teller" noemt.

Nu na de interventie van de federale overheid de regeling geschrapt werd op basis van de vernietiging van dat artikel 42, moet het

01.01 Bert Wollants (N-VA): La Cour constitutionnelle a annulé le régime de compensations de l'exécutif flamand pour les propriétaires de panneaux photovoltaïques. En décembre 2019, le Conseil des ministres fédéral avait introduit une requête en annulation de ce décret. Celui-ci avait certes été contesté aussi par plusieurs régulateurs et groupes d'intérêts, mais la requête fédérale a suffi pour annuler la réglementation.

Que pense la ministre de l'inter-

mogelijk zijn dat de federale minister van Energie een evaluatie maakt van de interventie en het bereikte resultaat. Zoals ik het arrest lees, was enkel het verzoekschrift al voldoende om tot de vernietiging van het artikel te komen.

Ik wil niet van tevoren uitsluiten dat een gelijkaardige conclusie niet zou zijn bereikt op basis van de andere verzoekschriften. De regeling werd ook aangevochten door onder andere een aantal regulatoren en belangengroepen. Die vallen echter grotendeels buiten uw rechtstreekse bevoegdheid, dus u hoeft geen evaluatie te maken van dat deel, noch van de opportuniteit voor die groepen om het artikel aan te vechten.

Welke evaluatie maakt u inzake de federale bevoegdheden van het bewuste arrest? Is het doel dat beoogd werd door het verzoekschrift van 5 december 2019 wat u betreft volledig bereikt?

Welke gevolgen heeft de vernietiging voor de transmissienettarieven en de btw-inkomsten van de federale overheid?

Is het uw bedoeling om consequent gelijkaardige stappen te ondernemen tegen andere regelgevende initiatieven die als gevolg hebben dat de belastbare basis voor de transmissienettarieven zou worden versmald? Geldt dat dan ook voor bestaande systemen op dat vlak?

01.02 Kurt Ravyts (VB): Mevrouw de minister, een en ander is geschetst door de heer Wollants. Het verzoekschrift is toegezonden op 5 december 2019 via de federale Ministerraad. Ik was toen pas enkele maanden Parlements lid en had nog niet de gewoonte om wekelijks de notulen of de agenda te bekijken van de federale ministerraad. Het gebeurde dus een beetje 'in de duik'. Ik bedoel dat niet pejoratief. Het verzoekschrift is en stoemelings ingediend. Toenmalig minister Marghem heeft er heel weinig kabaal over gemaakt.

De overgangsmaatregel van de terugdraaiende teller had natuurlijk een impact op de transmissienettarieven. Er waren op die manier gewoon minder inkomsten voor de federale overheid. Het neveneffect van het arrest is dat er door de brutoafname extra inkomsten zullen zijn voor de federale overheid. Met andere woorden, het hele verhaal draait ook rond de federale bijdrage en de btw.

U hebt gesteld dat u niet bevoegd bent voor de kern van de zaak, zijnde het debacle rond de zonnepanelen, zoals we het wel mogen noemen. U hebt zich echter wel al geprofileerd rond de terugleveringscontracten. U was bijvoorbeeld aanwezig op de presentatie van het initiatief van Decathlon om zonneoverschotten in zonnebonussen om te zetten. U toont dus wel een grote betrokkenheid.

Ten slotte, mevrouw de minister, wil ik u nog even confronteren met het Waalse voorbeeld. Ook de Waalse regering plant een overgangsregeling vergelijkbaar met de regeling die vorige maand werd vernietigd voor Vlaanderen. Hoe staat de federale overheid tegenover de Waalse manier van werken, waar de energieregulator Cwape ook heeft gesteld geen voorstander te zijn van het overgangsregime? Die regulator plant echter geen juridische acties.

vention du gouvernement fédéral? L'objectif a-t-il été atteint? Quelles sont les conséquences de l'annulation sur les tarifs des réseaux de transmission et les recettes de TVA de l'État fédéral? La ministre entreprendra-t-elle des démarches analogues contre d'autres initiatives réglementaires réduisant l'assiette imposable des tarifs des réseaux de transmission?

01.02 Kurt Ravyts (VB): La mesure de transition flamande pour les compteurs qui tournent à l'envers a eu un impact sur les tarifs de transport et a donc causé une perte de revenus pour le gouvernement fédéral. C'est la raison pour laquelle le gouvernement fédéral a soumis le 5 décembre 2019 une requête en annulation, sans lui donner trop de publicité.

La ministre a défini sa position vis-à-vis des contrats d'injection. Elle était présente à la présentation de l'initiative de Decathlon qui permet de convertir en primes solaires les surplus d'énergie solaire.

Le gouvernement wallon prévoit un règlement transitoire similaire à celui qui a été annulé la semaine passée pour la Flandre. Quelle est la position du gouvernement fédéral par rapport à l'approche wallonne? Comment la ministre réagit-elle au problème?

01.03 Kris Verduyckt (sp.a): Mevrouw de minister, over de vernietiging van de virtueel terugdraaiende teller door het Grondwettelijk Hof werd al heel veel gezegd. Vooreerst concludeer ik dat het slecht werk van de Vlaamse regering was: alle knipperlichten stonden op oranje, maar zij heeft die regeling toch doorgedrukt.

De gevolgen zijn natuurlijk veel lastiger. Veel Vlamingen hebben investeringen gedaan met die deal in het achterhoofd. Zij worden nu met contractbreuk geconfronteerd. Dat is heel erg.

Minstens zo erg is dat de beslissing negatief afstraalt op duurzame investeringen, op zonnepanelen en warmtepompen, die we nochtans heel erg nodig hebben.

Het betreft hier een Vlaams dossier. Dus waarom zouden wij ons daarmee bemoeien? Ik hoorde vanmorgen uw Vlaamse collega op de radio zeuren over de kostprijs van het CRM en dat ze niet wist wat dat zou betekenen. Ik stel voor dat ze bij de N-VA beter samenwerken, want wij zullen daar vandaag heel de dag aan werken. De heer Wollants had dat kunnen vertellen.

Wij zullen hier dus ook iets over een Vlaams dossier zeggen, want de federale regering heeft inderdaad een rol in de uitspraak gespeeld. De restregering heeft die regeling aangevallen. Zoals ik het arrest heb begrepen, is het zelfs een van de belangrijke redenen voor de uitspraak ter zake.

Mevrouw de minister, kunt u over de rol die de federale regering toen heeft gespeeld en misschien nu ook nog speelt, meer informatie geven? Hebben we nog een rol te spelen of niet?

Ik ben vooral ook bezorgd over de negatieve impact op duurzame investeringen. Op welke manier kunt u bijdragen om daarin een kentering te brengen?

01.04 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, de vernietiging van de regeling van de terugdraaiende teller door het Grondwettelijk Hof stond natuurlijk in de sterren geschreven. De Raad van State had in zijn advies immers al duidelijk gesteld dat de Vlaamse regering hiermee de bevoegdheidsverdeling overtrad.

Veel mensen voelen zich bedrogen en zijn terecht kwaad op de Vlaamse regering. Die beloofde mensen die nog vóór eind vorig jaar zonnepanelen installeerden dat ze nog 15 jaar lang zouden kunnen genieten van de voordelige regeling van de terugdraaiende teller. Ondertussen knutselde de Vlaamse regering snel een compensatieregeling in elkaar die totaal niet volstaat. De PVDA heeft de Vlaamse regering dan ook in gebreke gesteld en wij roepen de gedupeerden op om hetzelfde te doen.

Mevrouw de minister, ik weet dat het hier een Vlaamse bevoegdheid betreft, maar, zoals ook door de heer Wollants werd aangehaald, is de federale regering in dezen betrokken partij. Het was immers niet alleen de Vlaamse regulator VREG die bezwaar aantekende bij het Grondwettelijk Hof, ook de federale regulator CREG en de federale overheid deden dat.

Ik heb hierover vier vragen.

01.03 Kris Verduyckt (sp.a): L'annulation du décret flamand a déjà été abondamment commentée. Tous les clignotants étaient à l'orange, mais le gouvernement flamand a néanmoins adopté cette réglementation. De nombreux Flamands ont investi en comptant sur ce régime et ils sont aujourd'hui confrontés à une rupture de contrat. Cette décision a un impact négatif sur les investissements durables.

Il est exact que le gouvernement fédéral a joué un rôle dans cette affaire. La réglementation a été contestée par le gouvernement résiduel. La ministre pourrait-elle commenter le rôle de l'exécutif fédéral? Reste-t-il impliqué dans ce dossier? Comment pouvons-nous inverser l'impact négatif de cette annulation sur les investissements durables?

01.04 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Il était prévisible que le règlement du compteur tournant à l'envers serait annulé. Dans l'avis qu'il avait rendu, le Conseil d'État avait déjà clairement indiqué que le gouvernement flamand outrepassait ses compétences. Bon nombre de citoyens se sentent à juste titre floués. Le gouvernement flamand a bricolé un mécanisme de compensation qui est loin d'être suffisant. Le PVDA-PTB a mis le gouvernement flamand en demeure et nous appelons les victimes à nous emboîter le pas. La CREG et les autorités fédérales ont également introduit un recours auprès de la Cour constitutionnelle et sont dès lors parties prenantes.

De quelle manière les autorités fédérales sont-elles encore

Ten eerste, op welke manier is de federale overheid nu nog betrokken bij de discussie over de terugdraaiende teller en de verplichte uitrol van de slimme meters?

Ten tweede, is de federale overheid nog betrokken bij het uitwerken van de compensatieregeling van de Vlaamse overheid voor gedupeerde eigenaars van zonnepanelen? Zo ja, op welke manier?

Ten derde, wat is het standpunt van de federale regering over de compensatieregeling?

Tot slot, plant de federale regering nog volgende stappen in het kader van de vernietiging van de regeling door het Grondwettelijk Hof?

01.05 Patrick Dewael (Open Vld): Bij mijn weten was er destijds in het Vlaams Parlement geen enkele tegenstem tegen dat vermaledijde decreet. De overwinning heeft vele vaders, de nederlaag maar één moeder.

01.05 Minister Tinne Van der Straeten: Mijnheer de voorzitter, wat u zegt klopt. Er was geen tegenstem. Er waren voorstemmen en onthoudingen. Dat de federale regering destijds een beroep heeft ingesteld bij het Grondwettelijk Hof is ondertussen ook genoegzaam bekend.

Ik citeer de verklaring van de bevoegde minister destijds, in een antwoord van 15 januari 2020 op mijn vraag: "Op 5 december 2019 heeft de ministerraad beslist om een beroep tot nietigverklaring in te stellen bij het Grondwettelijk Hof tegen het decreet", het vermaledijde decreet om de voorzitter te citeren. "Daartoe werd de volgende motivatie gegeven. Uit het decreet vloeit voort dat, al gaat het om een mechanisme om het mislopen van verkoopsopbrengsten te compenseren, die compensatie ook als gevolg heeft dat de betrokkenen niet of nauwelijks bijdragen in allerlei federaal bepaalde heffingen, waaronder de transmissietarieven, de federale toeslag, de federale bijdrage en de belasting over de toegevoegde waarde, terwijl zij dubbel gebruikmaken van de netinfrastructuur, als producent en verbruiker. Op die manier worden federale bevoegdheden betreden, zowel inzake energie als op fiscaal vlak."

Tegelijkertijd werden, samen met het beroep van de federale overheid, vijf andere beroepen ingediend, door de VREG, particulieren, de FEBEG, de CREG en de Liga voor Mensenrechten. Het is te kort door de bocht, collega's, om de vernietiging louter toe te schrijven aan de federale overheid. De ontwerpregeling werd destijds zwaar bekritiseerd door de Raad van State en de VREG.

In zijn arrest heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat de bevoegdheid van de Gewesten betreffende de invoering van de digitale meter hun niet toestaat afbreuk te doen aan de belastingen die door de federale Staat ingevoerd werden en heeft het dus onder andere artikel 42 van het decreet van het Vlaams Gewest vernietigd.

Wat de invloed van het arrest op de btw-inkomsten betreft, nodig ik u uit die vraag te stellen aan mijn bevoegde collega van Financiën. Wat de beslissingen betreft die de belastbare basis van de transmissie-

associées aujourd'hui aux discussions sur le compteur tournant à l'envers et sur les compteurs intelligents ainsi qu'au développement du mécanisme de compensation flamand? Quelle est la position du gouvernement fédéral à propos de ce mécanisme de compensation? Le gouvernement prévoit-il de donner d'autres suites à cette affaire?

01.05 Patrick Dewael (Open Vld): À l'époque, aucun membre n'a voté contre le décret au Parlement flamand. La victoire a cent pères mais la défaite est orpheline.

01.05 Tinne Van der Straeten, ministre: Il est vrai qu'au Parlement flamand, les députés se sont exclusivement prononcés pour ou se sont abstenus.

Si à l'époque, le gouvernement fédéral a introduit un recours en annulation auprès de la Cour constitutionnelle, c'est parce qu'à la suite de ce décret, la contribution à divers prélèvements fédéraux des propriétaires de panneaux photovoltaïques serait infime, alors qu'ils utilisent l'infrastructure de réseau à la fois en tant que producteur et consommateur. L'exécutif flamand avait donc outrepassé ses compétences sur les plans fiscal et énergétique. Cinq autres recours avaient néanmoins été introduits et il est, par conséquent, injuste d'imputer la responsabilité de l'annulation du décret au seul gouvernement fédéral. Le Conseil d'État et la VREG avaient d'emblée vivement critiqué ce régime.

La Cour constitutionnelle a estimé qu'aucune atteinte au régime des impôts fédéraux ne peut être tolérée et elle a annulé notamment l'article 42 du décret.

La question ayant trait à l'incidence de cette décision sur les

tarieven versmallen, kunnen wij niet vooruitlopen op toekomstige beslissingen. Dat zou speculatie zijn. Deze zaak toont vooral aan dat samenwerking tussen en dialoog met de Gewesten de enige juiste weg is.

Dit dossier heeft van in het begin een ongelukkig verloop gekend, ondanks de zeker goede bedoelingen. Er zijn beloftes gemaakt die men niet kon nakomen. Dat voelt heel onrechtvaardig aan, maar het behouden van de virtueel terugdraaiende teller op digitale meters hield ook onrechtvaardigheden in. De klanten in Vlaanderen en Brussel die een bidirectionele meter hebben, worden verschillend behandeld ten opzichte van degenen die een terugdraaiende teller hebben.

De manier waarop dat is uitgevoerd, was niet zorgvuldig, maar nu stenen werpen naar elkaar, brengt ons geen stap verder. Wij moeten nu samen kijken hoe wij het vertrouwen van de burger kunnen herstellen. In essentie willen de Gewesten en de federale overheid precies hetzelfde, met name mensen aanmoedigen om te investeren in de energietransitie. Het is bijzonder jammer dat het vertrouwen dat mensen hadden, nu geschonden is.

Ondertussen werkt Vlaanderen een compensatieregeling uit. Ik ben uiteraard bereid om in overleg te treden met mijn Vlaamse collega om de overgang naar een duurzame energieproductie overeenkomstig het regeerakkoord te ondersteunen. Ik zie het dus ook vanuit het federale niveau als mijn rol om mee het vertrouwen te herstellen en ik sta open voor verdere vragen of suggesties van mevrouw Demir. Ik stel ook met veel genoegen vast dat er afgelopen week reeds overleg is geweest tussen onze kabinetten, de CREG, de VREG en Fluvius over de interpretatie van het arrest van het Grondwettelijk Hof.

01.06 Bert Wollants (N-VA): Mevrouw de minister, op een aantal vlakken bent u niet ingegaan op mijn vragen.

Ten eerste, u antwoordt niet op mijn vraag over de btw-inkomsten. Een aantal maanden geleden zei u nog dat de regering een en ondeelbaar is, maar dat is vandaag niet meer het geval. Ik zal die vraag stellen aan uw collega.

Ten tweede, u hebt de vraag of u in toekomstige scenario's en over bestaande regelingen dezelfde houding zult aannemen, niet beantwoord. Uiteraard zijn er vandaag bestaande regelingen die, mochten zij destijds voor het Grondwettelijk Hof zijn gebracht, tot dezelfde conclusie hadden geleid, maar u gaat niet in op de vraag wat u daarmee wil doen. Zult u de bestaande regelingen laten voor wat zij zijn of zult u ze op dezelfde manier als mevrouw Marghem tegen het licht houden en er desgevallend stappen tegen ondernemen? Ik begrijp ook waarom u daarop niet wil ingaan, want dan trekt u zichzelf mee in het debat en dat wil u niet.

Het is mij voorts ook niet duidelijk of u vindt dat de betrachting van de federale overheid met dat verzoekschrift nu volledig is bereikt of niet. Daar gaat u ook niet op in. Ik vraag mij af waarom u die vragen negeert.

recettes de TVA relève de la compétence du ministre des Finances. En ce qui concerne l'éventuelle réduction de l'assiette imposable des tarifs des réseaux de transmission, nous ne pouvons pas anticiper sur de futures décisions. Ce dossier démontre clairement que la concertation avec les Régions est la voie royale.

S'il est vrai que le non-respect de promesses suscite un sentiment d'injustice, l'inégalité de traitement entre consommateurs fait naître un sentiment analogue. Il importe à présent de regagner la confiance de la population et d'encourager les citoyens à investir dans la transition énergétique. Ce souhait est partagé tant par les Régions que par le gouvernement fédéral.

La Flandre met entre-temps au point un mécanisme de compensation. Je suis bien sûr disposée, en tant que ministre fédérale, à collaborer au rétablissement de la confiance pour soutenir une transition vers une production énergétique durable conforme à l'accord de gouvernement.

01.06 Bert Wollants (N-VA): La ministre n'a pas répondu à la question de savoir si elle adoptera la même attitude par rapport aux dispositifs futurs ou aux règlements existants, donc en entreprenant des démarches à leur rencontre. Elle ne confirme non plus que le gouvernement fédéral a atteint son but.

Je reviendrai par la suite sur les questions posées au niveau flamand concernant la fiscalité des batteries et d'autres produits du même type.

Ten slotte, ik heb begrepen dat er ook een aantal vragen zijn gesteld vanuit het Vlaamse niveau aan uw kabinet met betrekking tot de fiscaliteit van batterijen en dergelijke.

In de toekomst zal ik u daarover nogmaals ondervragen, maar ik had gehoopt dat u daarop vandaag al had kunnen antwoorden.

01.07 Kurt Ravyts (VB): Mijnheer Wollants, om op dat laatste aspect in te gaan, morgen staan er vragen van mij geagendeerd, gericht aan minister Van Peteghem, over de gesprekken met de federale overheid over de btw op batterijen, maar ook over de kwestie van de compensatiepremie voor zelfstandigen en ondernemers en over de fiscaliteit in dat kader.

Mevrouw de minister, het benieuwt mij of het overleg inderdaad zo intensief is als mevrouw Demir het voorstelt.

U bevestigt de impact op de transmissienettarieven, de federale bijdrage en de btw. Ik kijk uit naar het vervolg van dit dossier.

U hebt niet willen antwoorden op de vraag hoe u staat tegenover bestaande regelingen, die blijkbaar niet worden aangevochten. Ik merk dat u daar niet op ingaat.

01.08 Kris Verduyckt (sp.a): Mevrouw de minister, vooreerst, u zegt dat er destijds in het Vlaams Parlement geen enkele tegenstem was, wat wel klopt, maar er waren wel verschillende kritische stemmen. Onder andere mijn provincie- en partijgenoot Rob Beenders heeft er dikwijls voor gewaarschuwd.

Het heeft nu inderdaad geen zin om veel achteruit te kijken. U kijkt vooruit en zegt dat u uw hulp aanbiedt. Dat vind ik een goede positie, want het probleem is wel groot. Vooral de imagoschade voor de sector is bijzonder groot. Als Vlaams minister zou ik, in plaats van tijd te steken in kritiek op het CRM of in het aanplanten van boompjes in de sneeuw, mij vooral bezighouden met het uitwerken van een goede compensatieregeling voor de getroffen eigenaars van zonnepanelen. De aandacht moet vooral gaan naar de gezinnen die echt getroffen zijn, bijvoorbeeld de gezinnen die gekozen hebben voor een duurzame regeling thuis, met onder andere warmtepompen, want voor die gezinnen is de financiële schade echt groot.

Sowieso zullen er ook enkele zaken op ons bord belanden. Wanneer er dynamische contracten komen, zal dat de complexiteit van de markt niet verminderen. Ik vermoed dat wij daarover in de toekomst nog met elkaar zullen spreken. Daarom stel ik voor dat nu vooral aan verbeteringen wordt gewerkt.

Tot slot, wij weten natuurlijk wat er echt nodig is om op dat vlak stappen vooruit te zetten, met name een taxshift. De elektriciteitsfactuur is tegenwoordig veel te hoog en zou absoluut moeten dalen ten opzichte van de kosten voor fossiele brandstoffen. Op die manier worden mensen echt aangezet om te investeren in dat soort van technieken en om die thuis te gebruiken.

01.09 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, vooreerst wil ik duidelijk stellen dat het genoemde decreet in de vorige legislatuur werd goedgekeurd en de PVDA had toen in het Vlaams

01.07 Kurt Ravyts (VB): Concernant ce dernier point, je poserai demain des questions au ministre Van Peteghem.

La ministre confirme l'incidence de la mesure sur la tarification du réseau de transmission, la cotisation fédérale et la TVA. Elle ne répond pas à la question de savoir quelle est sa position quant aux dispositions existantes.

01.08 Kris Verduyckt (sp.a): Si personne ne s'est prononcé contre à l'époque, les critiques n'ont pas manqué.

Il est positif que la ministre propose son aide car l'image du secteur est sérieusement ternie. La ministre flamande doit à présent se concentrer sur l'élaboration d'un régime de compensation adéquat, surtout au bénéfice des ménages qui ont, par exemple, aussi investi dans des pompes à eau. Le dommage financier est, en effet, très important pour ces ménages.

L'émergence de contrats dynamiques entraînera une complexité accrue sur le marché. Nous devons aborder ce point ultérieurement. Nous avons réellement besoin d'un *tax shift*, avec des impôts majorés sur l'énergie fossile.

01.09 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Le décret a été adopté au cours de la précédente législature.

Parlement helemaal geen afgevaardigde. De PVDA kon toen dus voor- noch tegenstemmen en zich ook niet onthouden. Van bij het begin hebben wij ons wel verzet tegen de verplichte invoering van de slimme meters.

Mevrouw de minister, u hebt vrij ontwijkend geantwoord. Daar nemen we nota van. U zegt dat u het vertrouwen wil herstellen. Mij goed, maar met het oog op het herstel van het vertrouwen, heb ik enkele suggesties voor u.

Ten eerste, de verplichting om een digitale meter te installeren, zou eigenlijk geschrapt moeten worden. Zowel u als de Vlaamse regering moeten de verplichting opheffen. Gebruikers moeten gewoon de vrije keuze hebben tussen een analoge en een digitale elektriciteitsmeter, ook al werd op sommige plaatsen al een digitale meter geïnstalleerd.

Ten tweede, wanneer huishoudens via een digitale meter stroom op het net injecteren, dan moeten zij daarvoor een eerlijke prijs krijgen. Een eerlijke prijs is de prijs die de huishoudens zelf betalen wanneer zij stroom afnemen. Dat is de logica zelf.

Ten derde, u moet garanderen dat de bevolking niet opdraait voor dit debacle. (...)

De **voorzitter**: Mijnheer Warmoes, mijn excuses, wegens een technische storing was het slotgedeelte van uw repliek niet goed verstaanbaar. Ik veronderstel dat het wel oké is voor het verslag.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 Vraag van Kurt Ravyts aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het Europese Clean Energy Package" (55012609C)

02 Question de Kurt Ravyts à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le Clean energy package européen" (55012609C)

02.01 Kurt Ravyts (VB): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, het Clean Energy Package (CEP) bestaat uit een wettelijk instrumentarium van verschillende richtlijnen en verordeningen.

Het CEP is opgebouwd uit wetgeving met betrekking tot de volgende vijf thema's: energieprestaties van gebouwen, hernieuwbare energie, energiebesparing, governance van de energie-unie en wetgeving voor de elektriciteitsmarkt. Uiteindelijk beoogt het pakket de doelstellingen van de Europese Unie te behalen op het vlak van energie en klimaat, vastgelegd in het Akkoord van Parijs van 2015.

Eind 2018 zijn er een aantal instrumenten in werking getreden, zoals de verordening inzake de governance van de energie-unie, de richtlijn 2018/2002 rond energie-efficiëntie die een herziening was, en de richtlijn RED II inzake hernieuwbare energie. Daarnaast zijn er nog de richtlijn betreffende de interne markt voor elektriciteit, de richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen, de verordening betreffende de interne markt voor elektriciteit, de ACER-Verordening en de richtlijn over de weerbaarheid ten aanzien van risico's in de energiesector en met betrekking tot de continuïteit van de energiebevoorradingszekerheid.

Uw beleidsnota 2021 vermeldt inzake het CEP enkel: "In het flexibel

Le PTB ne siègeait pas encore au Parlement flamand. Nous nous sommes toujours opposés au lancement de compteurs intelligents. Si la ministre veut rétablir la confiance, il faut annuler cette obligation, il faut un prix honnête pour ceux qui injectent du courant sur le réseau et il faut que la population reçoive la garantie qu'elle ne fera pas les frais de cette débâcle.

02.01 Kurt Ravyts (VB): Le paquet "énergie propre" (CEP) donne un outillage légal de diverses directives et divers règlements et vise à atteindre les objectifs européens en matière d'énergie et de climat fixés par l'Accord de Paris de 2015.

Quelles parties du CEP doivent-elles encore être transposées en législation nationale et en modifications de la réglementation? Comment cette transposition avance-t-elle et quel calendrier est-il prévu?

en decentraal energiesysteem van de toekomst neemt de nood aan flexibiliteit namelijk sterk toe en moeten onder andere opslag en vraagbeheer meer actief kunnen deelnemen aan de markt. Om dit mogelijk te maken, zal de regering in de eerste plaats inzetten op een correcte en tijdige implementatie van het Europese Clean Energy Package."

Mevrouw de minister, ik heb de volgende vragen.

Welke onderdelen van het Clean Energy Package moeten nog in federale wetgeving en in aanpassingen van reglementeringen worden omgezet? Wat is de stand van zaken? Wat is de timing?

02.02 Minister **Tinne Van der Straeten**: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Ravyts, zoals u opsomt, bevat het pakket Market Design een aantal verordeningen die rechtstreeks van toepassing zijn en dus op zich niet moeten worden omgezet: de verordening Electricity Market Design, de ACER-verordening, de verordening inzake de bevoorradingszekerheid van elektriciteit en de governanceverordening 2030 inzake de nationale energie- en klimaatplannen.

Dan zijn er nog drie richtlijnen: de richtlijn voor de interne markt voor elektriciteit, de richtlijn RED II inzake hernieuwbare energie en de richtlijn inzake energie-efficiëntie.

De verordening inzake de bevoorradingszekerheid moet niet worden omgezet, maar moet uiteraard wel verder worden uitgevoerd. Zo moeten de risicoparaatheidsplannen tegen april worden ingediend. Deze worden momenteel voorbereid op basis van de voorgestelde scenario's in de verordening.

Wat de richtlijn inzake de gemeenschappelijke regels voor de interne markt betreft, hebben de lidstaten een uitstel gevraagd aan de Europese Commissie.

Wij werken ondertussen wel aan een wetsontwerp tot wijziging van de elektriciteitswet, dat zo snel mogelijk in de Kamer zal worden ingediend.

De richtlijn betreffende energie-efficiëntie wordt omgezet in samenwerking met de Gewesten. Dat komt onder meer aan bod in het kader van het ENOVER-overleg omdat energie-efficiëntie uiteraard een bevoegdheid is van de Gewesten, waar ook het merendeel van de om te zetten punten van toepassing is.

Inzake de richtlijn over de hernieuwbare energiebronnen (RED II) kan ik u melden dat wij begonnen zijn met de omzetting daarvan. Verschillende pistes komen daarvoor in aanmerking. Ik hoop daarmee ook voldoende snel op te schieten.

02.02 **Tinne Van der Straeten**, ministre: Le paquet *market design* (conception du marché) contient plusieurs règlements qui sont immédiatement d'application et qui ne nécessitent donc pas de transposition: le règlement relatif à la conception du marché électrique, le règlement ACER, le règlement relatif à la sécurité d'approvisionnement en électricité et le règlement Gouvernance 2030 en matière de plans nationaux d'énergie et de climat.

Il reste ensuite trois directives: la directive pour le marché interne de l'électricité, la directive RED II en matière d'énergie renouvelable et la directive relative à l'efficacité énergétique.

La directive qui concerne la sécurité d'approvisionnement en électricité ne doit pas être transposée, mais il faut bien sûr poursuivre sa mise en œuvre. Les plans de préparation aux risques doivent ainsi être soumis d'ici au mois d'avril. Ils sont pour l'instant préparés sur la base des scénarios proposés dans le règlement.

En attendant, nous préparons néanmoins un projet de loi modifiant la loi sur l'électricité, qui sera déposé à la Chambre le plus rapidement possible.

Dès lors que l'efficacité énergétique est une compétence régionale et que la majorité des dispositions à transposer touche à ce domaine, la directive ayant trait

à l'efficacité énergétique sera transposée en coopération avec les Régions, notamment dans le cadre de la plateforme CONCERE-ENOVER.

Nous avons entamé la transposition de la directive RED II. Plusieurs options sont offertes en la matière. J'espère pouvoir avancer suffisamment vite dans ce dossier aussi.

02.03 Kurt Ravyts (VB): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik dank u voor de stand van zaken.

Wij leren eruit dat de risicoparaatheidsplannen voor april 2021 zijn en dat u met de omzetting van RED II bent begonnen. Voor de energie-efficiëntie is inderdaad het ENOVER aan zet.

Wij volgen het dossier nader op.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

03 Samengevoegde vragen van

- Kurt Ravyts aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De studie naar de technische haalbaarheid van de bijmengingsgraad van biobrandstoffen" (55012610C)
- Barbara Creemers aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De studie met betrekking tot de technische haalbaarheid van biobrandstoffen" (55012911C)
- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De haalbaarheidsstudie over biobrandstoffen" (55013142C)

03 Questions jointes de

- Kurt Ravyts à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'étude sur la faisabilité technique du taux d'incorporation des biocarburants" (55012610C)
- Barbara Creemers à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'étude consacrée à la faisabilité technique des biocarburants" (55012911C)
- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'étude de faisabilité relative aux biocarburants" (55013142C)

03.01 Kurt Ravyts (VB): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, we zijn opnieuw bij de richtlijn RED II rond hernieuwbare energie en het regelgevingskader voor de aanwending van biobrandstoffen in transport. Conform RED II wordt ook in België het aandeel biobrandstoffen voor transport stapsgewijs, eigenlijk trajectmatig, verhoogd. In 2030 zal een reële bijmengingsgraad van biobrandstoffen van 10,45 % of 13,9 % inclusief dubbeltelling worden bereikt. In de periode 2021 tot 2030 wordt maximaal 7 % biobrandstoffen van de eerste generatie bijgemengd.

De bepalingen in het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP) rond het Belgische traject gaan zelfs verder dan het traject vastgesteld in de RED II. In het kader van het NEKP is afgesproken dat om de twee jaar een interfederale studie de technische haalbaarheid van de bijmengingsgraad zou evalueren om de bijmenging eventueel te wijzigen. Deze studie zou rekening houden met de beschikbaarheid van grondstoffen, de milieu-integriteit en de mogelijke gebruiksconflicten, de beschikbaarheid van geavanceerde brandstoffen en

03.01 Kurt Ravyts (VB): Conformément à la directive RED II, la part des biocarburants dans les transports sera progressivement augmentée en Belgique d'ici 2030. Le Plan national Énergie-Climat (PNEC) va plus loin que la directive européenne. Tous les deux ans, une étude interfédérale déterminera si le taux d'incorporation peut éventuellement être modifié sur la base d'une liste fixe de critères. Selon le PNEC, la première étude interfédérale devait être prête à la fin de l'année 2020. Si le taux d'incorporation devait être ajusté à la baisse, cela aurait des effets sur

technologische evoluties op de markt, de beschikbaarheid van andere hernieuwbare energiebronnen en de kosten voor de consument.

Op 8 december 2020 stelde u hier dat de eerste interfederale studie tegen eind vorig jaar zou worden opgeleverd overeenkomstig de timing in het Nationale Energie- en Klimaatplan. Bij een mogelijke verlaging van de bijmengingsgraad zal dit uiteraard leiden tot negatieve effecten bij de Gewesten, namelijk hogere broeikasgas-emissies, alsook een lager aandeel voor hernieuwbare energie. Om deze negatieve effecten te vermijden is in het nationaal plan duidelijk afgesproken dat bij een verlaging van de bijmengingsgraad alternatieve federale maatregelen uitgevoerd zullen worden om eenzelfde emissiereductie te bereiken.

Is deze interfederale studie nu opgeleverd? Wat zijn hier de krachtlijnen van en wat zijn de beleidsmatige gevolgtrekkingen?

03.02 Barbara Creemers (Ecolo-Groen): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega Ravyts heeft reeds veel gezegd over die studie, ik ga niet alles herhalen. Het zal u niet verbazen dat ik bijzonder nieuwsgierig ben naar de beschikbaarheid van grondstoffen, de milieu-integriteit en de gebruikersconflicten, zeker vanwege de beschikbare landbouwgronden. Wij hebben die nodig om gezond voedsel voor ons te produceren, maar ze worden heel vaak ook gebruikt voor grondstoffen voor biobrandstoffen.

Werd de studie opgeleverd? Wat zijn de algemene conclusies?

Kunt u iets meer toelichting geven bij het aspect milieu-integriteit van de brandstoffen, in het bijzonder voor de biobrandstoffen van de eerste generatie?

Wat plant u in uw beleid te doen op basis van deze conclusies?

03.03 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, het gaat hier over de biobrandstoffen van de eerste generatie. Ik heb hierover reeds eerder een vraag gesteld, u antwoordde toen dat u de tweejaarlijkse haalbaarheidsstudie zou afwachten. Deze zou er komen in de tweede helft van 2020.

Wanneer zal deze studie er komen, want wij zijn intussen in 2021? Zal deze publiek beschikbaar zijn?

Wat verwacht u te leren uit deze haalbaarheidsstudie? Ik heb immers steeds begrepen dat deze zich meer richt op de economische haalbaarheid van biobrandstoffen dan op de milieu-impact en het aspect van de mensenrechten? Over deze laatste twee aspecten is er reeds zeer veel informatie beschikbaar.

Ik zei het de vorige keer reeds. De eigen adviesraden van de federale overheid – de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, de Adviesraad voor beleidscoherentie, de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling – stelden in het verleden reeds duidelijk, op basis van alle beschikbare literatuur, dat het huidige beleid rond biobrandstoffen contraproductief is en zelfs schadelijk voor het klimaat. Ze vroegen om biobrandstoffen van de eerste generatie te bannen uit het Nationaal Energie- en Klimaatplan.

les résultats climatiques des Régions qui verraient leurs émissions de gaz à effet de serre augmenter et leur part d'énergies renouvelables diminuer. Il a été convenu que si tel devait être le cas, les autorités fédérales réduiraient dans la même mesure leurs émissions par des initiatives propres.

L'étude interfédérale est-elle finalisée? Quelles en sont les lignes directrices et quelles mesures politiques s'ensuivront-elles?

03.02 Barbara Creemers (Ecolo-Groen): Je souhaiterais tout savoir sur la disponibilité des matières premières, l'intégrité environnementale et les conflits entre utilisateurs. Les terres agricoles sont en effet nécessaires à la production alimentaire.

L'étude a-t-elle été livrée? Quelles en sont les conclusions générales? Comment la ministre les traduira-t-elle dans sa politique?

03.03 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): La deuxième étude de faisabilité annuelle est-elle achevée? Sera-t-elle accessible au public? Se concentre-t-elle principalement sur la faisabilité économique? L'incidence environnementale et les droits de l'homme posent problème et les conseils consultatifs des autorités fédérales, le Conseil Central de l'Économie, le Conseil d'avis pour la cohérence des politiques ainsi que le Conseil Fédéral du Développement Durable ont demandé que les biocarburants de la première génération soient retirés du PNEC parce qu'ils sont contre-productifs.

La ministre espère-t-elle que l'étude de faisabilité livre tout à coup des conclusions différentes? Si l'étude démontre à nouveau que

Verwacht u dat de haalbaarheidsstudie ineens iets anders gaat zeggen daarover? Zo ja, welke elementen hebt u om dit te vermoeden?

Als de studie nogmaals bevestigt dat de milieu-impact en de impact op mensenrechten van biobrandstoffen op basis van voedselgewassen zeer groot is, als ze zich daarover uitspreekt en dat bevestigt, gaat u die dan eindelijk uitfaseren? Of hangt dit wat u betreft af van de economische haalbaarheid van biobrandstoffen?

03.04 Minister **Tinne Van der Straeten**: Mijnheer de voorzitter, dames en heren Parlementsleden, de interfederale haalbaarheidsstudie betreffende de biobrandstoffen, die werd gevraagd in het kader van het Nationaal Energie- en Klimaatplan, is op 23 december 2020 afgerond.

De conclusie van de studie is als volgt. De doelstelling met betrekking tot geavanceerde biobrandstoffen is technisch moeilijk haalbaar. De 1,7 % exclusief dubbeltelling uit gebruikte plantaardige olie en dierlijke vetten blijkt nog haalbaar, maar de biobrandstoffen uit GFT-afval, mest of algen zouden slechts 1 % tegen 2030 bereiken, terwijl de doelstelling 1,75 % exclusief dubbeltelling is. Merk op dat deze doelstelling van 1,75 % Europees verankerd is.

Mevrouw Creemers heeft mij gevraagd naar de milieu-integriteit en de gebruikskonflikten.

Ten eerste, de milieu-integriteit. De studie bevestigt dat palmolie en sojaolie een zeer grote milieu-impact hebben. De belangrijkste reden hiervoor is de toenemende ontbossing om bijkomende landbouwgrond beschikbaar te maken voor de productie van deze grondstoffen om de stijgende vraag naar biobrandstoffen te kunnen bijhouden.

Ten tweede, de gebruikskonflikten. De grondstoffen voor de productie van biobrandstoffen van de eerste generatie zijn ook gegeerd in andere sectoren zoals de voedingsindustrie, de chemische industrie, de textielindustrie en de farmaceutische sector. Andere sectoren, die moeilijker te elektrificeren zijn dan het particuliere wegtransport, zijn geïnteresseerd in het eindproduct om de klimaatimpact te reduceren, zoals de gas- en elektriciteitssector en de luchtvaart- en de scheepvaartsector.

De bijmengingsverplichting, zoals vastgelegd in ons Nationaal Energie- en Klimaatplan, dat strenger is dan de Europese richtlijnen voorschrijven, zal tegen 2030 de prijs aan de pomp met gemiddeld 1,60 eurocent voor benzine en 2,15 eurocent voor diesel doen stijgen ten opzichte van de prijs van vandaag.

Ik zal de volgende conclusies uit de studie meenemen in mijn beleid.

Ten eerste, de doelstelling van 1,75 %, exclusief dubbeltelling voor geavanceerde biobrandstoffen op basis van GFT-afval, mest of algen zal volgens de huidige projecties niet worden gehaald. Het gaat hier om een Europese verplichting, op basis van de richtlijnen inzake hernieuwbare energie.

Naast het onderzoeken van de inspanningen die kunnen worden geleverd om deze doestellingen alsnog te halen, is het hier relevant te

les biocarburants de la première génération sont néfastes pour l'environnement et portent atteinte aux droits de l'homme, la ministre procédera-t-elle à leur suppression progressive?

03.04 **Tinne Van der Straeten**, ministre: L'étude a été achevée le 23 décembre 2020. Il en ressort qu'il est difficile d'atteindre l'objectif en matière de biocarburants avancés. Les ambitions concernant l'huile végétale et les graisses animales sont réalisables contrairement aux ambitions liées aux déchets LFJ, aux engrais organiques ou aux algues. Cet objectif irréalisable est ancré à l'échelon européen.

L'étude confirme que l'huile de palme et l'huile de soja ont des répercussions très importantes sur l'environnement, leur fabrication nécessitant une déforestation massive. En outre, d'autres secteurs utilisent les matières premières intervenant dans les biocarburants de la première génération. Il s'agit de secteurs tels que l'aviation et le transport maritime dont l'électrification est beaucoup plus malaisée que celle du transport routier.

L'obligation d'incorporation prévue dans le PNEC fera augmenter le prix à la pompe de 1,60 centime d'euro en moyenne pour l'essence et de 2,15 centimes d'euro pour le diesel d'ici 2030.

Je conclurai en disant que l'objectif des biocarburants avancés à base de déchets LFG, d'engrais organiques ou d'algues ne pourra pas être réalisé dans le cadre des projections actuelles. Nous ferons des efforts pour y parvenir mais la directive sera revue et les chiffres qui doivent être atteints pourraient changer.

L'objectif de 14 % d'énergie renou-

melden dat deze richtlijn binnenkort zal worden herzien en dat de streefcijfers dus mogelijk veranderen.

Ten tweede, dankzij de bijdrage van hernieuwbare elektriciteit aan het wegtransport en het spoor wordt de Europese doelstelling van 14 % hernieuwbare energie voor transport tegen 2030 gehaald.

Ten derde, de in het NEKP vastgelegde bijmengingspercentages houden geen rekening met het gebruik van hernieuwbare elektriciteit voor het wegtransport en het spoor. Ze gaan dus verder dan de Europese verplichting ter zake. Ik zal in die context, in overleg met de bevoegde federale en gewestelijke ministers, bekijken in welke mate de hernieuwbare energie gebruikt voor de aandrijving van elektrische wagons en treinen gevaloriseerd kan worden.

Tot slot, zal ik deze studie uiteraard ook publiceren. Dat zal de komende dagen gebeuren, op de website van de FOD Economie. Deze studie zal uiteraard een belangrijk instrument zijn om ons Nationaal Energie- en Klimaatplan verder uit te voeren en de juiste beslissingen te nemen.

velable dans le secteur du transport à l'horizon 2030 pourra être atteint grâce à la contribution de l'électricité renouvelable dans le secteur du transport routier et ferroviaire. Cette contribution n'est pas comptabilisée dans les pourcentages d'incorporation mentionnés dans le PNEC. Le résultat est donc supérieur aux obligations européennes. J'examinerai les modalités de valorisation de cette contribution en concertation avec les ministres fédéraux et régionaux compétents.

L'étude sera publiée dans les jours prochains sur le site internet du SPF Économie. Elle constitue un outil précieux pour la poursuite de l'exécution du PNEC et pour nous guider dans le choix des bonnes décisions.

03.05 Kurt Ravyts (VB): Mevrouw de minister, ik dank u voor de samenvatting van deze haalbaarheidsstudie. Ik onthoud dat deze studie een element zal vormen bij de bijsturing van het NEKP en dat u gesprekken zult voeren over het valoriseren van het gebruik van hernieuwbare energie voor elektrische wagons.

03.06 Barbara Creemers (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, ik dank u voor het antwoord.

Ik onthoud vooral twee conclusies, namelijk dat men nog sterker moet inzetten op hernieuwbare elektriciteit, precies omdat ze hernieuwbaar is. U haalde ook aan dat we de ontbossing voor de productie van palm- en sojaolie absoluut moeten stoppen. Dat is uiteraard een wereldwijd fenomeen, we hebben dat niet alleen in handen. Ik heb er echter alle vertrouwen in dat u dat ook op Europees niveau zult aankaarten om maximaal in te zetten op hernieuwbare elektriciteit, zodat we de nog bestaande bossen behouden. De bestaande landbouwgronden kunnen dan maximaal herbebost worden of ingezet worden voor hun eigenlijke doel, namelijk ons voedsel produceren.

03.06 Barbara Creemers (Ecolo-Groen): C'est précisément en raison de leur caractère renouvelable qu'il faut encore miser davantage sur les énergies renouvelables. Il faut mettre un terme à la déforestation au profit de la production d'huile de palme et de soja et il va de soi que nous ne sommes pas les uniques acteurs dans ce domaine. Je fais entièrement confiance à la ministre pour relayer ce message auprès de l'Union européenne et s'efforcer de conserver la vocation première des terres agricoles: la production d'aliments.

03.07 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, we krijgen eindelijk een wat uitgebreider antwoord van u, maar eigenlijk vind ik het antwoord niet zo duidelijk. U hebt namelijk niet zwart op wit gezegd of u die bewuste biobrandstof van de eerste generatie zou uitfasen of niet.

Zal u zich enkel beperken tot het valoriseren van de hernieuwbare energie daarin? Is het met andere woorden geen boekhoudkundige operatie? Of zal u deze brandstof voor eens en voor altijd uitfasen uit het Nationaal Energie- en Klimaatplan, zoals door de verschillende

03.07 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): La ministre n'a pas indiqué clairement si elle entend ou non supprimer progressivement les biocarburants de la première génération. Ceux-ci entraînent des hausses de prix et autres effets indésirables. Bon nombre de nos concitoyens sont toujours condamnés à prendre la voiture, du fait

adviesraden is gevraagd? Daarop hebt u niet heel duidelijk geantwoord.

que les transports publics ne fonctionnent pas correctement dans ce pays.

Voor de automobilisten komt er dan nog maar eens een prijsstijging, terwijl veel mensen een auto nodig hebben om te gaan werken bijvoorbeeld, gelet op het openbaar vervoer dat niet naar behoren functioneert in dit land, zeker met de sluiting van stations.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

04 Samengevoegde vragen van

- Bert Wollants aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De beleidsverklaring 2.0" (55012641C)

- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De beleidsnota 2.0 en de belofte voor voldoende middelen in de strijd tegen energiearmoede" (55013140C)

04 Questions jointes de

- Bert Wollants à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'exposé d'orientation politique 2.0" (55012641C)

- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La note de politique 2.0 et la promesse de moyens suffisants contre la précarité énergétique" (55013140C)

04.01 Bert Wollants (N-VA): Via het secretariaat hebben wij op 14 januari een aangepaste versie mogen ontvangen van uw beleidsverklaring. Het is wat moeilijk te vergelijken, maar ik denk dat er op een zevental punten aanvullingen en of verduidelijkingen zijn aangebracht. Er is natuurlijk wel heel veel onduidelijkheid over het exacte statuut van die nota. Sommige aanpassingen werden als aanbeveling voorgelegd aan onze commissie. Over een aantal zaken hebben we laten stemmen, maar die zijn zonder onderscheid allemaal weggestemd door de meerderheid. De vorige, blijkbaar ondertussen achterhaalde beleidsnota, werd door de meerderheidspartijen goedgekeurd, maar natuurlijk zonder de aanpassingen die u er zelf blijkbaar achteraf in hebt aangebracht.

04.01 Bert Wollants (N-VA): Le 14 janvier 2021, nous avons reçu une version adaptée de l'exposé d'orientation politique de la ministre. Des ajouts ou des éclaircissements ont été apportés sur sept ou huit points.

Welk statuut heeft uw beleidsverklaring 2.0? Is dat een beleidsverklaring in het kader van artikel 121bis van ons Reglement?

Quel est le statut de l'exposé d'orientation politique 2.0? S'agit-il d'un exposé d'orientation politique dans le cadre de l'article 121bis du Règlement de la Chambre? La ministre peut-elle commenter brièvement les modifications apportées? La ministre soumettra-t-elle à nouveau l'exposé d'orientation politique à l'approbation de la commission car elle s'écarte en réalité de ce qui a été adopté par le Parlement? Le nouvel exposé d'orientation politique est-il accessible au public?

Kunt u de verschillende aanpassingen die u hebt aangebracht, even toelichten, zodat we weten wat de oorsprong is en waarom die aanpassingen wel werden opgenomen en een aantal andere die gesuggereerd werden, dan weer niet? Mogelijk heb ik ook niet alle aanpassingen gevonden.

Zult u die beleidsverklaring opnieuw ter goedkeuring voorleggen aan de commissie? Indien niet, waarom niet? Met het nieuwe document stapt u eigenlijk af van de tekst die het Parlement heeft goedgekeurd.

Het is mij niet helemaal duidelijk of uw nieuwe beleidsverklaring eigenlijk wel toegankelijk is voor het publiek. Wie vandaag de beleidsnota voor Energie opzoekt, komt uiteraard op de oude beleidsverklaring uit, maar die hebt u zelf achterhaald verklaard. Zult u aan de Kamer vragen om uw nieuwe beleidsverklaring op de website te zetten, zodra ze is goedgekeurd? Zo kan de oude, die u achterhaald vindt, naar de vuilnisbak.

04.02 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): We juichen het toe en vinden het positief dat u uw belofte bent nagekomen om een nieuwe versie van uw beleidsnota na de bespreking in het Parlement op te stellen.

04.02 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Il est positif que la ministre ait tenu sa promesse de rédiger

Het was ons natuurlijk niet duidelijk hoe u van plan was dat te doen. De heer Wollants verwees er al naar dat alle aanbevelingen van de oppositiepartijen zijn weggestemd tijdens het debat. Het is volgende keer misschien ook aanbevolen om ook de aanpassingen in overleg met het Parlement te doen, in plaats van achteraf zelf te beslissen wat en hoe u een en ander aanpast. Het is wel positief dat u dat gedaan hebt.

Wij zijn tevreden over uw beslissing om uw beleidsnota op het vlak van energiearmoede bij te schaven. Wij hebben tijdens de bespreking de bekommernissen van heel wat organisaties op het terrein rond energiearmoede gedeeld en zijn tevreden dat die gehoor hebben gevonden. Na de zin om het sociaal energiebeleid meer slagkracht te geven, voegde u namelijk de volgende zin toe aan uw beleidsnota 2.0: "Samen met de bevoegde minister voor Armoedebestrijding zal ernaar gestreefd worden dat de OCMW's voldoende middelen hebben om aan hun noden voor de strijd tegen energiearmoede te voldoen."

Hiermee komt u dus deels tegemoet aan de bekommernissen die ik verschillende keren naar voren heb gebracht tijdens mijn uiteenzettingen over het Fonds Gas en Elektriciteit sinds de publicatie van de studie van het Platform tegen Energiearmoede over het fonds en tijdens de hoorzittingen die we daarover hebben gehad. De PVDA zal er natuurlijk op toezien dat die belofte wordt nagekomen.

Mevrouw de minister, hoe zult u die belofte in uw beleidsnota concreet nakomen? Welke bijkomende acties plant u? Hebt u er vandaag zicht op hoeveel middelen het Fonds Gas en Elektriciteit tekortkomt? Over hoeveel euro gaat het voor 2020 en 2021?

Hoe zult u in die middelen voorzien? Ik ben gemeenteraadslid in Namen en ik was verbaasd te vernemen dat het OCMW van Namen voor zijn begroting 2021 rekening houdt met een vermindering van de federale subsidie voor energie ten bedrage van 133.000 euro. Hoe verklaart u dat?

Bent u van plan om het indexeringsmechanisme van het fonds aan te passen, zoals het Platform tegen Energiearmoede vraagt? Bent u bereid om hierover samen te zitten met het Platform tegen Energiearmoede of hebt u dat intussen misschien al gedaan?

04.03 Minister **Tinne Van der Straeten**: Mijnheer de voorzitter, wat het statuut van de beleidsverklaring betreft, verwijs ik naar het antwoord dat de eerste minister hierover heeft gegeven aan collega De Roover. Het gaat over aanvullingen op de beleidsverklaring zoals ik die heb ingediend in november 2020. Die aanvullingen vonden hun oorsprong in het debat dat wij hebben gevoerd in de commissie in het kader van de bespreking van de beleidsverklaring en de beleidsnota. De aangevulde beleidsverklaring zal als een informeel document worden behandeld door de Kamer, omdat de officiële en initiële nota's reeds zijn goedgekeurd bij stemming. Zij zullen dus niet als aparte parlementaire stukken worden gepubliceerd, maar wel als bijlage bij het verslag.

Wat de aanpassingen betreft, ik heb de suggesties van de Parlementsleden en de beleidsaanbevelingen van de oppositie overgenomen die complementair waren met de beleidsnota en die de beleidsnota op een aantal punten ook verder hebben uitgediept.

une nouvelle version de sa note de politique générale après la discussion au Parlement, mais toutes les recommandations des partis d'opposition ont été rejetées pendant le débat.

Nous nous félicitons que la ministre ait décidé d'adapter sa note de politique générale sur le plan de la précarité énergétique. Le PTB veillera bien sûr à ce qu'elle tienne cette promesse.

Quelles initiatives la ministre prendra-t-elle concrètement pour tenir sa promesse? Quelles actions supplémentaires envisage-t-elle? À quel montant s'élèvera le déficit du Fonds Gaz Electricité pour 2020 et 2021? Comment la ministre trouvera-t-elle ces moyens? Comment explique-t-elle la décision du CPAS de Namur de tenir compte, dans son budget 2021, d'une diminution chiffrée à 133 000 euros des subventions fédérales pour l'énergie? La ministre a-t-elle l'intention d'adapter elle-même le mécanisme d'indexation du Fonds? A-t-elle déjà évoqué cette question avec les responsables de la Plateforme de lutte contre la précarité énergétique?

04.03 **Tinne Van der Straeten**, ministre: En ce qui concerne le statut, je vous renvoie à la réponse du premier ministre à M. De Roover. Il s'agit d'ajouts issus du débat en commission. La Chambre considère l'exposé d'orientation politique complété comme un document informel puisque les notes officielles initiales ont déjà été approuvées par vote. Ces notes ne seront pas publiées comme des documents parlementaires séparés mais bien comme des annexes au compte rendu.

Uiteraard heb ik de aanbevelingen die niet conform het regeerakkoord waren, niet overgenomen.

Ik geef u graag een overzicht van de negen aanpassingen.

De eerste aanpassing gaat over de uitvoering van de resolutie over het CRM, in het bijzonder inzake het formuleren van concrete voorstellen met het oog op de bescherming van de koopkracht van de gezinnen en de competitiviteit van de bedrijven. In dat verband dient een voorstel te worden gedaan inzake de degressiviteit voor de doorrekening van de kosten van de openbaredienstverplichtingen voor het CRM en offshore, zonder dat de degressiviteit de facturen voor de gezinnen en de kmo's verhoogt ten opzichte van het referentiejaar 2021. Ik denk dat wij daar deze namiddag nog een debat over zullen hebben.

De tweede aanpassing betreft de ontmanteling. Daaromtrent hebben wij opgenomen dat de regering concreet gestalte zal geven aan de ambitie om de knowhow inzake nucleaire technologie in het algemeen en inzake de ontmanteling te exporteren door kerninstellingen en bedrijven te ondersteunen in concrete projecten voor het valoriseren van deze knowhow. Ik denk dat wij het daarover straks ook nog zullen hebben in het kader van de vragen over het relanceplan, want dat is daarin al opgenomen en verder uitgewerkt.

De derde aanpassing betreft de oprichting van een taskforce met vertegenwoordigers van de beleidsdomeinen Energie, Binnenlandse Zaken en Economie met het oog op het begeleiden van de stillegging van de kerncentrales, dus het ordentelijk sluiten ervan, zowel op technisch en economisch als menselijk vlak.

De vierde aanpassing gaat over het langetermijnbeheer van het hoogradioactief en/of langlevend afval en over het burgerpanel waarvan sprake was in het regeerakkoord. Deskundigen en burgers kunnen elkaar daar ontmoeten en een debat over dat thema aangaan.

De vijfde aanpassing betreft Synatom, met de aanvulling dat de risico's moeten worden afgedekt en dat geen besteding van de middelen kan worden toegestaan die dat zou ondergraven. Het gaat meer specifiek over de terbeschikkingstelling van middelen voor de energietransitie en de verdere uitwerking daarvan.

Ten zesde, de regering zal een visie ontwikkelen over de *repowering* van de offshore windparken, zodat tegen het einde van de levensduur van die parken een weloverwogen beslissing kan worden genomen. Dat past in de ambitie van de regering om de capaciteit van de reeds bestaande windparken te kunnen verhogen, zodat de eerste zone optimaal benut wordt en verder kan worden nagedacht wat we met die eerste zone zullen doen.

Je n'ai repris que les suggestions des membres et les recommandations politiques de l'opposition qui étaient complémentaires à la note de politique générale ou qui approfondissaient son contenu. Il y a neuf adaptations.

Pour l'application de la résolution concernant le CRM, en particulier en ce qui concerne la formulation de propositions concrètes destinées à protéger le pouvoir d'achat des ménages et la compétitivité des entreprises, il convient de faire une proposition concernant la dégressivité pour la répercussion des coûts de l'obligation de service public pour le CRM et l'offshore, sans que la dégressivité ne provoque d'augmentation des factures des ménages et des PME par rapport à l'année de référence 2021. Nous débattons encore de cette question cet après-midi.

Le gouvernement mettra concrètement en pratique l'ambition d'exporter le savoir-faire en matière de technologie et de démantèlement nucléaires, en soutenant les installations nucléaires et les entreprises dans des projets concrets de valorisation de ce savoir-faire. J'en reparlerai tout à l'heure, lors des questions concernant le plan de relance.

Une *task force* comprenant des représentants des domaines de compétences Énergie, Intérieur et Économie va être mise en place afin d'accompagner la mise à l'arrêt des centrales nucléaires, c'est-à-dire leur fermeture correcte, tant sur le plan technique qu'économique et humain.

En ce qui concerne la gestion à long terme des déchets radioactifs de haute activité et/ou de longue durée de vie, le panel de citoyens sera élargi. Experts et citoyens pourront y engager le débat.

Dans le dossier Synatom, les risques doivent être couverts et aucune dépense risquant de

compromettre cet objectif ne peut être autorisée. Il s'agit, en l'occurrence, de la mise à disposition de moyens pour la transition énergétique et son développement ultérieur.

Le gouvernement développera une vision pour le *repowering* des parcs éoliens offshore afin qu'une décision mûrement réfléchie puisse être prise d'ici au terme de leur durée de vie.

De **voorzitter**: Mevrouw de minister, u praat sneller dan de tolken kunnen vertalen.

04.04 Minister **Tinne Van der Straeten**: Dat gebeurt als ik op dreef ben, mijn excuses.

De zevende aanpassing betreft de energiefactuur, waarvoor wij hebben aangevuld dat de werkzaamheden inzake de hervorming en de vereenvoudiging worden gefinaliseerd. Inzake de energiecontracten is de eerste prioriteit om samen met de regulator, de bevoegde overheidsdiensten en de betrokken energieleveranciers de dure en/of slapende contracten uit te faseren, verder onderzoek te voeren en indien nodig bijkomende wetgeving uit te vaardigen. Daarover hebben we vorige week nog een actualiteitsdebat gevoerd.

Het achtste punt, het sociaal energiebeleid, zal ik straks beantwoorden.

Het negende punt komt eveneens vaak aan bod in deze commissie. Het gaat over de modernisering van het Energy Charter Treaty in samenwerking met de Europese Unie.

Wat de goedkeuring van die negen aanpassingen betreft, het gaat over een aanvulling op de reeds bij stemming goedgekeurde beleidsverklaring en ze wordt als informeel document behandeld door de Kamer. Er komt dus geen nieuwe stemming. Het statuut van de beleidsverklaring 2.0 maakt het niet mogelijk om de bij stemming goedgekeurde beleidsverklaring te vervangen. De versie 2.0 kan worden teruggevonden bij de verslagen van deze commissie.

Mijnheer Warmoes, nu kom ik tot uw specifieke vragen over de fondsen gas en elektriciteit.

Op uw eerste vraag, de herevaluatie van alle energiefondsen is nodig om de nodige middelen te vinden voor de strijd tegen energiearmoede. De vermindering van de energievraag bij mensen in energiearmoede is echter ook een prioriteit. Vaak wonen die mensen in slecht geïsoleerde huizen en hebben zij energieverslindende huishoudelijke apparaten.

Ten tweede, ik bekijk samen met mevrouw Lalieux, verantwoordelijk voor Armoedebestrijding, de middelen uit de fondsen voor gas en elektriciteit. Het betreft een gedeelde bevoegdheid. De POD Maatschappelijke Integratie beheert die fondsen en heeft daar de meest recente cijfers over. Beide kabinetten en beide ministers

04.04 **Tinne Van der Straeten**, ministre: En ce qui concerne la facture d'énergie, le complément porte sur la finalisation des travaux relatifs à la réforme et à la simplification. L'objectif prioritaire en matière de contrats énergétiques est de supprimer les contrats onéreux et/ou dormants, de poursuivre l'étude et de compléter l'arsenal législatif, le cas échéant. Nous avons eu un débat d'actualité sur cette question la semaine dernière.

Je répondrai tout à l'heure à la question sur la politique énergétique sociale.

La modernisation du traité sur la Charte de l'énergie en coopération avec l'UE sera également discutée dans cette commission.

Il n'y aura pas de nouveau vote sur les neuf adaptations à l'exposé d'orientation politique. En raison de son statut, l'exposé d'orientation politique 2.0 ne peut pas se substituer à l'exposé d'orientation politique adopté. La version 2.0 peut être consultée dans le compte rendu des travaux de cette commission.

La libération des moyens nécessaires pour lutter contre la précarité énergétique requiert une réévaluation préalable de tous les fonds énergétiques. La réduction de la demande d'énergie des personnes victimes de précarité

werken daarover samen. Mijn eigen administratie heeft momenteel geen precies zicht op de middelen die het Fonds Gas en Elektriciteit tekortkomt, maar dat hoeft dus niet in de weg te staan van onze samenwerking.

Uiteraard ben ik zeer goed op de hoogte van de studie van het Platform tegen Energiearmoede. Net die studie vormde de aanleiding om in dit Parlement, in deze commissie – op initiatief van mezelf, de heer Wollants en de PS – commissiebreed ervoor te zorgen dat er gehoor werd gegeven aan de vraag om die middelen te indexeren. De indexering van beide fondsen zal dit jaar afgedekt worden door een slapend fonds. Dit is nog altijd hetzelfde fonds, het forfaitair verwarmingsfonds.

Mijnheer Warmoes, ik baseer mijn beleid op feiten en cijfers en ik overleg met de sector, dus ook met de armoedeorganisaties, die ik zeer erkentelijk ben voor het werk dat zij leveren op het terrein en de inspiratie die zij bieden aan het beleid. Zij kennen de situatie als geen ander. Wij zijn ons soms onvoldoende bewust van die situatie. Armoede is een fulltime job. Dat is een situatie waarin wij ons soms moeilijk kunnen inleven. De terreinervaring van verschillende van die organisaties helpt ons als beleidsmakers om met een slagkrachtig beleid te komen.

énergétique constitue toutefois aussi une priorité. Ces personnes vivent souvent dans des habitations mal isolées et utilisent des appareils ménagers énergivores.

Les moyens issus des Fonds Gaz et Électricité sont une compétence que je partage avec la ministre Lalieux, chargé de la Lutte contre la pauvreté. Le SPP Intégration sociale gère ces fonds et possède les chiffres les plus récents. Mon administration n'a pour le moment pas de vision précise des déficits.

Je connais très bien l'étude de la Plateforme de lutte contre la Précarité énergétique, qui a été à la base des initiatives menées par l'ensemble de la commission et notamment par moi-même, par M. Wollants et par le PS, en vue de l'indexation de ces moyens. L'indexation des deux fonds sera couverte cette année par un fonds dormant, le Fonds chauffage forfaitaire.

Je fonde ma politique sur des faits et des chiffres ainsi que sur la concertation avec le secteur, c'est-à-dire aussi avec les associations de lutte contre la pauvreté. Celles-ci savent particulièrement bien de quoi elles parlent.

04.05 Bert Wollants (N-VA): Mevrouw de minister, als het een informeel document is, moet ik vaststellen dat het eigenlijk geen beleidsverklaring is, dat het een brief is van u aan de Kamer, en dat uw oorspronkelijke beleidsverklaring nog altijd geldt zoals die is goedgekeurd.

Ik moet toch vaststellen dat een burger die op zoek is naar een beleidsverklaring dat vrij eenvoudig kan doen via de website van de Kamer. Maar die komt niet uit bij de beleidsverklaring 2.0. Terecht ook, want die is niet goedgekeurd.

Eigenlijk wil u er wel iets mee doen, maar is het systeem daar niet op gericht en wil u het zeker niet opnieuw ter goedkeuring voorleggen.

Ik begrijp dat toen de heer Calvo nog helemaal op dit land gericht was, dat een mooi aspect was om naar voren te laten komen in het debat over de regeringsvorming, maar ik meen dat het ook niet meer is dan dat.

04.05 Bert Wollants (N-VA): S'il s'agit d'un document informel, il ne s'agit pas réellement d'un exposé d'orientation politique, mais d'une lettre de la ministre à la Chambre. L'exposé d'orientation politique initialement approuvé est toujours d'application. Cet exposé est le seul qui figure sur le site de la Chambre. La ministre souhaite faire usage de l'exposé d'orientation politique 2.0, mais la procédure n'en prévoit pas la possibilité et la ministre ne tient absolument pas à solliciter une nouvelle fois l'approbation.

04.06 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, bedankt voor uw antwoord en het overzicht van alle aanpassingen.

Zoals collega Wollants al stelde, is het geen officieel document. Dat is natuurlijk te betreuren. Ik ben nieuw in dit Parlement, maar misschien moet de manier van werken hier eens herzien worden. In plaats van alles van de oppositie weg te stemmen, moet er misschien op een bepaald moment gekeken worden naar de inhoud van de amendementen die de oppositie indient, en moeten die naar waarde worden geschat. Dan kan een geamendeerde beleidsnota worden goedgekeurd en officieel worden. Wij zijn alleszins altijd bereid daarover te praten. Voor een volgende keer dan.

Wat de energiearmoede betreft, begrijp ik dat u effectief de wil hebt er iets aan te doen. Ik vind het positief dat u een goed contact hebt met de armoedeorganisaties en dat zij u inspireerden. Ga daarmee door, zo snel mogelijk.

Ik begrijp ook dat u uw collega, mevrouw Lalieux, daarvoor nodig hebt. Ik hoop dat het snel tot stand komt. Misschien moeten wij haar daarover ook eens in de commissie ondervragen.

Ik deel uw vaststelling dat het belangrijk is ook de energievraag, de isolatie en de energieverslindende huishoudelijke toestellen voor mensen die in energiearmoede leven, aan te pakken. Dat is essentieel een gewestelijke bevoegdheid of toch voor een groot deel, maar precies dat preventieve luik van het werk van de OCMW's laten zij als eerste vallen als de middelen onvoldoende zijn. De middelen die zij hebben, moeten zij immers besteden aan het probleem van de facturen zelf. Dat duidt nogmaals op het belang van voldoende middelen voor de fondsen.

Wij zullen het mee opvolgen. Ik hoop dat u er snel werk van zult maken.

Tot slot, u hebt gesproken over de indexeringsmechanisme van beide fondsen, wat natuurlijk positief is. Ook dit jaar is die gegarandeerd, maar de vraag ging natuurlijk ook over het indexeringsmechanisme zelf, dat niet goed is, omdat het geen rekening houdt met de stijging van de armoede en de stijgende energieprijzen. Daarom moet ook het mechanisme zelf in vraag worden gesteld. Ik begrijp dat u de fondsen wil herzien. We zullen het dossier blijven opvolgen. We hopen dat u er snel en krachtig werk van zult maken, zoals u zelf trouwens zegt.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

05 Question de Christophe Bombled à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La task force relative à l'accompagnement de la fermeture des centrales nucléaires" (55012963C)

05 Vraag van Christophe Bombled aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De taskforce voor de begeleiding van de sluiting van de kerncentrales" (55012963C)

05.01 Christophe Bombled (MR): Monsieur le président, madame la ministre, dans votre exposé d'orientation politique 2.0, vous

04.06 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Il est regrettable, en effet, qu'il ne s'agisse pas d'un document officiel. Peut-être faudrait-il revoir la façon de procéder et prendre en considération les amendements de l'opposition afin qu'ils soient appréciés à leur juste valeur. Une note de politique générale amendée pourrait dans ce cas être approuvée et devenir officielle. Nous sommes disposés à en discuter.

La ministre souhaite entreprendre des actions pour lutter contre la précarité énergétique. Il convient de le faire au plus vite. Peut-être devrions-nous également, à l'occasion, interroger la ministre Lalieux à ce sujet.

Il est important, en effet, que la demande énergétique, l'isolation et les appareils ménagers énergivores soient également pris en main. Il s'agit en grande partie d'une compétence régionale, mais c'est précisément à ce volet préventif que les CPAS renoncent en premier lieu lorsque les moyens manquent. Ils doivent en effet consacrer leurs moyens au problème des factures elles-mêmes. Cela indique, une fois de plus, à quel point il est important que les fonds disposent de moyens suffisants.

L'indexation des deux fonds est une bonne chose, mais le mécanisme d'indexation lui-même ne tient pas compte de l'augmentation de la pauvreté et des prix de l'énergie. C'est la raison pour laquelle il doit lui-même être remis en question.

05.01 Christophe Bombled (MR): Om de kernuitstap voor te

précisez que dans le cadre de la préparation de la sortie du nucléaire, le gouvernement créera une task force qui comprendra des représentants des domaines politiques de l'Énergie, de l'Intérieur et de l'Économie pour accompagner l'arrêt des centrales. Le gouvernement déterminera les politiques nationales pour la gestion à long terme des déchets radioactifs de haute activité et/ou de longue durée de vie.

Madame la ministre, quel est le calendrier de mise en œuvre de cette task force? Quelles seront ses missions? Les objectifs ont-ils déjà été déterminés? Dans l'affirmative, quels sont-ils? Les entités fédérées seront-elles intégrées à cette task force? Dans le cadre de la gestion des déchets radioactifs, quelle sera la contribution financière de la Belgique au projet MYRRHA? Pouvez-vous nous informer de l'état d'avancement de la phase 1 consistant à la construction d'un accélérateur linéaire de particules?

bereiden zal de regering een taskforce met vertegenwoordigers uit de domeinen Energie, Binnenlandse Zaken en Economie oprichten, die de buitendienststelling van de kerncentrales moet begeleiden. Ook zal de regering de beleidslijnen uitstippelen met betrekking tot het langetermijnbeheer van hoogradioactief en/of langlevend radioactief afval.

Volgens welk tijdschema zal deze taskforce zijn werkzaamheden opstarten? Wat zullen de opdrachten van deze taskforce zijn? Werden er doelstellingen bepaald en zo ja, welke? Zullen de deelgebieden hierbij betrokken worden? Welke financiële bijdrage zal België in het raam van het beheer van het radioactieve afval leveren tot het MYRRHA-project? Hoe vordert fase 1, die de bouw van een lineaire deeltjesversneller omvat?

05.02 Tinne Van der Straeten, ministre: Monsieur le président, monsieur Bombled, votre question comporte deux volets différents.

En ce qui concerne la task force, la Belgique sera le quatrième pays au monde menant un projet de sortie du nucléaire d'une telle envergure. Nous avons sept centrales. Pour cinq d'entre elles, aucune discussion n'a été menée, et pour les deux autres, la décision est quasiment prise. Le processus sera énorme et les défis importants: d'une part, un projet industriel et, d'autre part, des conséquences sur le plan humain.

C'est pourquoi j'ai envisagé de rassembler les compétences au sein du gouvernement pour accompagner leur fermeture. La task force dépendra du ministre de l'Économie et du Travail, M. Dermagne, de la ministre des Affaires intérieures, Mme Verlinden (pour sa compétence en matière de Sécurité) et de moi-même pour les aspects liés à l'énergie.

Dans le même temps, le gouvernement devra prendre ses responsabilités afin que ces centrales soient fermées de manière diligente, mais l'exploitant de ces centrales restera le principal responsable et devra remplir ses engagements vis-à-vis de son personnel. Par ailleurs, les entités fédérées ont également des pouvoirs importants en cette matière.

La task force prendra les initiatives nécessaires pour guider la sortie du nucléaire dans ses domaines de compétences.

Dans les semaines à venir, une réunion aura lieu entre les différents cabinets. C'est alors que nous déterminerons la façon de travailler, s'il est nécessaire d'inclure les entités concernées et, si oui, à quel

05.02 Minister Tinne Van der Straeten: We zullen het vierde land zijn met een dusdanig grootschalig project voor de ontmanteling van kerncentrales. Voor vijf van de zeven centrales zijn er nog geen besprekingen aan de gang, maar voor de twee andere ligt de beslissing zo goed als vast. Het betreft een omvangrijk project met uitdagingen op zowel industrieel als menselijk vlak. De taskforce zal dus samengesteld zijn uit de minister van Economie en Werk, de minister van Binnenlandse Zaken en mezelf. Wij zullen onze verantwoordelijkheid opnemen opdat de sluiting van deze centrales naar behoren zou verlopen. Het is echter de exploitant die zijn verbintenissen ten opzichte van het personeel moet nakomen. De Gewesten hebben in dat verband ook belangrijke bevoegdheden.

We zullen alle nodige initiatieven nemen om de kernuitstap in vaste banen te leiden.

Onze kabinetten zullen binnenkort

moment.

Un premier résultat de notre collaboration sont les projets que le ministre Dermagne et moi-même avons soumis ensemble dans le cadre du plan de relance: la recherche et le développement dans le domaine des applications médicales innovantes des radio-isotopes et la mise à l'échelle des techniques prometteuses de démantèlement des centrales nucléaires développées en Belgique. Ce sujet sera abordé dans des questions ultérieures.

Ces projets assureront l'ancrage du savoir-faire et de l'expertise nucléaire en Belgique, après quoi nous devrions certainement avoir l'ambition d'en faire un produit d'exportation.

En ce qui concerne vos questions sur MYRRHA, la première phase du projet MYRRHA courra jusqu'à l'année 2026 incluse. Pendant cette législature, le gouvernement préparera, sur la base d'un audit indépendant de la Cour des comptes et d'un groupe multidisciplinaire d'experts internationaux, un dossier en vue de décider de la deuxième et troisième phase. Un apport financier substantiel et international devra être connu lors de la prise de décision.

Sur la base d'un budget total du projet de 1,6 milliard d'euros, le gouvernement précédent a décidé, le 7 septembre 2018, de financer le projet MYRRHA à hauteur de 558 millions d'euros pour la période 2019-2038. Le financement décidé en 2018 doit servir à l'exécution de la première phase (nommée Minerva), à savoir la construction sur le site du SCK CEN de la première partie de l'accélérateur et des stations d'irradiation qui seront mises en service en 2026. Il s'agit d'un investissement de 287 millions d'euros.

Il doit également servir à la recherche et au développement de l'extension de l'accélérateur (phase 2) et du réacteur sous-critique, pour un investissement à la hauteur de 115 millions, et à l'exploitation de l'accélérateur Minerva pendant la période 2027-2038. Il s'agit d'un investissement de 156 millions.

L'étape importante annoncée par le SCK CEN était la première accélération du faisceau de protons de MYRRHA. Pour la première fois, la *radiofrequency quadruple* a produit un faisceau de protons aux conditions et critères requis pour entraîner l'accélérateur de particules.

La crise sanitaire a rendu difficiles les contacts internationaux. Un certain nombre d'initiatives prévues pour le SCK CEN en France et en Allemagne ont été reportées à une date ultérieure.

De mon côté, j'ai chargé mes services et mon administration de travailler à la constitution de l'ASBL MYRRHA, prévue dans la décision de 2018, qui a pour but premier d'attirer des partenaires étrangers, une compétence que je partage avec mon collègue le secrétaire d'État Thomas Dermine, et que nous souhaitons tous deux régler le plus vite possible.

bijeenkomen om de werkwijze te bepalen en te bekijken of de deelgebieden erbij betrokken moeten worden.

Een eerste resultaat van onze samenwerking zijn de projecten die minister Dermagne en ikzelf hebben ingediend voor het herstelplan, namelijk projecten voor onderzoek en ontwikkeling inzake innoverende medische toepassingen van radioactieve isotopen, alsook voor het opschalen van veelbelovende technieken die in België zijn ontwikkeld voor de ontmanteling van kerncentrales. Die projecten zullen de Belgische nucleaire deskundigheid verankeren en er allicht een exportproduct van maken.

De eerste fase van het MYRRHA-project loopt tot 2026. Op basis van een onafhankelijke audit door het Rekenhof en een multidisciplinaire groep van internationale deskundigen zal de regering een dossier voor de tweede en derde fase voorbereiden. Daartoe zal een aanzienlijke internationale financiële bijdrage moeten worden vastgesteld.

De vorige regering heeft besloten het MYRRHA-project voor de periode 2019-2038 te financieren ten belope van 558 miljoen euro, op een totaalbudget van 1,6 miljard. De eerste fase, genaamd Minerva, bestaat uit de bouw van het eerste deel van de deeltjesversneller en de bestralingsstations op het terrein van het SCK CEN en zal 287 miljoen euro kosten. Fase 2 behelst een bedrag van 115 miljoen euro voor onderzoek en ontwikkeling voor de uitbreiding van de deeltjesversneller en de subkritische reactor, evenals 156 miljoen euro voor de exploitatie van de Minerva-deeltjesversneller in de periode 2027-2038.

De eerste versnelling van MYRRHA's protonenbundel volgens de vereiste criteria was een

belangrijke stap. Verschillende internationale initiatieven moesten worden uitgesteld vanwege de gezondheidscrisis. Ik heb mijn diensten de opdracht gegeven om de vzw MYRRHA op te richten om buitenlandse partners aan te trekken.

05.03 Christophe Bombled (MR): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses.

Le gouvernement confirme, une nouvelle fois, sa volonté de sortir du nucléaire et qu'il compte bien respecter le calendrier de sortie tel que prévu.

Il est vrai que le démantèlement des centrales est un chantier de grande ampleur, et qu'il est opportun de rassembler les compétences au sein du gouvernement. Il semble également normal que la composition de la task force que vous avez l'intention de mettre en place soit assez large.

Pour ce qui concerne la gestion des déchets radioactifs et le projet MYRRHA en tant que tel, on ne peut que se réjouir des opportunités de recherche sans précédent qu'offre ce projet tant dans le domaine des déchets nucléaires que dans celui de la médecine nucléaire ou de la physique fondamentale et appliquée.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

Le **président**: Merci. Je rappelle à chacun que le temps de parole est limité. Afin d'éviter un arriéré trop important en ce qui concerne les questions à Mme Khattabi, nous allons passer à ses questions.

06 Question de Marie-Christine Marghem à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "La zéro déforestation et la Déclaration d'Amsterdam" (55012746C)

06 Vraag van Marie-Christine Marghem aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "Nul ontbossing en de Verklaring van Amsterdam" (55012746C)

06.01 Marie-Christine Marghem (MR): Monsieur le président, madame la ministre, quelque 43 millions d'hectares de forêt ont été perdus sur les 24 "fronts" principaux de la déforestation dans le monde entre 2004 et 2017, selon un rapport du Fonds mondial pour la biodiversité publié la semaine dernière. L'agriculture commerciale est la principale cause de cette déforestation. Le secteur minier, les infrastructures, l'industrie forestière et l'agriculture vivrière sont aussi d'importants facteurs qui ont été identifiés.

"La Belgique ne doit pas rester en spectatrice du débat sur la déforestation", insiste le WWF. La semaine passée, nous avons pu lire des articles à ce sujet. Le Fonds insiste pour que la Belgique soutienne une loi européenne ambitieuse dans ce domaine et développe une stratégie pour rendre les filières d'approvisionnement plus propres.

Vous avez indiqué que la Belgique avait récemment rejoint huit autres pays européens signataires de la Déclaration d'Amsterdam qui les engage à mettre en place des filières d'importation "zéro déforestation".

05.03 Christophe Bombled (MR): Aangezien de kernuitstap volgens het geplande tijdspad bevestigd werd, zal de ontmanteling van de kerncentrales een grootschalig werk zijn; alle bevoegde regeringsleden zullen daarvoor moeten samenwerken en de samenstelling van de taskforce zal voldoende ruim moeten zijn.

Het MYRRHA-project biedt onderzoeksmogelijkheden met betrekking tot het afvalbeheer en de nucleaire geneeskunde en de kernfysica.

06.01 Marie-Christine Marghem (MR): Volgens het Biodiversiteitsfonds is er in de periode 2004-2017 wereldwijd ongeveer 43 miljoen hectare bos verloren gegaan. Dat is voornamelijk te wijten aan de commerciële landbouw. Ook de mijnsector, de infrastructuurwerken, de bosbouw en de productie van levensmiddelen dragen daartoe bij.

Het WWF pleit ervoor dat België een ambitieuze Europese wet steunt. Ons land heeft zich bij het Amsterdam Declarations Partnership aangesloten, waarmee de ondertekenaars zich ertoe verbinden om de invoer van pro-

Madame la ministre, quand la Belgique a-t-elle rejoint la Déclaration d'Amsterdam? Quels en sont les engagements? Comment allez-vous aborder cela en termes concrets dans tous les secteurs (soja, cacao, bœuf et cuir, huile de palme, café, hévéa, bois et papier)?

Je vous remercie pour vos réponses.

06.02 Zakia Khattabi, ministre: Madame la députée, par la signature de la nouvelle Déclaration d'ambition, l'ADP, (Amsterdam Declarations Partnership) qui a été officiellement publiée le 11 janvier 2021, la Belgique est désormais membre officiel de cette déclaration. Au travers de celle-ci, les pays ADP s'engagent à œuvrer pour promouvoir la durabilité dans l'agriculture en éliminant la déforestation en ce qui concerne les produits agricoles de base, à travailler à cette fin en partenariat avec les pays consommateurs et producteurs majeurs et avec tous les acteurs des chaînes d'approvisionnement. L'ADP inscrit ses efforts dans le cadre de l'Agenda 2030 pour le développement durable, l'Accord de Paris sur le climat, la Déclaration de New York sur les forêts, le Plan stratégique sur les forêts 2017-2030 et le futur Cadre mondial de la biodiversité pour l'après 2020.

Ce partenariat volontaire est un regroupement de pays qui partagent une vision politique de l'action à mener en matière de déforestation importée. Il n'y a aucune obligation juridique ni interdiction qui en découle. Il y a un engagement moral à mettre en œuvre le contenu de la nouvelle déclaration en participant aux groupes de travail, aux actions diplomatiques et aux réflexions stratégiques du partenariat.

Ces pays se situent à la pointe de la compréhension des secteurs et des impacts résultant de la déforestation importée et ont grandement contribué à la communication de la Commission à ce sujet, ainsi qu'à des contacts via leurs ambassades avec des pays critiques tels que l'Indonésie, la Malaisie ou le Brésil.

La Belgique est une économie ouverte, important ou exportant plusieurs produits concernés par la déforestation importée, comme vous l'avez évoqué. Étant donné notre rôle dans le marché européen et les efforts à fournir pour engager les transitions nécessaires, adhérer à ce partenariat nous servira de levier considérable dans les démarches nécessaires de dialogue avec les pays producteurs, les autres pays consommateurs et les secteurs concernés. Cette adhésion devrait aussi faciliter la mise en œuvre de la stratégie "Beyond Food". À la fin du mois de décembre, j'ai précisément reçu ce projet de stratégie fédérale, élaboré par le groupe de travail "Responsabilité sociétale" de la Commission interdépartementale pour le Développement durable. Il est déjà proposé dans l'avant-projet du Plan fédéral de développement durable, qui m'est revenu cette semaine.

Dès à présent, je compte nouer des contacts avec les cabinets concernés. Cette stratégie couvrirait une période allant jusqu'à 2030, mais les administrations impliquées dans le dossier, reconnaissons-

ducten die het gevolg zijn van ontbossing te stoppen.

Wanneer is ons land tot dat partnerschap toegetreden? Welke verbintenissen werden er aangegaan? Hoe zult u die kwestie in de betrokken sectoren (soja, cacao, rundvlees, lederwaren, palmolie, koffie, hevea, hout, papier) aanpakken?

06.02 Minister Zakia Khattabi: België heeft zich op 11 januari 2021 officieel bij de jongste ambitieuze verklaring van het ADP (*Amsterdam Declarations Partnership*) aangesloten. De ondertekenende landen verbinden zich ertoe duurzaamheid in de landbouw te promoten door ontbossing met het oog gericht op de vervaardiging van basislandbouwproducten aan banden te leggen.

Het ADP kadert in de context van Agenda 2030, het klimaatakkoord van Parijs, de verklaring van New York inzake bossen, het strategisch plan voor bossen 2017-2030 van de VN en het toekomstige mondiale kader inzake biodiversiteit na 2020. Die landen verbinden zich daar vrijwillig toe en delen een politieke visie. Er vloeit geen juridische verplichting, noch een verbod uit voort, maar wel een engagement om aan werkgroepen, diplomatieke acties en strategische gedachteoefeningen deel te nemen. Met betrekking tot hun inzicht op het stuk van de betrokken sectoren en de impact van de invoer van producten uit ontbossing zijn deze landen voorlopers en hebben ze een aanzienlijke bijdrage geleverd tot de communicatie van de Europese Commissie en de diplomatieke contacten met Indonesië, Maleisië en Brazilië.

België importeert en exporteert producten die gelinkt zijn aan ontbossing. Gezien onze Europese rol en de inspanningen om de transitie in te zetten, zal de toetreding tot het ADP nuttig zijn

le, sont déjà en train de travailler aux différents volets de ce programme. L'adhésion au partenariat concrétise précisément une de leurs recommandations.

D'ici janvier 2022, nous devrions disposer d'une structure officielle de suivi et de coordination des actions de "Beyond Food". Pour chacune des matières premières prioritaires, des task forces devraient être installées, en vue de préparer des partenariats de type "Beyond Chocolate". Des mesures et actions fédérales précises seront identifiées pour chacun des axes de la stratégie, en particulier dans les marchés publics, en matière de fiscalité ou d'accès à la justice. En outre, je veillerai à soutenir le développement d'un cadre réglementaire européen le plus ambitieux possible.

La Commission soumettra des propositions au cours de ce semestre, combinant des propositions réglementaires et non réglementaires pour lutter contre la mise sur le marché de produits liés à la déforestation importée.

voor ons in het kader van de noodzakelijke dialoog met de houtproducerende landen, de houtverbruikende landen en de betrokken sectoren.

De toetreding tot het ADP zou de implementatie van de Beyond Food-strategie, een federaal project dat opgezet wordt door de werkgroep Maatschappelijke verantwoordelijkheid van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame ontwikkeling, moeten faciliteren. De ontwerpstrategie wordt al voorgesteld in het voorontwerp van federaal plan inzake duurzame ontwikkeling. Ik zal contacten leggen met de betrokken kabinetten. De strategie bestrijkt een periode tot 2030, maar de administraties werken er al aan. Met de toetreding tot het ADP wordt er uitvoering gegeven aan een van hun aanbevelingen.

Tegen 2022 zouden we over een officiële structuur moeten beschikken voor de coördinatie van Beyond Food. Er moeten taskforces opgericht worden voor elke grondstof. Er zullen federale acties bepaald worden voor elk van de pijlers: overheidsopdrachten, fiscaliteit, toegang tot het gerecht. Ik zal de ontwikkeling van een ambitieuze Europese regelgeving steunen. Dit semester zal de Commissie voorstellen doen voor regelgevende en niet-regelgevende maatregelen ter bestrijding van producten uit geïmporteerde ontbossing.

06.03 Marie-Christine Marghem (MR): Madame la ministre, je vous remercie de votre réponse et suivrai avec grand intérêt le travail de ces task forces à l'avenir, en espérant que celui-ci soit le plus proche possible dans le temps.

06.03 Marie-Christine Marghem (MR): Ik hoop dat die taskforces snel zullen werken en zal die werkzaamheden volgen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

07 Vraag van Georges Dallemagne aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De burden sharing" (55012977C)

07 Question de Georges Dallemagne à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "Le burden sharing" (55012977C)

07.01 Georges Dallemagne (cdH): Madame la ministre, le

07.01 Georges Dallemagne

4 décembre 2015, à quelques jours de la COP21 à Paris, un accord politique sur le *burden sharing* intra-belge était trouvé au sein de la Commission nationale Climat (CNC), présidée par la ministre bruxelloise du Climat de l'époque, Céline Fremault.

Cet accord comportait plusieurs volets: l'engagement sur la réduction des émissions de gaz à effet de serre des secteurs non-ETS, l'engagement sur les objectifs en matière de sources d'énergie renouvelable, les revenus de la mise aux enchères des quotas CO₂ résultant de l'ETS et l'engagement sur le financement international.

À la suite de cet accord, un Pacte énergétique interfédéral pour définir une trajectoire à l'horizon 2030/2040 a été rédigé pour être approuvé par tous les gouvernements du pays en 2018. Depuis lors, j'ai l'impression qu'il n'y a plus grand-chose: absence de coordination intra-belge, actions et prises d'initiatives au point mort, toujours pas de loi climat et critique du projet de PNEC par l'Union européenne. Or le *burden sharing* précédent courait jusque fin 2020.

La Belgique doit pouvoir s'inscrire de manière claire et durable dans une logique d'ambition climatique. Sans une gouvernance climatique coordonnée et concertée entre les différents niveaux de pouvoir, la Belgique ne pourra s'inscrire pleinement dans la transition zéro carbone.

Début décembre 2020, vous annoncez un accord intra-belge sur une réduction de 55 % des émissions de gaz à effet de serre d'ici à 2030, quelques jours avant que les chefs d'État et de gouvernement de l'Union européenne ne s'accordent sur le même objectif.

Madame la ministre, au-delà de ces annonces, pourriez-vous nous détailler le plan d'action précis que vous allez mettre en place pour atteindre cet objectif? On sait que les Régions sont les seules compétentes pour l'inventaire des émissions de gaz à effet de serre et que la Flandre s'est fixé l'objectif de -32,5 % pour 2030, ce qui est bien loin des -55 %.

Où en est la concertation intra-belge au sein de la CNC, dont la présidence était assurée par vous-même jusqu'à la fin de l'année 2020? Au vu de l'importance de trouver rapidement un accord sur un nouveau *burden sharing*, quels sont les prochains rendez-vous et échéances de la CNC à ce sujet?

07.02 Zakia Khattabi, ministre: Monsieur le député, je partage votre avis sur la nécessité urgente pour la Belgique de s'inscrire sans équivoque dans une logique d'ambition climatique.

Je souhaite rectifier un élément de votre question: en décembre, je n'ai pas fait d'annonce sur un accord intra-belge sur le -55 % mais bien sur un accord intra-belge pour soutenir l'ambition européenne de -55 %. Nous attendons aujourd'hui le retour de la Commission pour l'effort belge mais le gouvernement, pour lui-même, dans le cadre de l'accord de majorité, s'est donné cet objectif. Je souhaitais rectifier cet élément car il suscite toujours beaucoup d'émotion chez mes amis flamands.

Comme je l'ai dit, l'Union européenne s'est accordée sur l'objectif de parvenir à la neutralité carbone en 2050 et de réduire ses émissions

(cdH): Eind 2015 werd er in de Nationale Klimaatcommissie (NKC) een akkoord gesloten over de intra-Belgische *burden sharing*. Dat akkoord omvat verscheidene verbintenissen, met betrekking tot de vermindering van de broeikasgasemissies, de diversificatie van de hernieuwbare energiebronnen, de inkomsten uit de veiling van CO₂-quota, enz. In 2018 werd er vervolgens een energiepact goedgekeurd, waarin er voor de periode 2030-2040 een traject uitgestippeld wordt. Sindsdien is er een gebrek aan coördinatie, wordt er geen actie ondernomen, blijft een klimaatwet nog altijd uit, enz.

Zonder een tussen de beleidsniveaus afgestemde klimaatgovernance, is de overgang naar een koolstofvrije samenleving voor België geen haalbare kaart. In december meldde u dat er een akkoord was om de broeikasgasemissies tegen 2030 met 55 % te verminderen.

Kunt u meer details geven over uw plan van aanpak om die doelstelling te bereiken? Hoe staat het met het intra-Belgische overleg in de NKC, waarvan u tot eind 2020 voorzitter was, nu bekend is dat Vlaanderen tegen 2030 een vermindering met 32,5 % zal nastreven? Wanneer vinden in de NKC de volgende overlegondes over de *burden sharing* plaats?

07.02 Minister Zakia Khattabi: België moet inderdaad ambitie tonen op het vlak van klimaat. Ik heb in december geen intra-Belgisch akkoord over de beoogde vermindering met 55 % aangekondigd, maar een akkoord dat ertoe strekt die Europese ambitie te ondersteunen. Dat wilde ik toch rechtzetten, want dit doet bij onze Vlaamse vrienden enige commotie ontstaan.

Tijdens de bijeenkomst van de Europese Raad op 10 en

d'au moins 55 % en 2030 par rapport à 1990. La Belgique a pleinement soutenu cet objectif lors du Conseil européen des 10 et 11 décembre derniers. L'atteinte de ces objectifs représente un défi considérable pour la Belgique, ce qui impliquera une action forte et coordonnée mais également, vous l'évoquiez, une structure de gouvernance adéquate.

Il ne fait aucun doute que le Plan national Énergie-Climat 2021-2030, dans sa mouture actuelle, n'est pas à la hauteur de ce défi. L'évaluation réalisée par la Commission européenne a révélé un certain nombre de failles, notamment le manque d'intégration entre ses différentes composantes (les volets régionaux et fédéral), le manque d'ambition de certains objectifs et une description souvent parcellaire des actions du Plan en termes de mise en œuvre concrète (calendrier, moyens de mise en œuvre, etc.).

Compte tenu des lacunes de la version actuelle du PNEC et du rehaussement de l'ambition climatique au niveau européen belge, ce Plan doit donc être révisé. Mon souhait est que cette révision s'organise de manière concertée au niveau national dans les enceintes ad hoc, à savoir la Commission nationale Climat mais également CONCERE, le groupe de concertation sur l'Énergie. Nous devons y mener une réflexion en vue d'accélérer la mise en œuvre des mesures de portée nationale et développer de nouvelles actions à tous les niveaux de pouvoir dans une logique de complémentarité et de renforcement mutuel des politiques. Le gouvernement fédéral doit pleinement contribuer à cet effort conjoint.

Comme le prévoit l'accord de gouvernement, un plan d'action climatique sera mis en place. Nous y travaillons. Il vise à structurer les actions dans les différents domaines de compétence fédérale et à les doter d'un mécanisme de suivi approprié. Mon intention est de proposer très prochainement au Conseil des ministres une approche par étapes en vue de concrétiser ce plan dans un délai compatible avec la révision du PNEC, dont un projet de révision devra être soumis à la Commission européenne en juin 2023. Cette approche consistera à mobiliser les départements fédéraux impliqués dans la mise en œuvre de la politique climatique afin de proposer le renforcement de politiques existantes ou le développement de nouvelles initiatives, notamment celles annoncées dans l'accord de gouvernement.

Les nouvelles actions devront être assorties d'objectifs clairs, d'indicateurs de progrès et de méthodologies de suivi et d'ajustement. L'approche proposée comportera également un volet gouvernance visant à renforcer de manière structurelle cette collaboration interdépartementale et la mise en place d'un mécanisme de suivi robuste et efficace.

Enfin, il m'importe que le suivi des progrès se fasse en toute transparence, vis-à-vis du Parlement et des citoyens.

Parallèlement au plan d'action fédéral et afin d'en déployer tout le potentiel, nous devons aussi relancer les réflexions en matière de gouvernance climatique au niveau national.

L'expérience nous a montré que des lacunes existaient en la matière. Nous devons en tirer les leçons et rechercher activement des

11 december 2020 heeft België de Europese beslissing gesteund om tegen 2050 naar koolstofneutraliteit te streven en de uitstoot tegen 2030 met ten minste 55 % ten opzichte van 1990 te verminderen. In zijn huidige vorm is het Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030 niet opgewassen tegen die grote uitdaging. In de evaluatie van de Europese Commissie zijn er zwakke plekken aan het licht gekomen, met name het gebrek aan integratie tussen de gewestelijke en federale componenten ervan, te lage doelstellingen en een vaak fragmentarische beschrijving. Ik zou dit plan willen herzien in samenwerking met de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER om snel de nationale maatregelen te kunnen implementeren en gecoördineerde acties uit te werken met alle beleidsniveaus.

We werken aan een federaal klimaatactieplan. Binnenkort zal ik in de ministerraad een gefaseerde aanpak voorstellen met een tijdpad dat aansluit bij de herziening van het NEKP, dat in juni 2023 aan de Europese Commissie overgemaakt moet worden. De federale departementen die actief zijn in het klimaatbeleid zullen ingezet worden om het bestaande beleid te versterken of nieuw beleid te ontwikkelen. Die nieuwe beleidslijnen moeten gekoppeld worden aan duidelijke doelstellingen, voortgangsindicatoren en methodes voor de opvolging en bijsturing ervan in volledige transparantie ten aanzien van het Parlement en de burgers. Een onderdeel over governance zal de samenwerking tussen de diensten structureel versterken en een degelijke en efficiënte opvolging mogelijk maken.

Tezelfdertijd moeten we de besprekingen over de nationale klimaatgovernance hervatten.

Er zijn nog lacunes op dat vlak. Wij moeten actief op zoek gaan

solutions plus efficaces afin de mieux organiser et coordonner la politique climatique de notre pays.

De multiples propositions ont été formulées pour améliorer la gouvernance. Elles ont d'ailleurs fait l'objet d'un rapport de synthèse présenté aux membres de la Commission nationale Climat. Je ne puis que regretter que certains membres de cette Commission se soient opposés à donner suite à ce rapport et à en explorer les pistes les plus prometteuses. Je continuerai, pour ma part, à plaider pour que cette réflexion soit relancée au sein de la Commission nationale Climat.

Quoi qu'il en soit, l'un des éléments de cette gouvernance climatique en Belgique, à savoir le *burden sharing*, devra être renégocié cette année, l'actuel accord étant arrivé à son terme.

La Commission nationale Climat s'est accordée sur l'objectif de parvenir à un accord politique sur le prochain *burden sharing*, avant la COP26 qui doit se dérouler à Glasgow en novembre de cette année. Il est en effet important que nous posions sans délai les jalons de cet accord pour s'assurer que les objectifs 2030 tels que définis actuellement puissent être atteints et éviter tout vide juridique notamment pour ce qui concerne la répartition des revenus de la mise aux enchères des quotas d'émissions ETS.

La négociation de ce nouvel accord constitue aussi l'occasion de réviser à la hausse la contribution de la Belgique au financement climatique international. Un accord définitif intégrant le renforcement d'ambitions pour 2030 ne pourra toutefois être conclu qu'à l'issue des travaux menés au niveau européen en vue d'adapter la législation Énergie et Climat à cette ambition renforcée, et qui auront, évidemment, une incidence sur les objectifs propres à la Belgique et à leur mise en œuvre.

J'apporterai mon plein soutien à la présidence de la Commission nationale Climat exercée cette année par la Région wallonne pour parvenir à un accord équilibré.

Le président: Madame la ministre, je souhaiterais qu'à l'avenir, vous fassiez en sorte de respecter votre temps de parole.

Avant de vous donner la parole, monsieur Dallemagne, je vous demande donc de bien vouloir respecter votre temps de parole.

07.03 Georges Dallemagne (cdH): Monsieur le président, je vais veiller à ne pas dépasser mon temps de parole. Toutefois, permettez-moi de ne pas me plaindre de la réponse très exhaustive de Mme la ministre que je remercie d'ailleurs pour cette réponse que je compte analyser car elle comprend de nombreuses informations.

Cela dit, je voudrais souligner l'honnêteté de la ministre à l'occasion de son constat très sévère quant au défi considérable, au manque de vision, au manque d'intégration, aux lacunes du Plan national Énergie-Climat. En la matière, il y a urgence puisque l'accord relatif au *burden sharing* a expiré fin 2020. Je lui demande donc de faire tout

pour trouver des solutions afin de mieux organiser et coordonner la politique climatique de notre pays. De multiples propositions ont été formulées pour améliorer la gouvernance. Elles ont d'ailleurs fait l'objet d'un rapport de synthèse présenté aux membres de la Commission nationale Climat. Je ne puis que regretter que certains membres de cette Commission se soient opposés à donner suite à ce rapport et à en explorer les pistes les plus prometteuses. Je continuerai, pour ma part, à plaider pour que cette réflexion soit relancée au sein de la Commission nationale Climat. Quoi qu'il en soit, l'un des éléments de cette gouvernance climatique en Belgique, à savoir le *burden sharing*, devra être renégocié cette année, l'actuel accord étant arrivé à son terme. La Commission nationale Climat s'est accordée sur l'objectif de parvenir à un accord politique sur le prochain *burden sharing*, avant la COP26 qui doit se dérouler à Glasgow en novembre de cette année. Il est en effet important que nous posions sans délai les jalons de cet accord pour s'assurer que les objectifs 2030 tels que définis actuellement puissent être atteints et éviter tout vide juridique notamment pour ce qui concerne la répartition des revenus de la mise aux enchères des quotas d'émissions ETS. La négociation de ce nouvel accord constitue aussi l'occasion de réviser à la hausse la contribution de la Belgique au financement climatique international. Un accord définitif intégrant le renforcement d'ambitions pour 2030 ne pourra toutefois être conclu qu'à l'issue des travaux menés au niveau européen en vue d'adapter la législation Énergie et Climat à cette ambition renforcée, et qui auront, évidemment, une incidence sur les objectifs propres à la Belgique et à leur mise en œuvre. J'apporterai mon plein soutien à la présidence de la Commission nationale Climat exercée cette année par la Région wallonne pour parvenir à un accord équilibré.

De multiples propositions ont été formulées pour améliorer la gouvernance. Elles ont d'ailleurs fait l'objet d'un rapport de synthèse présenté aux membres de la Commission nationale Climat. Je ne puis que regretter que certains membres de cette Commission se soient opposés à donner suite à ce rapport et à en explorer les pistes les plus prometteuses. Je continuerai, pour ma part, à plaider pour que cette réflexion soit relancée au sein de la Commission nationale Climat. Quoi qu'il en soit, l'un des éléments de cette gouvernance climatique en Belgique, à savoir le *burden sharing*, devra être renégocié cette année, l'actuel accord étant arrivé à son terme. La Commission nationale Climat s'est accordée sur l'objectif de parvenir à un accord politique sur le prochain *burden sharing*, avant la COP26 qui doit se dérouler à Glasgow en novembre de cette année. Il est en effet important que nous posions sans délai les jalons de cet accord pour s'assurer que les objectifs 2030 tels que définis actuellement puissent être atteints et éviter tout vide juridique notamment pour ce qui concerne la répartition des revenus de la mise aux enchères des quotas d'émissions ETS. La négociation de ce nouvel accord constitue aussi l'occasion de réviser à la hausse la contribution de la Belgique au financement climatique international. Un accord définitif intégrant le renforcement d'ambitions pour 2030 ne pourra toutefois être conclu qu'à l'issue des travaux menés au niveau européen en vue d'adapter la législation Énergie et Climat à cette ambition renforcée, et qui auront, évidemment, une incidence sur les objectifs propres à la Belgique et à leur mise en œuvre. J'apporterai mon plein soutien à la présidence de la Commission nationale Climat exercée cette année par la Région wallonne pour parvenir à un accord équilibré.

Ik zal mijn volledige steun verlenen aan het voorzitterschap van de NKC, dat dit jaar wordt waargenomen door het Waalse Gewest, om tot een evenwichtig akkoord te komen.

07.03 Georges Dallemagne (cdH): Het NEKP blijft inderdaad gekenmerkt door een gebrek aan visie en grote lacunes. Het akkoord over de *burden sharing* is eind 2020 verstreken. Men moet een versnelling hoger schakelen.

Wat de vermindering met 55% betreft, was het verwarring troef: in werkelijkheid was er geen

votre possible pour accélérer les choses.

Madame la ministre, pour ce qui concerne la rectification que vous avez apportée, au début de votre intervention, au sujet de l'accord belge visant à soutenir la réduction de 55 %, vous admettez qu'il y avait de quoi créer une confusion. En effet, finalement, un accord belge ou un accord du fédéral belge, ce n'est pas la même chose. En réalité, il n'y avait pas d'accord belge pour soutenir une telle démarche. Ce faisant, on se trouve face à une ambition qui est loin d'être puissante, loin d'être intégrée entre les entités fédérées et l'État fédéral, ce que je regrette.

Je continuerai à suivre cette question de très près. Il y a urgence.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

08 Vraag van Bert Moyaers aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "Het nieuw gepubliceerde onderzoek van de VU over schadelijke stoffen in rubbergranulaat" (55013078C)

08 Question de Bert Moyaers à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "L'étude récente de la VU Amsterdam sur les substances toxiques dans les granulats de caoutchouc" (55013078C)

08.01 Bert Moyaers (sp.a): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, op dinsdag 21 januari publiceerde Zembla op haar website conclusies uit het onderzoek van chemicus Ewa Skoczynska over allerlei stoffen in rubberkorrels van kunstgrasvelden. De doctoraatsstudie past in een promotieonderzoek voor de Vrije Universiteit Amsterdam.

Er blijken nog meer schadelijke en kankerverwekkende stoffen in de rubberkorrels van kunstgrasvelden te zitten dan tot nu toe werd aangenomen. Wat bovendien bijzonder is aan de eigenschappen van een aantal nieuw gevonden stoffen is dat ze in tegenstelling tot de al bekende kankerverwekkende stoffen veel makkelijker uit de rubberkorrels kunnen lekken. Dat is zeker voor het milieu een issue.

Tijdens de commissievergadering van 12 januari vroeg ik of u bereid zou zijn om in samenwerking met een universiteit een onderzoek te starten naar de impact op het milieu van kunstgrasvelden in ons land. Het leek u echter toen niet aangewezen om dubbel werk te doen boven op het werk dat men op Europees niveau uitvoert.

Mevrouw de minister, ik heb daarover de volgende vragen.

De toonaangevende stem in dit onderzoek op Europees niveau is het RIVM. Dat baseert zich vooral op de invloed van de 16 paks. Datzelfde RIVM blijft echter volhouden dat spelen op kunstgras veilig is. Vindt u ook dat het vertrouwen in hun onderzoek op zijn zachtst gezegd nogal eenzijdig en twijfelachtig is?

Blijkbaar gaat de Vrije Universiteit Amsterdam er niet zomaar van uit dat een eenzijdig Europees onderzoek onder leiding van het RIVM heiligmakend is. De normen die het RIVM hanteert zouden volgens hen de schop op moeten. Wat is uw mening daarover?

Lijkt het u na dit nieuwe onderzoek toch meer opportuun om zelf een

Belgisch akkoord om een dergelijke demarche te steunen. Ik betreur dat die ambitie niet gedeeld wordt door de deelgebieden en de federale overheid. Het is nochtans vijf voor twaalf.

08.01 Bert Moyaers (sp.a): Un doctorat de la Vrije Universiteit Amsterdam révèle qu'il y a plus de substances cancérigènes dans les billes en caoutchouc des pelouses artificielles que nous le pensions jusqu'alors. L'Institut néerlandais pour la santé publique et l'environnement (RIVM) maintient que jouer dans l'herbe artificielle est sans danger.

Est-il acceptable pour la ministre que le RIVM se base sur des recherches partiales et sujettes à caution? Semble-t-il plus approprié à la ministre d'adopter en cette affaire une attitude proactive et même de lancer une recherche par rapport à l'impact des pelouses artificielles sur l'environnement?

wat proactievere houding aan te nemen en zelf een onderzoek te starten naar de impact van kunstgrasvelden op het milieu?

08.02 Minister **Zakia Khattabi**: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Moyaers, ik zal met het oog op milieuperspectieven antwoorden op uw vragen met betrekking tot de impact van rubbergranulaat, dat onder meer op sportvelden en speelterreinen wordt gebruikt.

Deze vraag werd nog niet besproken op Europees niveau. Hoewel er een mandaat is van de commissie van het Europees Agentschap voor chemische stoffen met betrekking tot dit dossier, dat dateert van 29 augustus 2017, hebben mijn diensten nog geen duidelijke indicatie gekregen over de planning voor het afleveren door het ECHA van een technisch REACH-restrictiedossier voor andere stoffen dan paks en microplastics, die in rubbergranulaat aanwezig zijn.

Het *RIVM Briefrapport Verkenning milieueffecten rubbergranulaat bij kunstgrasvelden* is een studie die was gebaseerd op meer dan honderd stalen rubbergranulaat, genomen op de Nederlandse markt, maar ook op markten van andere Europese lidstaten. Het doel van deze studie was het onderzoeken van het gehalte aan stoffen met betrekking tot de schadelijkheid voor het milieu, zoals gepresenteerd in bijlagen 7 en 8 van het rapport.

Voor een goed begrip willen we benadrukken dat de hierboven genoemde studie een andere studie is dan een eerdere studie van het RIVM over rubbergranulaat, die gericht was op gezondheidsaspecten in verband met het gehalte aan paks.

De vorige RIVM-studie met betrekking tot de impact op de gezondheid van paks en rubbergranulaat werd beoordeeld door het Wetenschappelijk Comité RAC van het ECHA of Europees Agentschap voor chemische stoffen.

Dezelfde beoordelingsprocedure door het RAC wordt verwacht voor de RIVM-studie, die zich richt op de beoordeling voor het milieu. Bij die gelegenheid kan een studie zoals die van de Universiteit Amsterdam tijdens de openbare raadpleging worden bekendgemaakt, indien ze niet werd geïdentificeerd door de ECHA tijdens de initiële beoordeling.

Wetenschappelijke actoren en alle stakeholders bij de REACH-dossiers in ontwikkeling of in de fase van openbare raadpleging krijgen twee keer per jaar de gelegenheid hun informatie voor te stellen tijdens de open vergaderingen van het BCR of het Belgisch Comité REACH, opgericht door een nationaal samenwerkingsakkoord. Als alternatief kunnen zij hun informatie in schriftelijke vorm naar mijn administratie sturen.

Het artikel van Zembla waarnaar wordt verwezen, bevat onvoldoende informatie over de aanwezige stoffen. Mijn administratie zal contact opnemen met de wetenschappelijke staf van de Vrije Universiteit Amsterdam, om een kopie van hun studie te ontvangen. Wij hebben begrepen dat ze niet werd gepubliceerd.

Om die informatie wetenschappelijk te kunnen beoordelen, zijn er gegevens vereist over de concentratiewaarden en de verdeling van de stoffen in het rubbergranulaat. De analyse van de gevolgen van het

08.02 **Zakia Khattabi**, ministre: Ce dossier n'a pas encore été discuté au niveau européen. Mes services attendent un dossier de restriction REACH de l'Agence européenne des produits chimiques (ECHA) pour les substances présentes dans le granulat de caoutchouc.

Le RIVM s'est basé sur une recherche de substances nocives dans plus de 100 échantillons de granulat de caoutchouc.

Une précédente étude du RIVM portait sur l'impact sur la santé et a été évaluée par l'Agence européenne des produits chimiques (ECHA). Une procédure d'évaluation analogue est à présent attendue pour l'étude du RIVM consacrée à l'impact sur l'environnement. L'ECHA peut associer l'étude de l'université amstellodamoise soit lors de l'évaluation initiale, soit lors de la consultation publique.

Mes services demanderont un exemplaire de l'étude à la *Vrije Universiteit Amsterdam*. Les résultats n'ont en effet pas encore été publiés.

L'analyse de l'impact de l'utilisation de granulats de caoutchouc est une compétence régionale. Mes services transmettront l'étude de doctorat à toutes les autorités belges compétentes pour l'application de la réglementation REACH.

Pour des considérations à la fois environnementales et de santé, la Belgique souhaiterait que toutes les substances à risques soient réunies dans un dossier REACH unique.

gebruik van rubbergranulaat als instrooi materiaal op sportvelden, speelterreinen en andere toepassingen valt onder de bevoegdheid van mijn collega's van de Gewesten. Daarom verwijs ik u naar mijn collega's, de gewestministers, om te pleiten voor een studievoorstel.

Mijn diensten zullen de informatie over het doctoraatsonderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam bezorgen aan de andere Belgische autoriteiten die bevoegd zijn voor de REACH-regulering. Ik wil u eraan herinneren dat België er voorstander van is om zowel de milieu- als de gezondheidsoverwegingen voor alle zorgwekkende stoffen op te nemen in één enkel REACH-beperkingsdossier, wat wij ook officieel al hebben aangegeven.

08.03 Bert Moyaers (sp.a): Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord, dat deels verhelderend was.

Het klopt uiteraard dat men zich vaak via studies op het gezondheidsaspect baseert. Voor de milieu-impact baseert men zich vandaag vooral op literatuurstudies. Daarom pleit ik ervoor zelf een studie daarover te maken.

Het promotieonderzoek van de chemicus, in dit geval van de Vrije Universiteit Amsterdam, komt op een bijzonder moment. De Europese Commissie overweegt immers echt de toekomst van de kunstgrasvelden met rubberkorrels in Europa. Dat doet de Europese Commissie vooral vanuit de motivering om vervuiling van het milieu met microplastics zo veel mogelijk tegen te gaan.

In Vlaanderen heb ik in het voorjaar van 2019 al eens een resolutie omtrent deze materie neergelegd, zonder succes. Nu worden terugverwezen naar de regionale overheden is op dat vlak dan ook niet erg hoopgevend.

In Nederland is op donderdag 28 januari, heel recent dus, bij monde van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, samen met de minister voor Medische Zorg en Sport, aangekondigd dat men in 2030 effectief af wil van die kunstgrasvelden ingestrooid met rubbergranulaat. Men doet dat daar vooral om milieuredenen en dat is een goede eerste stap in de juiste richting die wij ook absoluut kunnen volgen. Niet alleen het milieuaspect, maar ook het gezondheidsaspect is hierin belangrijk. We moeten hier echt het voorzorgsprincipe volgen. Men kan ook maar beter het zekere voor het onzekere nemen. Laten we deze materie zeer goed bestuderen en ik reken daarvoor toch ook wel op u.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

Le **président**: Monsieur Senesael, je crois que c'est Stromae que j'observe derrière vous. C'est *Formidable* de vous voir comme ça!

09 Question de Daniel Senesael à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "Le développement durable, la biodiversité et les entreprises belges" (55013315C)

09 Vraag van Daniel Senesael aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "Duurzame ontwikkeling, biodiversiteit en de Belgische bedrijven" (55013315C)

08.03 Bert Moyaers (sp.a): Si je prône la réalisation de notre propre étude, c'est parce que l'analyse de l'impact de substances nocives sur l'environnement s'appuie essentiellement sur des études de la littérature scientifique.

La Commission européenne se penche actuellement sur l'avenir des espaces de gazon artificiel en particulier dans le cadre de la lutte contre la pollution par les microplastiques. L'étude de l'université d'Amsterdam vient donc à un moment particulier.

Au printemps 2019, j'ai déposé au Parlement flamand une proposition de résolution relative à cette matière, sans succès toutefois. Il n'est pas de bon augure que je sois une nouvelle fois renvoyé vers les autorités régionales. Les Pays-Bas ont annoncé qu'ils renonceront définitivement au gazon artificiel à base de granulat de caoutchouc en 2030. Nous ferions mieux de pratiquer le principe de précaution et d'étudier sérieusement cette matière. Je compte à cet égard sur la ministre.

09.01 Daniel Senesael (PS): Monsieur le président, madame la ministre, l'enquête sur le développement durable, *The time has come*, publiée récemment par le réseau international de cabinets professionnels fournissant des services d'audit, de fiscalité et de conseil KPMG a étudié les bilans des 100 plus grandes entreprises implantées dans 52 pays, dont la Belgique.

Celle-ci révèle qu'en 2017, environ 62 % des plus grandes entreprises belges ont publié des informations relatives au développement durable, et qu'en 2020, ce chiffre a atteint les 72 %. Notons ici que ce chiffre reste inférieur à la moyenne observée auprès des 5 200 entreprises étudiées à travers le monde (80 %) et largement inférieur aux chiffres des entreprises françaises (94 %), allemandes (92 %) et néerlandaises (88 %).

De plus, l'enquête souligne que seulement 25 % environ des entreprises interrogées présentant un risque élevé ou moyen de perte de biodiversité divulguent actuellement ce risque dans leurs rapports d'entreprise et qu'à l'échelle européenne, seulement 22 % des entreprises déclarent les risques pour la biodiversité liés à leurs activités.

Madame la ministre, pouvons-nous avoir vos retours sur les chiffres évoqués et, plus généralement, sur la question de la publication d'informations relatives au développement durable et à la biodiversité par les entreprises belges? La transparence des entreprises relative aux impacts sur l'environnement et sur la biodiversité de leurs activités paraissant constituer un élément favorisant le souci des entreprises à leur égard et, éventuellement, la mise en place d'initiatives politiques efficaces, une prise de contact avec vos collègues compétents a-t-elle eu lieu ou est-elle envisagée à ce sujet? Des mesures y afférentes peuvent-elles être attendues?

09.02 Zakia Khattabi, ministre: Monsieur le président, monsieur Senesael, les chiffres que vous évoquez montrent une évolution positive, même si nous savons tous que cette tendance doit s'accélérer pour faire face à l'urgence de la crise climatique et de biodiversité.

La divulgation par les entreprises d'informations relatives à leur impact sur l'environnement est en effet un important levier de changement. La divulgation de l'impact climatique est aujourd'hui entrée dans les mœurs.

La question de la biodiversité doit être plus développée. Il existe un outil d'accompagnement des entreprises qui s'appelle BeBiodiversity.be à partir duquel les entreprises peuvent elles-mêmes faire un test. De la même manière qu'elles peuvent mesurer leur impact climatique, elles peuvent aussi le faire du point de vue de la biodiversité. Cela reste encore trop méconnu.

Ces sujets importants seront discutés au sein de l'Union européenne dans le cadre de la prochaine initiative de la gouvernance durable des entreprises qui est attendue au cours du premier semestre 2021, et de la révision de la directive sur la publication d'informations non

09.01 Daniel Senesael (PS): In het kader van het onderzoek inzake duurzame ontwikkeling 'The time has come' heeft KPMG de balansen bestudeerd van de 100 grootste bedrijven die in ons land actief zijn. In 2020 heeft 72 % van die bedrijven gegevens inzake duurzame ontwikkeling gepubliceerd. Dat cijfer stijgt, maar ligt lager dan het wereldwijde gemiddelde van 80 % en veel lager dan dat van de bedrijven in onze buurlanden. Daarnaast publiceert 25 % van onze bedrijven met een gemiddeld risico op biodiversiteitsverlies die gegevens in het ondernemingsverslag. In Europa geeft 22 % van de bedrijven aan welke biodiversiteitsrisico's er voortvloeien uit hun activiteiten.

Wat is uw standpunt over die cijfers en over de publicatie van gegevens inzake duurzame ontwikkeling en diversiteit door de Belgische bedrijven? De transparantie van de bedrijven over hun milieu-impact en hun impact op de biodiversiteit bevordert politieke initiatieven. Hebt u in dat verband contact opgenomen met uw collega's die ter zake bevoegd zijn? Zullen er maatregelen genomen worden?

09.02 Minister Zakia Khattabi: De genoemde cijfers wijzen op een positieve evolutie, die we nog moeten versnellen in het licht van de klimaat- en biodiversiteitscrisis.

De bekendmaking van dergelijke gegevens door de bedrijven is een motor voor verandering. Intussen is het gebruikelijk om de klimaatimpact openbaar te maken.

De kwestie van de diversiteit moet nader worden uitgewerkt. Dankzij BeBiosiversity.be, een begeleidingstool voor bedrijven, kunnen zij hun impact op dat vlak testen. Deze onderwerpen worden besproken in het kader van het toekomstige initiatief inzake duurzame governance van de bedrijven en de herziening van de

financières. Je veillerai avec mes collègues du gouvernement fédéral et des gouvernements régionaux à dûment intégrer les enjeux de préservation de la biodiversité dans ces initiatives.

Créer un cadre réglementaire européen ambitieux offrant des conditions de concurrence favorables fait partie des piliers de la stratégie fédérale "Beyond Food" que j'ai évoquée dans ma note de politique générale et qui est proposée dans l'avant-projet de Plan fédéral de développement durable – évoqué dans ma réponse à Mme Marghem. Dans le cadre de cette stratégie, d'autres pistes seront explorées afin de créer un cadre national soutenant ces évolutions.

En outre, nous attendons avec intérêt la version finale de l'évaluation nationale de base dans le cadre du premier Plan d'action national pour les entreprises et les droits de l'homme qui devrait donner une image claire et plus complète de la mise en œuvre des principes directeurs des Nations Unies en ce qui concerne les entreprises et les droits de l'homme.

Par ailleurs, rejoindre le partenariat de la Déclaration d'Amsterdam est aussi un engagement important dans la lutte contre la déforestation importée. C'est un autre exemple qui illustre que ce gouvernement a des ambitions claires dans le domaine du développement durable et de la biodiversité.

09.03 Daniel Senesael (PS): Madame la ministre, je vous remercie pour votre réponse précise et complète.

Je voudrais juste insister sur les initiatives à privilégier en matière de biodiversité. Vous avez mentionné un outil qui peut être utilisé. Cependant, au niveau des entreprises tout particulièrement, l'importance de cette biodiversité est souvent ou parfois trop méconnue. Même si l'aspect climatique est davantage mis en exergue, je pense que les deux, la biodiversité et le climat, s'interpénètrent assez aisément et doivent susciter une conscientisation collective.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

10 Vraag van Kurt Ravyts aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De Climate Adaptation Summit (CAS)" (55013324C)

10 Question de Kurt Ravyts à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "Le Climate Adaptation Summit (CAS)" (55013324C)

10.01 Kurt Ravyts (VB): Mevrouw de minister, we merken sinds enkele dagen dat er wel degelijk nog winters bestaan in onze contreien. Desalniettemin is er wereldwijd sprake van klimatologische wijzigingen en zit men samen rond adaptatie op internationaal niveau.

Op 25 en 26 januari 2021 was er online en onder het voorzitterschap van Nederland de Climate Adaptation Summit. De deelnemers waren het erover eens dat een snellere aanpassing aan de klimaatverandering noodzakelijk is. Ze hebben een actieagenda afgesproken waarin doelen worden bijgehouden. Onder meer de Duitse en Franse regeringsleiders deden toezeggingen om de komende jaren honderden miljoenen euro extra uit te geven aan adaptatie. Zo willen ze de weerbaarheid tegen een stijgende zeespiegel, droogte en

richtlijn over de bekendmaking van niet-financiële informatie. Samen met de gewestregeringen zal ik de aspecten met betrekking tot de vrijwaring van de diversiteit in deze initiatieven integreren.

Het creëren van een ambitieus Europees kader en van goede concurrentievoorwaarden maken deel uit van de Beyond Food-strategie. Wij wachten ook op de evaluatie van de nationale basis-evaluatie in het kader van het eerste Nationaal Actieplan Bedrijven en Mensenrechten.

Wij hebben er onsook toe verbonden om ons aan te sluiten bij het partnership van de Verklaring van Amsterdam, dat ijvert voor de strijd tegen de invoer van ontbossing.

09.03 Daniel Senesael (PS): U maakt melding van een interessante tool, maar het biodiversiteitstheema wordt nog altijd te veel miskend door de bedrijven. Klimaat en biodiversiteit zijn sterk met elkaar verbonden en men moet zich daar meer bewust van zijn.

10.01 Kurt Ravyts (VB): Le Climate Adaptation Summit (CAS) s'est déroulé les 25 et 26 janvier 2021 sous la présidence des Pays-Bas. L'objectif de ce sommet était d'accroître notre résilience face à la sécheresse, aux conditions météorologiques extrêmes et à la hausse du niveau des océans.

Notre pays était-il également représenté à ce sommet? Des engagements financiers ont-ils été

extreem weer vergroten.

Het is mij onduidelijk of er leden van de federale regering aan de top deelnamen. Met betrekking tot het aspect internationale klimaatfinanciering werd in het federale budget 2021 een bedrag van 12 miljoen euro ingeschreven. Dat bedrag werd dus naar boven bijgesteld in vergelijking met voorgaande jaren. Het additionaliteitsbeginsel zou conform het regeerakkoord worden gewaarborgd.

Mevrouw de minister, op welke wijze was de Belgische regering vertegenwoordigd op de Climate Adaptation Summit? Werden er desgevallend engagementen aangegaan door België met betrekking tot internationale financiering rond adaptatie, zoals nieuwe engagementen om ontwikkelingslanden te ondersteunen in hun klimaatbeleid? Indien ja, welke?

10.02 Minister **Zakia Khattabi**: Mijnheer Ravyts, de Climate Adaptation Summit wierp een licht op de toenemende noodzaak van adaptatie. Zo is niet enkel de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen nodig om de existentiële crisis die klimaatverandering met zich meebrengt, te bestrijden. Het moet hand in hand gaan met een sterk adaptatiebeleid om de weerbaarheid tegen de onvermijdelijke effecten van klimaatverandering te versterken. Klimaatverandering is een globaal fenomeen en vraagt dan ook een wereldwijde aanpak, waarbij de ondersteuning van ontwikkelingslanden die het minste verantwoordelijk zijn maar het nadeligst beïnvloed zijn, belangrijk is.

Tijdens de top bracht Nederland alle betrokken partijen samen, overheden, steden, de privésector en civiele maatschappij, waaronder jongerenorganisaties, om concrete multisectoriële acties te stimuleren en in de kijker te zetten. België was op de top als dusdanig niet vertegenwoordigd, maar onze eerste minister woonde er een *side event* bij, waar hij sprak over het belang van ontwikkeling en overdracht van technologie voor adaptatie.

Hierbij lag de klemtoon op de belangrijke rol in de landbouw van niet alleen kleine boeren maar ook van vrouwen en jongeren.

De uitwisseling van best practices tussen verschillende landen kan zorgen voor een efficiëntere aanpak van de globale crisis. In België staat adaptatie sedert enkele jaren hoog op de agenda bij de Belgische Ontwikkelingssamenwerking en klimaatfinanciering, waardoor meer dan de helft van onze klimaatfinanciering bestemd is voor adaptatie. Zo is België onder meer een belangrijke donor van het Least Developed Countries Fund, dat vooral adaptatie ondersteunt in de minst ontwikkelde landen, en van het Adaptation Fund.

België heeft op de Climate Adaptation Summit geen specifieke bijkomende engagementen aangegaan, maar in het regeerakkoord heeft de federale regering zich wel geëngageerd voor een stijgende bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering. Samen met minister Kitir werk ik aan denksproten om dat engagement te concretiseren.

pris, notamment pour soutenir la politique climatique des pays en développement?

10.02 **Zakia Khattabi**, ministre: L'amélioration de notre résilience face aux effets inéluctables des changements climatiques nécessite une approche mondiale. Il est dès lors essentiel de soutenir les pays en développement, la responsabilité de ces derniers étant minimale alors qu'ils subissent les inconvénients les plus importants.

Les Pays-Bas ont réuni les pouvoirs publics, les villes, le secteur privé et la société civile, y compris des organisations de jeunes, pour stimuler des actions multisectorielles. La Belgique n'était pas représentée en tant que telle, mais notre premier ministre a assisté à un événement organisé en marge de ce sommet et y a évoqué l'importance de la technologie dans le cadre de l'adaptation.

L'accent a été mis sur le rôle important des petits paysans, mais aussi sur celui des femmes et des jeunes. L'échange de bonnes pratiques peut conduire à une approche plus efficace. L'adaptation figure depuis quelques années parmi les priorités de la coopération belge au développement. Plus de la moitié de notre financement climatique est destiné à l'adaptation. Nous sommes un important contributeur au Fonds pour les pays les moins avancés.

Nous n'avons pas pris d'engagements supplémentaires lors du

sommet, mais un engagement pour une contribution plus importante au financement climatique international a été prévu dans l'accord de gouvernement. Je suis en concertation avec la ministre Kitir au sujet de l'approche concrète.

10.03 Kurt Ravyts (VB): Mevrouw de minister, ik noteer een zeer bescheiden bijdrage van de vertegenwoordiging van België bij die adaptatietop. We hebben nochtans heel wat technologie voor adaptatietoepassingen in een internationaal kader. Ik ben benieuwd naar de denksporen die u ontwikkelt met uw collega Kitir en we zullen daarover in de commissie ongetwijfeld nog van gedachten kunnen wisselen.

10.03 Kurt Ravyts (VB): Notre contribution au sommet a donc été modeste. Nous disposons pourtant de moyens technologiques importants pour des applications en matière d'adaptation.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

11 Question de Daniel Senesael à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "Le trafic de bois illégal" (55013368C)
11 Vraag van Daniel Senesael aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De illegale houthandel" (55013368C)

11.01 Daniel Senesael (PS): Monsieur le président, madame la ministre, ces dernières années, la presse et de nombreuses organisations ont souligné l'existence d'un important trafic illégal de bois sévissant sur le territoire belge et, plus particulièrement, au port d'Anvers. Il avait été souligné, notamment, qu'entre 15 et 30 % du bois exploité à l'échelle mondiale l'était de manière illégale, que la Belgique représentait le 6e importateur européen de bois en provenance de grands bassins forestiers tropicaux, de forêts boréales et de Chine et que 9 % du bois importé dans le port d'Anvers provenait d'États qualifiés de fragiles ou soumis à des conflits.

11.01 Daniel Senesael (PS): België is een spil in de illegale houthandel. 15 à 30 % van het verhandelde hout in de wereld werd illegaal gekapt. België is de op vijf na grootste importeur van tropisch hout in Europa, en 9 % van het via de haven van Antwerpen ingevoerde hout is afkomstig uit landen met een fragiel bestel of waar conflicten woeden.

En 2017, la Belgique a été mise en demeure par l'Union européenne en raison d'une application insuffisante de son règlement sur le bois, lequel vise à exclure du marché communautaire le bois issu d'une récolte illégale et les produits qui en sont dérivés. Cette même année, une cellule Inspection de la DG Environnement du SPF Santé publique a été mise en place.

In 2017 stelde de Europese Unie België in gebreke wegens ontoereikende toepassing van de Houtverordening (EUTR). In datzelfde jaar werd er een inspectiecel opgericht bij het DG Leefmilieu van de FOD Volksgezondheid. INTERPOL stelt dat de illegale houthandel jaarlijks miljarden dollars genereert, bijdraagt tot de klimaatverandering en verantwoordelijk zou zijn voor 17 % van de wereldwijde CO₂-uitstoot, d.i. meer dan de wereldwijde uitstoot van de luchtvaart, het wegverkeer, het spoorverkeer, de zeevaart en de binnenscheepvaart samen.

Aujourd'hui, Interpol soulève que le commerce de bois exploité de manière illégale génère plusieurs milliards de dollars chaque année, contribue de manière directe au changement climatique et serait la cause d'environ 17 % des émissions mondiales de carbone, c'est-à-dire plus que les émissions mondiales du trafic aérien, routier, ferroviaire, maritime et fluvial réunies.

Wat is uw standpunt? Wat is de stand van zaken met betrekking

Madame la ministre, pouvons-nous avoir votre retour sur la problématique évoquée? La prégnance dans notre pays du phénomène de l'importation de bois illégalement exploité semblait, il y a peu, réellement préoccupante. Pouvons-nous obtenir des informations sur la situation actuelle? En octobre 2019, nous apprenions que 22 contrôles avaient été réalisés sur l'année 2018 et qu'une équipe "Bois" de la DG Environnement composée de quatre personnes, dont deux inspecteurs, était en charge de l'application du règlement sur le

bois de l'Union européenne. Pouvons-nous savoir ce qu'il en est aujourd'hui?

11.02 Zakia Khattabi, ministre: Monsieur le président, monsieur le député, l'état des forêts dans le monde reste, hélas, encore un sujet de grande préoccupation. Le Règlement Bois de l'Union européenne (RBUE), entré en vigueur en 2013, a permis d'améliorer la légalité du bois importé au sein de l'Union européenne, mais à ce stade, nous ne pouvons parler que de résultats mitigés.

Nous constatons que plus les produits du bois incluent des espèces différentes dans leur composition, plus il est difficile d'en assurer la traçabilité et, par conséquent, sa légalité. Ce sont les retours de la surveillance du marché. Notre inspection montre que les importateurs de bois, non ou peu transformés, ont globalement amélioré leur manière de travailler, même si nous rencontrons encore des entreprises qui mettent mal, voire pas du tout, la législation en œuvre.

Par contre, pour les produits du bois, dont les meubles, nous constatons une connaissance plus partielle de la législation. Les volumes de bois transformé sont plus petits, mais concernent une multitude de produits et d'acteurs.

Devant ce constat, mon administration a développé, dans le cadre d'un projet LIFE, des actions de sensibilisation ciblées pour que ce sous-secteur connaisse mieux ses obligations et la manière d'y répondre. Elle a également organisé une campagne d'information sur le RBUE ciblant l'ensemble du secteur du bois tombant sous le coup de cette législation. Un courrier explicatif complet a ainsi été envoyé à chaque entreprise ayant importé du bois ou des produits du bois concernés par ce règlement ces dernières années.

La mise en œuvre du RBUE a permis une amélioration de la qualité des importations, mais les efforts doivent encore être poursuivis, en particulier pour les produits du bois fortement transformés.

Comme toute personne qui travaille sur les trafics illégaux, je ne peux vous dire avec précision l'ampleur du phénomène clandestin par essence. Au niveau mondial, 50 % du bois abattu pourrait l'être illégalement. Pour la Belgique, nous avons des chiffres de 2012 qui oscilleraient entre 15 et 30 % du bois importé.

Plus de la moitié des bois tropicaux arrivant à Anvers n'est pas destinée au marché belge. Nos inspecteurs n'ont donc pas de prérogative en la matière, puisqu'ils n'ont de prérogative que pour le bois introduit sur le marché belge. C'est à chaque inspection nationale à contrôler le bois qui est introduit dans l'Union européenne à partir de son territoire, si les formalités de dédouanement y donnent bien lieu.

Il est évident que certains opérateurs se jouent de cette situation pour introduire du bois à la légalité douteuse au sein de l'Union européenne. Cependant, sur la base d'informations fournies par les douanes, mon administration a pu transmettre vers des pays voisins

tot de invoer van illegaal gekapt hout in België? In 2018 werden er 22 controles uitgevoerd, en het team Hout van het DG Leefmilieu zou belast zijn met de handhaving van de Houtverordening. Wat is de stand van zaken?

11.02 Minister Zakia Khattabi: De situatie van de bossen in de wereld blijft helaas een groot hoofdpijndossier. Dankzij de Houtverordening is er minder illegale houtinvoer in de EU, maar er is geen sprake van een onverdeeld succes. Hoe meer er verschillende houtsoorten gebruikt werden in de houtproducten, des te moeilijker zijn de houtladingen te traceren en des te moeilijker wordt het om na te gaan of het over legale hout-handel gaat.

Uit onze inspecties blijkt dat de importeurs van niet- of nauwelijks bewerkte houtproducten globaal gezien hun werkwijze verbeterd hebben.

Voor houtproducten is de wetgeving minder bekend. Mijn administratie heeft deze subsector op zijn verplichtingen gewezen en heeft elke importeur van hout of houtproducten een brief met uitleg gestuurd.

Ik kan niet zeggen wat de omvang van dit clandestiene verschijnsel is. Op wereldschaal wordt er geschat dat 50 % van het hout afkomstig is uit illegale houtkap. Voor België schommelen de cijfers voor 2012 tussen 15 en 30 % van het ingevoerde hout.

Meer dan de helft van het tropische hout dat in Antwerpen aankomt gaat naar het buitenland. Onze inspecteurs zijn enkel bevoegd voor het hout dat op de Belgische markt gebracht wordt. De exploitanten maken daar handig gebruik van. Mijn administratie heeft de buurlanden informatie bezorgd over verdachte zendingen.

des informations sur des envois suspects.

Des contrôles réguliers d'entreprises importatrices ont évidemment lieu en Belgique. Il est intéressant de noter qu'à ce stade, aucun cas d'importation de bois illégal n'a été constaté. De nombreux procès-verbaux d'avertissement ou d'infraction ont cependant été rédigés pour des cas de systèmes de devoir de vigilance incomplets ou inexistantes, puisque ces systèmes exigés par le RBUE ont justement pour but de limiter le risque que du bois illégal ne se retrouve intentionnellement ou pas dans la chaîne d'approvisionnement des entreprises importatrices européennes.

Des États membres de l'Union se retrouvent régulièrement au sein de groupes de coordination de la surveillance du marché. Une approche coordonnée de la surveillance du marché au niveau européen y est développée concernant certains pays, ou la collaboration avec d'autres entités comme Interpol. En outre, la Commission nous a informés que l'Office européen de lutte antifraude avait initié une enquête pour identifier des trafics transfrontaliers.

En résumé, pour lutter contre le bois illégal, outre les contrôles ordinaires basés sur une analyse de risques, la Belgique contribue également à la coordination européenne. Je tiens à vous signaler que, comme mentionné dans une de mes précédentes réponses, la Belgique vient d'adhérer à l'Amsterdam Declarations Partnership qui vise à promouvoir précisément la durabilité dans l'agriculture en éliminant la déforestation en ce qui concerne les produits agricoles de base.

La Belgique attend aussi avec intérêt – et impatience – la proposition de la Commission européenne sur les produits libres de déforestation.

Enfin, deux équivalents temps plein inspecteur sont dédiés au contrôle bois au sein de la cellule d'inspection fédérale "espèces". À cela s'ajoute le personnel travaillant sur la question du bois au niveau du service "politique des produits". Vingt-neuf contrôles ont été réalisés par l'inspection en 2019 et trente en 2020.

11.03 Daniel Senesael (PS): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses pertinentes.

Je m'associe à votre réflexion sur ce sujet qui est une grande préoccupation. Si la traçabilité est compliquée, j'insiste pour que les actions de sensibilisation et les campagnes d'information puissent être poursuivies voire amplifiées. C'est nécessaire et pertinent.

Il faut également faire en sorte que vous puissiez intervenir auprès de la Commission européenne pour qu'il y ait une harmonisation dans la lutte contre ces comportements délictueux.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

Bij controles bij importeurs in België werd er geen invoer van illegaal hout vastgesteld, maar er werden wel processen-verbaal van waarschuwing of tot vaststelling van een inbreuk opgemaakt wegens ontoereikende toezichtsystemen.

Er zijn lidstaten van de EU actief in groepen die markttoezicht uitoefenen. Sommige landen ontwikkelen een gecoördineerde surveillance en werken samen met instanties als INTERPOL.

Het Europees Bureau voor fraudebestrijding doet onderzoek om illegale grensoverschrijdende handel in kaart te brengen.

In de strijd tegen de handel in illegaal hout levert België een bijdrage aan de Europese coördinatie, naast de gewone controles die in ons land worden uitgevoerd. Ons land is onlangs toegetreden tot het *Amsterdam Declarations Partnership*. België verwacht ook een voorstel van de Europese Commissie over producten die vrij zijn van ontbossing.

Binnen de federale inspectiecel "Soorten" worden er twee inspecteurs (vte's) voor de controle op hout ingezet. Daarbij komt het personeel dat zich bij de dienst Productbeleid over het onderwerp hout buigt. In 2019 werden er negenentwintig controles uitgevoerd en in 2020 dertig.

11.03 Daniel Senesael (PS): Ik pleit ervoor dat de sensibiliseringsacties en de informatiecampagnes voortgezet en uitgebreid worden. Men moet er bij de Europese Commissie op aandringen om die strafbare handelingen op een geharmoniseerde manier te bestrijden.

12 Vraag van Ellen Samyn aan Sophie Wilmès (VEM Buitenlandse en Europese Zaken) over "Het onderschrijven van de Europese Green Deal door de Belgische federale regering" (55013373C)

12 Question de Ellen Samyn à Sophie Wilmès (VPM Affaires étrangères et européennes) sur "L'adhésion du gouvernement fédéral belge au Pacte vert européen" (55013373C)

12.01 **Ellen Samyn** (VB): *Mevrouw de minister, onlangs is een zeer kritische analyse over de Europese Green Deal verschenen, door senior econoom Heymann van de Deutsche Bank. Hij raakt hierin een aantal pijnpunten aan van de EU-klimaatplannen.*

Hij kaart aan dat duurzame energie, volgens berekeningen van de International Energy Agency, tegen 2040 slechts 35% van de globale energiebevoorrading zal uitmaken. Hierdoor is er volgens hem hoge nood aan een open discussie over nieuwe technologieën, zonder politieke taboes op investeringen in betrouwbare en koolstofvrije nucleaire technologie en CO₂-afvang en -opslag. Hij ziet deze politieke taboes echter hun stempel drukken op de Green Deal, vooral rond kernenergie. De EU-klimaatagenda fixeert zich nagenoeg uitsluitend op investeringen in hernieuwbare energiebronnen.

Verder stelt hij dat voor het bereiken van klimaatneutraliteit tegen 2050, de primaire doelstelling van de Green Deal, een sterke overheidsdwang nodig zal blijken. Om gezinnen en bedrijven aan te zetten hun eigen CO₂-uitstoot te verminderen zal een aanzienlijke stijging van de koolstofprijzen nodig zijn en eventueel meer regelgeving. In dit kader spreekt Heymann onomwonden over een "eco-dictatuur".

Tevens haalt hij het verlies van competitiviteit van onze energie-intensieve bedrijven aan en de restricties op vrijhandel die zullen voortvloeien uit de Green Deal. Door de felle stijging van koolstofprijzen in de EU zullen onze bedrijven namelijk minder concurrentieel worden en door het "carbon adjustment system" dreigen andere landen tegenmaatregelen, zoals invoertaksen, te heffen. Hierdoor komt onze economie en de vrije handel op de helling te staan voor het EU-klimaatproject.

Tot slot haalt Heymann het enorme politieke verzet aan die een dergelijke radicale Green Deal zal veroorzaken op Europees en nationaal niveau. Hij stelt zich de vraag of de EU bereid is zijn klimaatagenda te wijzigen, wanneer men beseft dat een meerderheid van het volk er niet achter staat, omwille van ingrijpende daling van welvaart en werkgelegenheid.

Bent u op de hoogte van dit rapport?

Staat de federale regering zonder meer achter de Green Deal of zijn er kritische kanttekeningen die gemaakt worden, bijvoorbeeld op basis van dit rapport?

Hoe staat u tegenover de klimaatwet ter voorbereiding van de Green Deal, die het Europees Parlement reeds bekritiseerd heeft als een te grote usurpatie van macht door de Europese Commissie?

12.02 **Minister Zakia Khattabi**: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Samyn, het Internationaal Energieagentschap toont aan dat het aandeel van hernieuwbare energie zal toenemen en dat in het komende decennium sterke bijkomende actie nodig is op wereldschaal. De studies van de Europese Commissie geven ons een beter beeld voor de EU. Zij tonen ook dat, zelfs in de baseline, hernieuwbare energie doorbreekt en in de klimaatneutrale scenario's het overgrote deel van onze totale energieconsumptie uitmaakt.

Aangezien de energiemix in de EU het prerogatief van de lidstaten is, integreert de modellering de kernenergieplannen van de lidstaten,

12.01 **Ellen Samyn** (VB): *D'après Eric Heymann, senior economist à la Deutsche Bank, l'agenda climatique européen se concentre unilatéralement sur les sources d'énergie renouvelables, et ce, en raison du tabou qui entoure l'énergie nucléaire. Il craint que la neutralité climatique ne soit réalisable d'ici à 2050 que si les pouvoirs publics exercent une contrainte forte. Il insiste, par ailleurs, sur le préjudice causé par le Pacte vert en termes de compétitivité pour nos entreprises et sur son incidence sur le libre-échange. Enfin, il craint un manque d'adhésion à l'échelon tant européen que national.*

La ministre a-t-elle connaissance de ce rapport et en sera-t-il tenu compte? Quelle est sa position à l'égard de la loi Climat élaborée en préparation du Pacte vert et qui, selon le Parlement européen, s'accompagnerait d'une usurpation de pouvoir de la part de la Commission européenne?

12.02 **Zakia Khattabi**, ministre: L'Agence internationale de l'énergie souligne que la part des énergies renouvelables va augmenter et qu'à brève échéance, une action complémentaire sera nécessaire à l'échelle mondiale. Le fait que le Pacte vert se consacre largement aux énergies renouvelables n'est donc aucunement une affaire de fixation ou de

waarna een zo optimaal en kosteneffectief mogelijke energiemix wordt geprojecteerd. De grote aandacht voor hernieuwbare energie in de Europese Green Deal heeft dus niets te maken met een fixatie of taboes, maar alles met de economische realiteit. De kostprijs van hernieuwbare energie daalt zienderogen en hierop inzetten getuigt van gezond, economisch verstand.

Kernenergie daarentegen, is een mature energiebron, maar zij blijft onverzekerbare risico's met zich meebrengen, ze zadelt ons voor eeuwen op met kernafval en het kostenplaatje van nieuwe projecten loopt ook de spuigaten uit omwille van strenge veiligheidsvereisten. In de ontwikkeling van CCS werd en wordt stevig geïnvesteerd om de industrie klimaatneutraal te kunnen maken.

De heer Heymann geeft terecht aan dat wij ons gedrag zullen moeten aanpassen en dat daarvoor beleid nodig is. Dat heeft echter niets te maken met een dictatuur. Ook in onze open, democratische samenleving is de vrijheid niet absoluut: wij mogen anderen geen schade toebrengen. Ik hoef u het schadebeginsel van John Stuart Mill niet uit te leggen. Een koolstofprijs integreert bijvoorbeeld de externe kosten in de prijzen en zorgt er zo voor dat wij bij het maken van onze keuzes rekening houden met de samenleving. Omdat hij juist niet oplegt hoe wij de uitstoot moeten reduceren, maar ruimte laat aan burgers en bedrijven om optimale keuzes te maken, is een koolstofprijs bij uitstek de basis voor een kosteneffectief klimaatbeleid.

Bovendien kunnen mogelijke opbrengsten van een koolstofprijs gebruikt worden om de financiering van de transitie te ondersteunen voor de huishoudens, alsook de ondernemingen. De transitie zal kosten met zich meebrengen en inspanningen vergen, maar we mogen niet vergeten dat de kosten van inactiviteit vele malen groter zijn. Klimaatactie is geen economisch doemverhaal, maar biedt vele kansen. De transitie brengt een grote investeringsagenda met zich mee. Talloze studies tonen de positieve impact aan van klimaatinvesteringen bij het stimuleren van de economische activiteit en jobcreatie.

In de huidige crisis moeten wij publieke investeringen *frontloaden* om de economische relance in te zetten. Ik zal erover waken dat het herstelplan zich volledig inschrijft in de groene transitie. De industrie zal een belangrijke rol spelen in de transitie naar klimaatneutraliteit. De Europese industriestrategie schrijft zich volledig in de Green Deal in en benadrukt terecht het belang van een groene, circulaire en digitalere industrie.

Het is uiteraard belangrijk om bij die transitie de competitiviteit van onze industrie te beschermen. Studies tonen alvast aan dat de huidige Europese regels, onder andere in het kader van het EU ETS, een dergelijke bescherming geven. Daarnaast wordt er inderdaad nagedacht over een *carbon border adjustment mechanism*. In tegenstelling tot een bedreiging voor de wereldhandel zal dat instrument eerder een inspiratie en aansporing vormen voor onze handelspartners om voluit mee voor klimaatambitie te gaan. We zien alvast positieve signalen vanuit onder meer China en de Verenigde Staten.

tabous mais est tout simplement une question de réalité économique. Le coût des énergies renouvelables baisse à vue d'œil et il relève du simple bon sens économique de miser sur ces énergies.

L'énergie nucléaire continue d'entraîner des risques inassurables et le coût de nouveaux projets est exorbitant, notamment en raison d'exigences de sécurité sévères. Des investissements considérables sont menés dans la capture et le stockage du carbone en vue de rendre l'industrie neutre du point de vue climatique.

M. Heymann indique, à juste titre, que nous devons modifier notre comportement, mais cela n'a rien à voir avec une quelconque dictature. Notre liberté n'est pas absolue et nous devons nous garder de causer des dommages à autrui. Un prix du carbone laisse aux citoyens et aux entreprises une marge pour opérer des choix optimaux et constitue la base par excellence d'une politique climatique efficace en termes de coûts.

De plus, les revenus du prix du carbone pourront être utilisés pour financer la transition. N'oublions pas non plus que les coûts seront bien plus importants si l'on ne fait rien. De nombreuses études mettent en avant l'impact positif des investissements en matière climatique sur l'activité économique et la création d'emplois.

Je veillerai à ce que le plan de relance après la crise s'inscrive dans la transition écologique. La stratégie industrielle européenne s'inscrit totalement dans le *Green Deal* et met à juste titre l'accent sur l'importance d'une industrie écologique, circulaire et numérique.

Les règles européennes actuelles, entre autres celles dans le cadre de l'EU ETS, protègent notre industrie. Un *carbon border*

adjustment mechanism est moins une menace pour le commerce mondial qu'un incitant pour nos partenaires commerciaux à s'engager complètement pour une ambition climatique. D'ailleurs, nous voyons déjà poindre des signaux positifs en provenance notamment de Chine et des États-Unis.

Le **président**: Madame la ministre, vous avez utilisé le temps de parole pour la question, la réponse et la réplique!

12.03 Minister **Zakia Khattabi**: Het was een belangrijke vraag.

De **voorzitter**: Ik weet het wel, maar het Reglement laat mij niet toe de vragen op te splitsen in belangrijke en onbelangrijke.

12.04 **Ellen Samyn** (VB): Mijnheer de voorzitter, is het mogelijk mij het uitgebreide antwoord te bezorgen?

De **voorzitter**: Wij kunnen de commissiewerkzaamheden niet anders regelen en plannen, want dan rijden wij ons op de duur overal vast.

Ik vond het ook een zeer interessant antwoord. Het was onder meer onderbouwd met John Stuart Mill. Dat vond ik een goed citaat. Maar ik moet objectief blijven.

Wij moeten de kwestie afronden. Als u erop aandringt, kunt u het verdere antwoord aan de minister vragen.

Wil u nog repliceren?

12.05 **Ellen Samyn** (VB): Mijnheer de voorzitter, ik heb alle begrip voor de regeling. Ik heb begrepen dat de commissie voor Energie toch redelijk goed werkt, in tegenstelling tot andere commissies, waar het niet zo vlot verloopt.

Mevrouw de minister, dank u voor uw antwoord. De totstandbrenging van de beoogde klimaatneutraliteit blijft een bijzonder grote uitdaging, die de overheid zichzelf maar ook de reële economie oplegt. Zij legt in elk geval extra lasten op de schouders van het bedrijfsleven.

Vanmorgen nog moesten wij vernemen dat BASF zijn plannen voor een grote gascentrale in Antwerpen opbergt. Die gasgestookte elektriciteitscentrale zou de capaciteit van Doel 1 en Doel 2 samen omvatten, maar wegens de te onzekere economische context wat de compensaties door de regering betreft, heeft BASF beslist voorlopig geen prioriteit aan het project te geven. Dat is een spijtige zaak en een gemiste kans voor de inzet op hernieuwbare energie en de voorkoming van extra CO₂-uitstoot tegen 2030.

Ik verneem uit uw antwoord dat er een sterke bijkomende actie nodig is en dat daarop zal worden ingezet.

Er is niet alleen de kritische benadering van het rapport over de mogelijke snelle stijging van de koolstofprijzen in de EU. Verschillende landen geven nu al aan dat zij met het oog op het *carbon border adjustment system* invoertaksen zullen heffen.

12.05 **Ellen Samyn** (VB): La neutralité climatique n'est pas un objectif que le gouvernement impose seulement à lui-même, il l'impose aussi à l'économie réelle, ce qui fait peser une charge supplémentaire sur les entreprises. Le groupe BASF a ainsi remis son projet de grande centrale au gaz à Anvers parce que le contexte économique est trop incertain. Il s'agit d'une occasion manquée en matière d'énergies renouvelables. Plusieurs pays déclarent qu'ils lèveront des taxes à l'importation dans le cadre du mécanisme d'ajustement carbone. Notre économie et le libre échange ne doivent pas en pâtir. La concertation et la coopération avec les différents acteurs sont plus que jamais importants.

Het kan echter geenszins de bedoeling zijn dat onze economie en de vrijhandel hierdoor worden geschaad. Ik hoop dan ook dat de overheid voldoende rekening houdt met de mogelijke impact. Ik ben ervan overtuigd dat overleg en samenwerking met de verschillende sectoren, waaraan u reeds doet, heel belangrijk zijn. Zeker in de chemiesector is men heel erg bereidwillig om tot economisch duurzame en leefbare oplossingen te komen.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

13 Question de Daniel Senesael à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "Le rapport 2020 du Programme des Nations Unies pour l'environnement" (55013685C)

13 Vraag van Daniel Senesael aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "Het verslag 2020 van het United Nations Environment Programme" (55013685C)

13.01 Daniel Senesael (PS): Madame la ministre, le 8 décembre 2020, le Programme des Nations Unies pour l'environnement (PNUE) publiait son rapport annuel sur l'écart entre les besoins et les perspectives en matière de réduction des émissions. Celui-ci souligne que, malgré la diminution des émissions de CO₂ due à la pandémie de covid-19, la tendance mondiale actuelle des émissions laisse entrevoir une augmentation des températures de 3°C au cours de ce siècle.

Le rapport souligne également qu'une "reprise économique consécutive à la crise du covid-19 (...), utilisée comme une ouverture pour poursuivre la décarbonation" constitue une condition sine qua non de la réduction des émissions de gaz à effet de serre d'ici 2030, laquelle se conformerait à l'objectif d'une limitation du réchauffement climatique à moins de 2°C, comme évoqué dans l'Accord de Paris.

Madame la ministre, mes questions sont les suivantes. Nous ne doutons pas que vous ayez pris connaissance de ce rapport. Pouvons-nous, dès lors, bénéficier de votre retour à son sujet?

Le rapport du PNUE présente une comparaison entre les émissions totales mondiales en 2030 suivant différents scénarios, plus particulièrement entre celui déterminé par les politiques actuelles et celui caractérisé par une réduction en 2030. Ce second scénario est marqué par une série de mesures en faveur d'un redressement économique post-covid, de navigation internationale, d'aviation et de modes de vie équitables à faible émission de carbone. Pouvons-nous connaître votre avis à cet égard et, plus particulièrement, à propos des mesures de redressement évoquées?

Enfin, bien que le rapport du PNUE n'aborde pas spécifiquement la politique menée en Belgique, pouvons-nous savoir si certaines des initiatives proposées pourraient être appliquées dans notre pays ou si d'autres pourraient être défendues par notre pays au plan européen?

13.02 Zakia Khattabi, ministre: Monsieur Senesael, le rapport du Programme des Nations Unies pour l'environnement (PNUE) constitue une contribution essentielle qui nous permet d'évaluer annuellement les progrès enregistrés et, surtout, les efforts qu'il reste à fournir à l'échelle mondiale.

13.01 Daniel Senesael (PS): Uit het jaarverslag van het Milieu-programma van de Verenigde Naties (UNEP) blijkt dat, ondanks de daling van de CO₂-uitstoot door de coronacrisis, de wereldwijde trend erin bestaat dat de temperatuur deze eeuw met 3 graden zal stijgen. Bovendien wordt in het verslag benadrukt dat de economische heropleving absoluut aangegrepen moet worden om de decarbonisering voort te zetten en zo de opwarming tot minder dan 2 graden te beperken.

Hoe reageert u op dat verslag? Er worden verschillende situaties vergeleken, in het bijzonder de situatie met ongewijzigd beleid en de situatie met een uitstootbeperking tegen 2030. Dat tweede scenario houdt een reeks herstelmaatregelen in voor na het coronatijdperk, die onder meer betrekking hebben op de scheepvaart, het vliegvervoer, een duurzame levensstijl met een lage CO₂-uitstoot. Hoe staat u tegenover die herstelmaatregelen? Kunnen bepaalde initiatieven bij ons uitgevoerd worden of op Europees niveau verdedigd worden?

13.02 Minister Zakia Khattabi: Dankzij het UNEP-verslag kunnen we jaarlijks nagaan welke vooruitgang er geboekt werd en welke inspanningen er nog geleverd moeten worden op wereldvlak. We

Le premier enseignement que j'en retire est que nous n'avons toujours pas réussi à aborder le virage nécessaire à l'atteinte de notre objectif de limitation de la hausse des températures à long terme, tel qu'établi dans l'Accord de Paris. En effet, même si les émissions de gaz à effet de serre ont dégringolé temporairement en 2020, en raison de la crise sanitaire, les infrastructures et les modes de vie sous-jacents restent fortement carbonés. Sans changement structurel sur ce plan, nous ne parviendrons pas à infléchir suffisamment la tendance.

Le rapport souligne toutefois la hausse de l'ambition affichée par une partie croissante des pays du monde. À ce jour, les pays s'étant engagés sur la voie de la neutralité climatique représentent environ 60 % des émissions mondiales. Cela signifie que des politiques de décarbonation devront être mises en place très rapidement dans tous les secteurs et à tous les niveaux.

Le rapport du PNUE attire à juste titre notre attention sur une série de mesures dont celles que vous citez. L'aviation et la navigation internationales représentent actuellement environ 5 % des émissions mondiales de gaz à effet de serre. Il s'agit d'une part limitée mais qui est en pleine croissance et qui surtout échappe à la plupart des mesures prises ou à prendre au niveau national. Les développements actuels dans ces secteurs ne sont pas satisfaisants. Une réelle coopération dans ce domaine est donc indispensable pour également viser à terme la décarbonation de ces secteurs.

Un autre volet de mesures mis en évidence à juste titre dans le rapport concerne nos modes de vie. Des changements de style de vie, culturels et sociétaux, sont en effet indispensables afin d'accompagner les développements technologiques. Si les principales technologies de décarbonation à développer sont connues, de nouvelles formes d'innovation sociale doivent encore voir le jour afin de rendre possibles les modes de vie durables. Ceux-ci devront d'ailleurs intégrer pleinement la dimension de justice, sans quoi la transition ne pourra se concrétiser.

En ce qui concerne les mesures de relance, nous avons bien compris, tant au niveau européen qu'au niveau belge, l'opportunité historique que constitue, pour la transition climatique, la nécessité de relancer nos économies et de soutenir l'emploi par l'investissement public et par des mesures de soutien. Nous disposons actuellement d'une manne financière, notamment via les différentes sources européennes, dont une très grande partie sera consacrée à la transition verte, notamment dans le cadre du Plan de relance que mon collègue, M. Dermine, coordonne. Il s'agit d'une véritable impulsion positive que nous devons encore amplifier dans les années à venir avec l'adoption d'un plan fédéral Climat contenant toute une série de mesures visant à rencontrer nos objectifs climatiques renforcés à l'horizon 2030.

hebben nog steeds niet de bocht gemaakt die nodig is om de temperatuurstijging te beperken, zoals overeengekomen werd in het akkoord van Parijs. De coronacrisis mag dan een tijdelijke daling van de broeikasgasuitstoot teweeggebracht hebben, maar onze infrastructuur en levensstijl zorgen nog voor veel CO₂-uitstoot. Zonder structurele veranderingen zullen we de trend niet ombuigen.

In het verslag wordt evenwel ook onderstreept dat steeds meer landen hun ambitie naar boven bijstellen. De landen die zich ertoe verbonden hebben te streven naar klimaatneutraliteit, vertegenwoordigen 60 % van de wereldwijde uitstoot.

In het UNEP-verslag wordt een reeks maatregelen belicht, waaronder de maatregelen die u aanhaalt. De internationale lucht- en scheepvaart zijn verantwoordelijk voor 5 % van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen. Dit percentage is weliswaar beperkt, maar het groeit sterk en ontsnapt aan de meeste nationale maatregelen. Om die sectoren koolstofvrij te maken is echte samenwerking dan ook van essentieel belang.

Daarnaast is het ook absoluut noodzakelijk dat we bepaalde culturele en maatschappelijke aspecten van onze levensstijl wijzigen. De belangrijkste technologieën om naar een koolstofvrije maatschappij te streven zijn bekend, maar er moeten ook nieuwe duurzame en rechtvaardige vormen van sociale innovatie uitgedacht worden.

Voor de EU en België is de klimaattransitie een opportuniteit om onze economieën weer te doen opleven en de werkgelegenheid te bevorderen dankzij overheidsinvesteringen. We hebben nu de beschikking gekregen over behoorlijk wat financiële middelen, met name via diverse

Europese bronnen, waarvan een groot deel bestemd is voor de groene transitie. Het volgende Nationaal Energie- en Klimaatplan zal die tendens nog versterken.

13.03 Daniel Senesael (PS): Madame la ministre, je vous remercie pour vos réponses qui satisfont tout à fait nos attentes.

Comme vous l'avez souligné, le virage qu'il faut prendre doit permettre d'infléchir la tendance. Ce doit être notre première préoccupation. Ensuite, il y a les politiques de décarbonation qui tendent à être mises en place car, on le sait, les résultats constatés sont insuffisants.

Les changements de style de vie doivent accompagner les innovations technologiques et sociales, avec des comportements qui doivent être réorientés.

Enfin, les mesures de relance sont à mon sens une énorme opportunité à saisir. Elles vont permettre une impulsion positive amplificatrice de nos comportements. Il faut en être bien conscient pour pouvoir être réactif et proactif.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

14 Question de Daniel Senesael à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "La pollution marine due aux activités terrestres" (55013696C)

14 Vraag van Daniel Senesael aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De zeeverontreiniging als gevolg van activiteiten op het land" (55013696C)

14.01 Daniel Senesael (PS): Monsieur le président, madame la ministre, *Protecting the Marine Environment from Land-based Activities*, une note politique publiée le 20 janvier dernier par l'Institut international du développement durable souligne que la pollution marine due aux activités terrestres connaît une augmentation certaine.

Adopté par 108 gouvernements et par la Commission européenne en 1995, le Programme d'action mondial pour la protection du milieu marin contre la pollution due aux activités terrestres (GPA) a permis l'accomplissement de progrès relatifs à différentes formes de pollution, ce dont on peut se féliciter.

Toutefois, certains manquements ont été constatés depuis lors. Ils sont liés notamment aux déchets marins et à la gestion des nutriments.

Madame la ministre, pouvons-nous avoir des informations quant aux engagements de la Belgique au niveau national et européen dans le cadre du GPA? Pouvons-nous évaluer l'impact des activités terrestres de notre pays sur la pollution marine? De futures initiatives sont-elles envisagées en vue de lutter contre ce phénomène, notamment au niveau européen?

13.03 Daniel Senesael (PS): We moeten de bocht inzetten door een beleid te voeren dat naar een koolstofvrije maatschappij streeft en door onze levensstijl te veranderen. Ten slotte bieden de herstelmaatregelen een enorme kans om positief gedrag nog meer aan te moedigen en het effect ervan te vergroten.

14.01 Daniel Senesael (PS): In de nota *Protecting the Marine Environment from Land-based Activities* van het International Institute for Sustainable Development (IISD) wordt erop gewezen dat de zeeverontreiniging als gevolg van activiteiten op het land toeneemt.

Dankzij het GPA, het wereldwijde actieprogramma voor de bescherming van het mariene milieu tegen activiteiten vanaf het vasteland dat in 1995 door 108 regeringen en Europa aangenomen werd, kon de vervuiling teruggedrongen worden, maar er zijn hiaten.

Welke nationale en Europese verbintenissen is België in het kader van het GPA aangegaan? Wordt de impact van de activiteiten op het Belgische vasteland op het mariene milieu geëva-

lueerd? Zullen er initiatieven genomen worden om dat fenomeen te bestrijden, meer bepaald op het Europese niveau?

14.02 Zakia Khattabi, ministre: Monsieur le président, monsieur Senesael, le ministre fédéral en charge du dossier est le ministre compétent pour la Mer du Nord, mon collègue Vincent Van Quickenborne. Je vous renvoie donc vers lui pour ce qui concerne les engagements de la Belgique et l'évaluation générale de la situation de notre pays.

Cependant, un grand nombre d'acteurs contribuent à l'atteinte des objectifs de cette politique puisque le rapport identifie neuf catégories de sources de pollution marine et côtière: eaux usées, polluants organiques persistants, substances radioactives, métaux lourds, etc. Il s'agit notamment des Régions pour ce qui concerne l'assainissement des eaux, l'agriculture et la destruction des habitats.

Dans le cadre de mes compétences en matière de normes de produits, je vise à diminuer l'impact de ces sources polluantes sur l'environnement, que ce soit au niveau des produits chimiques, par les législations sur les POPs par exemple, mais aussi REACH où je défends un positionnement ambitieux de la Belgique dans le cadre du dossier de la restriction des microplastiques présents dans les produits.

Au niveau européen, l'initiative la plus importante pour ce qui concerne les produits de consommation est la publication de la directive sur les produits en plastique à usage unique qui vise à protéger les mers, en interdisant ou en restreignant une série de produits en plastique à usage unique, comme les assiettes, les couverts, les cotons-tiges, les récipients pour aliments (seulement les doses uniques) et les gobelets en polystyrène expansé. Cette directive est entrée en vigueur le 3 juillet 2020. Elle n'a donc pas encore montré tous ses effets.

14.03 Daniel Senesael (PS): Madame la ministre, je vous remercie pour vos éléments de réponse partielle.

J'interrogerai le ministre en charge de la Mer du Nord concernant les différents éléments repris dans la question. Je voudrais aussi souligner tout l'intérêt du groupe socialiste pour les produits en plastique à usage unique et leur suivi. Comme vous l'avez indiqué, le positionnement de la Belgique doit être ambitieux en la matière.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

15 Vraag van Greet Daems aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De Klimaatzaak tegen de bevoegde Belgische overheden" (55013846C)

15 Question de Greet Daems à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "L'Affaire Climat contre les autorités belges compétentes" (55013846C)

15.01 Greet Daems (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, op 16 maart gaat de Klimaatzaak die burgers aanspanden tegen de bevoegde Belgische overheden, eindelijk van start, na een lange procedureslag. In onze buurlanden gaat het de klimaatzaken alvast voor de wind. In

14.02 Minister Zakia Khattabi: Voor onze verbintenissen en de evaluatie van onze situatie verwijs ik u naar de federale minister die voor de Noordzee bevoegd is.

Tal van actoren dragen bij aan die doelstellingen; in het rapport worden er negen categorieën van bronnen van zee- en kustverontreiniging geïdentificeerd.

In het kader van mijn bevoegdheden inzake productnormen streef ik ernaar de milieubelasting van chemische producten te verminderen, bijvoorbeeld door wetgeving op POP's.

Op het Europese niveau werd er een richtlijn uitgevaardigd die ertoe strekt kunststofproducten voor eenmalig gebruik te verbieden. Die richtlijn zal op 3 juli 2021 in werking treden.

14.03 Daniel Senesael (PS): Ik zal de minister van Noordzee daarover ondervragen.

België moet op het stuk van *single-use* plastic een ambitieus standpunt verdedigen. De PS zal daar alert op zijn.

15.01 Greet Daems (PVDA-PTB): Après une succession de manœuvres de blocage, l'Affaire Climat contre les autorités belges

Nederland schreven burgers geschiedenis door de eerste Klimaatzaak te winnen. In Frankrijk volgde de overwinning vorige week woensdag. Dat is hoopgevend voor de Belgische Klimaatzaak die in het verleden op heel wat verzet en blokkeringen van de overheden op de beklagdenbank kon rekenen. Ook de vorige federale regering koos ervoor om de Klimaatzaak vooral tegen te werken, maar een nieuwe regering draagt natuurlijk de hoop van een nieuw beleid in zich.

Zal deze regering het geweer dan ook van schouder veranderen en op zijn minst transparant meewerken aan de rechtszaak? Of onderneemt u misschien zelfs nog een poging om alle overheden en de initiatiefnemers van de Klimaatzaak rond de tafel te krijgen om toch nog tot een onderhandelde oplossing te komen?

Wat is de positie van deze regering ten opzichte van de Klimaatzaak en hoe zult u die aanpakken?

15.02 Minister **Zakia Khattabi**: Mevrouw Daems, hopelijk hebt u er begrip voor dat wij rechtszaken in de rechtbank voeren en niet in het Parlement, zeker als wij als overheid zelf op de beklagdenbank zitten. Het spreekt voor zich dat ik om die reden erg karig en voorzichtig zal zijn met commentaar, zolang de rechtszaak loopt.

De grond van de zaak is echter glashelder en daar staan wij als federale overheid recht in onze schoenen. De Klimaatzaak vindt dat overheden gevaarlijke klimaatveranderingen moeten vermijden, in de eerste plaats door de broeikasgasemissies voldoende te reduceren. Zo schuiven de mede-eisers een reductiedoelstelling van minimaal – 55 % voor 2030 naar voren.

Zoals u weet, omarmt Europa intussen die reductiedoelstelling. De Europese Unie heeft in december beslist om de emissies met minimaal –55 % te reduceren binnen Europa. Ze kan daarvoor niet alleen op steun rekenen van de federale overheid in de Europese debatten, deze regering heeft zich in haar regeerakkoord namelijk voorgenomen om met de eigen bevoegdheden de –55 % waar te maken. Daar werk ik aan, dag in, dag uit. Wij boeken reeds veel vooruitgang, onder meer met de investeringen in het nationale Plan voor Herstel en Veerkracht en met de verschillende hervormingen die nu op de tafel liggen. De komende maanden en jaren wil ik vooral in daden, niet in woorden, aantonen dat wij gevaarlijke klimaatveranderingen voorkomen en onze zorgplicht voor alle levende wezens ten volle opnemen.

15.03 **Greet Daems** (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, bedankt voor uw verduidelijking. Wij vinden dat de Belgische overheden nog altijd veel te weinig doen op het vlak van klimaat. Het is daarom goed dat burgers in actie schieten en niet bij de pakken blijven zitten. Als de massale klimaatmobilisaties van 2019 ons iets hebben geleerd, dan wel dat druk van onderuit werkt. Ik hoop dan ook dat de Belgische Klimaatzaak haar slag thuis zal halen en dat de Belgische overheden eindelijk verplicht worden om een klimaatbeleid te voeren in lijn met de noden. Intussen kijken wij uit naar de acties op 14 maart van meer dan 60.000 medestanders van de Klimaatzaak.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

débutera le 16 mars. Aux Pays-Bas et en France, dans ce type de procès, les tribunaux ont déjà donné raison aux citoyens.

L'actuel exécutif changera-t-il son fusil d'épaule et contrairement à son prédécesseur, sera-t-il disposé à coopérer? Ou la ministre s'efforcera-t-elle de réunir les autorités et les auteurs de l'initiative autour de la table pour tenter de négocier une solution?

15.02 **Zakia Khattabi**, ministre: Dès lors qu'il appartient au tribunal de statuer dans cette affaire et que le gouvernement belge se trouve, qui plus est, sur le banc des accusés, mes commentaires seront empreints de prudence. Sur le fond de l'affaire, le gouvernement fédéral n'a rien à se reprocher. Les requérants réclament une réduction des émissions d'au moins 55 % à l'horizon 2030. C'est l'objectif proposé par l'UE et auquel nous souscrivons. Cet objectif d'une réduction de 55 % est inscrit dans l'accord de gouvernement. Nous engrangeons déjà des progrès substantiels dans ce domaine grâce au Plan de relance et de résilience et aux nombreuses réformes projetées. Je souhaite démontrer par des actes au cours des prochaines années que notre engagement dans la lutte contre le changement climatique est bien réel.

15.03 **Greet Daems** (PVDA-PTB): Il est bon que les citoyens entrent en action quand leurs gouvernements ne sont pas à la hauteur. J'espère qu'ils remporteront le procès climat et obligeront les autorités à mener une politique climatique qui réponde aux besoins.

16 Vraag van Greet Daems aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "Het vrijhandelsakkoord tussen de EU en Mercosur" (55013849C)

16 Question de Greet Daems à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "L'accord de libre échange entre l'UE et le Mercosur" (55013849C)

16.01 Greet Daems (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, vorige week kregen de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers een open brief in de bus van Youth for Climate over het EU-Mercosur-akkoord, dat binnenkort voor ratificatie zal voorliggen in de Kamer.

In het hart van de Mercosurzone ligt het Amazoneregenwoud. Een jaar geleden zeilden enkele leden van Youth for Climate naar het Amazonewoud om de COP 25 Amazonia, Centro del Mundo bij te wonen. Daar hadden zij de gelegenheid om ideeën uit te wisselen met wetenschappers, antropologen, jonge Braziliaanse activisten en leiders van inheemse gemeenschappen in het Amazonegebied.

Na die ervaring waren ze vastbesloten er alles aan te doen om dat uiterst waardevolle gebied, de longen van onze planeet en zijn inwoners te beschermen. Ze doken in wetenschappelijke rapporten en bestudeerden beleidsdocumenten en politieke initiatieven die ermee te maken hadden.

Zij kwamen tot de conclusie dat de ratificatie en inwerkingtreding van het vrijhandelsakkoord tussen de Europese Unie en Mercosur om vier redenen een ramp zou zijn, niet alleen voor het Amazonegebied maar voor alle gebieden waarop het akkoord betrekking heeft en voor de inwoners van die gebieden.

Ten eerste, het akkoord betekent een ramp voor het klimaat en voor de biodiversiteit omdat het de ontbossing en uitstoot van broeikasgassen zal doen toenemen.

Ten tweede, de deal is ook catastrofaal voor onze boeren, die zouden moeten concurreren met oneerlijke, goedkope import van enorme hoeveelheden ondermaats vlees aan heel hoge kosten voor onze planeet.

Ten derde, het is een ramp voor de inheemse gemeenschappen en de milieuverdedigers, die de verdediging van het Amazonegebied vandaag al met hun leven betalen.

Ten slotte, het zou ook een ramp zijn voor de volksgezondheid omdat onze borden nog meer zullen worden overspoeld met voedsel beladen met pesticiden, waarvan er veel in Europa verboden zijn, maar ook omdat massale ontbossing in combinatie met intensieve veehouderij het ontstaan van pandemieën zoals COVID-19 bevordert.

In uw hoedanigheid van minister voor Duurzame Ontwikkeling bent u medeverantwoordelijk voor de beslissingen over en de impact van dergelijke handelsakkoorden op milieu- en mensenrechten.

De ambitie van de huidige regering indachtig, om via handelsakkoorden hoge sociale en milieustandaarden af te dwingen, wil ik u het volgende vragen.

Bent u van plan het desastreuze akkoord toch te ratificeren? Hoe

16.01 Greet Daems (PVDA-PTB): Dans une lettre ouverte à tous les députés, le mouvement Youth for Climate attire l'attention sur les conséquences désastreuses pour le climat et la biodiversité de l'accord de libre échange entre l'UE et le Mercosur. Cet accord serait aussi mauvais pour nos agriculteurs, pour les populations indigènes et pour la santé publique.

L'actuel gouvernement ambitionne d'imposer, grâce à des accords de libre échange, des normes sociales et environnementales élevées. La ministre a-t-elle l'intention de ratifier ce désastreux accord? Comment le justifie-t-elle? Abordera-t-elle la question des conséquences néfastes de l'accord avec sa collègue Wilmès? Selon quelles modalités la ministre est-elle impliquée dans le processus de décision? Quelle position adoptera-t-elle au Conseil de l'UE? Est-elle favorable à une renégociation de l'accord?

rechtvaardigt u dat?

Zult u de nefaste effecten op klimaat, leefmilieu en duurzame ontwikkeling doornemen met uw collega, minister Wilmès, en de wenselijkheid evalueren van het ter ratificatie voorleggen van het akkoord?

Hoe bent u precies betrokken bij het besluitvormingsproces daaromtrent?

Welke positie zult u innemen wanneer dit akkoord ter stemming voorligt op de Raad van de Europese Unie?

Tot slot, bent u voor de heronderhandeling van het akkoord?

16.02 Minister **Zakia Khattabi**: Mevrouw Daems, ik herinner u eraan dat de onderhandelingen in 1999 werden opgestart. Sindsdien is de wereld veranderd. Bovendien heeft de internationale gemeenschap zich nieuwe doelstellingen gesteld, waarbij ik denk aan de SDG's.

Ik hecht bijzondere aandacht aan de inhoud van het akkoord tussen Mercosur en de Europese Unie en aan alle informatie die ons een zicht geeft op de vermoedelijke gevolgen van de ondertekening ervan op het vlak van leefmilieu, op sociaal vlak en in ruimere zin op het vlak van de mensenrechten. Het debat wordt eveneens gevoed door het maatschappelijk middenveld, waarvan de inbreng sterk wordt gewaardeerd.

In mijn ogen staat duurzame ontwikkeling niet haaks op internationale handel en omgekeerd. Het handelsverkeer moet echter wel omkaderd worden met strikte sociale normen en milieunormen. Dat is precies de beleidslijn waartoe de regering zich heeft verbonden. Ik citeer de passage uit het regeerakkoord die ons ter zake rechtstreeks aanbelangt: "Wij steunen actief de Europese aanpak om via handelsakkoorden hoge sociale en milieustandaarden, fundamentele normen enzovoort, als basis te nemen voor onze relaties met derde landen. België accepteert dan ook enkel nieuwe handels- en investeringsakkoorden waar deze standaarden bindend en afdwingbaar zijn."

Youth for Climate wijst volkomen terecht op de gevolgen die een dergelijk akkoord kan hebben op de biodiversiteit en de ontbossing. Zo weten wij dat 10 % van de ontbossing van het Amazonewoud nu al kan worden toegeschreven aan de lidstaten van de Europese Unie. Met de ondertekening van het akkoord zou de ontbossing nog met 5 tot 25 % per jaar kunnen toenemen gedurende zes jaar, alleen al als gevolg van de verhoogde vleesuitvoer die uit het akkoord zou voortvloeien.

Wat mij daarnaast vooral zorgen baart in het huidige akkoord, is het ontbreken van bindende engagementen in het hoofdstuk "Trade and sustainable development". Er wordt wel een reeks volkomen relevante verbintenissen vermeld, maar die houden niet het wettelijk bindend engagement in om sociale normen en milieunormen in acht te nemen.

U vraagt mij eveneens of ik van plan ben om de minister van Buitenlandse Zaken, Sophie Wilmès, hierover aan te spreken. Dat zal ik uiteraard doen. Mag ik u alvast verwijzen naar haar uitspraak hierover in de beleidsnota die ze aan de Kamer heeft voorgelegd? Ik

16.02 **Zakia Khattabi**, ministre: Les négociations ont commencé en 1999 mais depuis, le monde a changé. J'examine dans les détails le contenu de l'accord entre le Mercosur et l'UE, également sur le plan de ses conséquences sociales et environnementales. Le débat est alimenté par la société civile.

Le développement durable et le commerce international ne sont pas incompatibles, pour autant qu'ils puissent s'appuyer sur un cadre normatif strict au niveau social et environnemental. En l'absence d'un tel cadre, notre pays ne soutiendra aucun accord commercial. Youth For Climate pointe à juste titre les conséquences que cet accord pourrait avoir pour la diversité et le déboisement. 10 % du déboisement de la forêt amazonienne sont liés directement à l'UE. Cet accord représenterait 5 à 25 % de plus par an. L'élément le plus inquiétant dans la version actuelle de l'accord est l'absence d'engagements contraignants dans le chapitre *Trade and sustainable development*.

J'aborderai évidemment ma collègue Wilmès à ce propos, même si elle a déjà indiqué dans sa note de politique générale que la Belgique ne peut soutenir cet accord que si l'on y ajoute certains engagements garantissant que les standards convenus seront effectivement appliqués.

citeer: "De Belgische bekommernissen inzake ontbossing, de strijd tegen de klimaatopwarming en duurzame ontwikkelingen werden naar voren gebracht. België heeft voorts gewezen op het probleem van de mogelijke gecumuleerde weerslag van de handelsovereenkomsten voor de Belgische landbouw. De steun van België aan de overeenkomst zal moeten worden onderworpen aan de voorwaarde dat een aantal concrete en executoire verbintenissen worden toegevoegd, waarmee wordt beoogd dat de in de overeenkomst voorgestane standaarden daadwerkelijk zullen worden toegepast."

Als minister bevoegd voor de Green Deal zie ik een tegenstelling tussen de beginselen die de Commissie in de Green Deal heeft ingeschreven, de nieuwe koers die als kompas voor ons beleid in de EU werd aangenomen, en de ondertekening van het akkoord, zoals dat nu is opgesteld.

Kortom, de tegenstrijdigheden van een dergelijk akkoord, met de uitdagingen die vandaag de onze zijn op sociaal vlak en op het vlak van milieu en gezondheid, lijken mij veel te groot te zijn voor een ratificatie van het akkoord, zoals het nu voorligt. Ik zal die stem in de regering laten horen en mij daarvoor beroepen op studies en analyses die mijn administratie heeft uitgevoerd.

Ik verzet mij dus niet tegen een handelsakkoord als dusdanig, maar net als de hele regering zal ik erop toezien dat elk commercieel akkoord dat door België wordt geratificeerd, ook volop voorziet in milieunormen en sociale normen en tevens het voorzorgsprincipe hanteert.

De bevoegde Belgische parlementen zullen zich uiteindelijk op basis van het uiteindelijke resultaat van de onderhandelingen over een ratificatie van het vrijhandelsakkoord moeten uitspreken.

16.03 Greet Daems (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, het verheugt mij alvast dat u de eisen van de jonge verdedigers van ecologische en sociale rechtvaardigheid terecht vindt. Ik hoop dat het als resultaat zal hebben dat België het EU-Mercosurverdrag in zijn huidige vorm zal verwerpen. Wij zijn blij dat u niet zomaar meegaat in het ratificeren van slechte verdragen die door de vorige regering ondertekend zijn. Het zou een mooi voorbeeld van beleidscoherentie zijn, als u geen genoegen neemt met de desastreuze sociale standaarden en milieustandaarden in het huidige verdrag tussen de EU en Mercosur. Wij hopen dus alvast dat u de daad bij het woord voegt en goede sociale normen en milieustandaarden afdwingt.

En tant que ministre compétente pour le Pacte vert, j'aperçois une contradiction entre le Pacte vert et la version actuelle de l'accord. Je plaide donc, au sein du gouvernement, pour la non-ratification de l'accord et j'invoquerai, à cet effet, les études et les analyses de mon administration.

Je ne suis pas opposée, par principe, à des accords commerciaux, mais tout accord commercial que la Belgique ratifie doit appliquer le principe de précaution et garantir les normes environnementales et les standards sociaux. Les parlements belges compétents devront se prononcer sur la version finale.

16.03 Greet Daems (PVDA-PTB): Je suis heureuse que la ministre estime que les revendications de Youth for Climate sont pertinentes et qu'elle rejette la version actuelle de la convention. Il est positif également que la ministre ne se contente pas de suivre la politique menée par le précédent gouvernement et qu'elle ne soit pas satisfaite des normes sociales et environnementales désastreuses sur lesquelles se fonde la version actuelle.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

17 Vraag van Kris Verduyckt aan Zakia Khattabi (Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en Green Deal) over "De invoering van statiegeld op blikjes in Nederland" (55013953C)

17 Question de Kris Verduyckt à Zakia Khattabi (Climat, Environnement, Développement durable et Green Deal) sur "L'instauration du cautionnement des canettes aux Pays-Bas" (55013953C)

17.01 Kris Verduyckt (sp.a): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik las in de pers dat men in Nederland het systeem van

17.01 Kris Verduyckt (sp.a): La ministre s'est-elle déjà entretenue

statiegeld definitief op de rails heeft gezet. Men zal dat in twee stappen doen. Ik heb dat systeem eens bekeken, dat ziet er prima uit.

Dit was voor mij een goede aanleiding om nog eens naar het regeerakkoord te kijken. Daarin sprak de federale regering de ambitie uit om met medewerking van de regionale overheden dit principe ook in ons land op te zetten. Brussel en Wallonië zijn misschien minder een probleem, daar staat die invoering ook in het regeerakkoord. In Vlaanderen horen wij voorlopig echter nog niet veel.

Mevrouw de minister, hebt u daarover reeds gesprekken gevoerd? Wat is de stand van zaken?

17.02 Minister **Zakia Khattabi**: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Verduyckt, hoewel de maatregelen in dit dossier grotendeels onder de bevoegdheid vallen van mijn collega, minister Van Peteghem, past het invoeren van statiegeld ook binnen het federale actieplan met betrekking tot de circulaire economie. Wij streven daarin naar minder afval en meer secundaire grondstoffen.

Momenteel werk ik samen met mijn collega, minister Dermagne, en in afstemming met de deelstaten aan een federaal actieplan inzake circulaire economie om het grondstoffengebruik en de materialenvoetafdruk in productie en consumptie sterk te verminderen. De streefdatum hiervoor is 2070.

Ik zie de invoering van een verpakkingsheffing dan ook als een hefboom in de transitie naar een circulaire economie. Het kan er namelijk voor zorgen dat materialen in de economie blijven circuleren en dus niet terecht komen in de natuur.

Een verpakkingsheffing alleen is echter niet voldoende. Wij moeten het probleem aanpakken bij de bron. Er wordt ingezet op het wegwerken van wetgevende en financiële barrières, productnormering en de verlenging van de levensduur van producten. U kunt hierbij denken aan de creatie van nieuwe waarde en waardebehoud, meer nadruk op hergebruik, herstel en nieuwe bedrijfsmodellen. Ook moet er anders ontworpen worden, aangezien 80 % van de milieupact van een product wordt bepaald in de ontwerpfasen. Het gaat dus ook over het fundamenteel herdenken van producten en het systeem waarin die worden toegepast en over een verregaande samenwerking tussen alle betrokken actoren.

Het is dan ook binnen deze samenwerking dat er de komende weken overleg zal gepleegd worden met de deelstaten, maar bijvoorbeeld ook met de collega's in Nederland en de Benelux.

17.03 **Kris Verduyckt** (sp.a): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Uw collega Dermagne had vorige week op een andere vraag van mij ook al geantwoord dat u aan het actieplan voor de circulaire economie werkt. Ik vind dat heel goed nieuws, want ik denk dat er heel veel opportuniteiten zijn. Er komen hierbij natuurlijk heel veel zaken kijken. U verwijst naar de heffing op verpakkingen, maar er zijn er nog andere.

Ik ken uw standpunt over het statiegeld, maar ik ben heel ongeduldig.

avec les entités fédérées au sujet de l'instauration d'une consigne pour les canettes? Ce règlement est actuellement sur les rails aux Pays-Bas et notre accord de gouvernement prévoit par ailleurs un tel règlement. Comment avance le dossier?

17.02 **Zakia Khattabi**, ministre: Bien qu'une telle mesure soit en grande partie du ressort du ministre des Finances, elle entre aussi dans le cadre du plan d'action pour l'économie circulaire. Un tel plan d'action est élaboré avec le ministre de l'Économie, en accord avec les entités fédérées. L'instauration d'une cotisation d'emballage doit produire un effet levier.

La cotisation d'emballage à elle seule ne suffit néanmoins pas. Nous nous attelons aussi à l'élimination de barrières législatives et financières, à la définition de normes pour les produits et à la prolongation de leur durée de vie. Il faudra aussi concevoir d'une façon différente car la majeure partie de l'impact environnemental se décide déjà dans la phase de conception. Une concertation aura lieu les prochaines semaines avec les entités fédérées, mais aussi avec mes homologues néerlandais et luxembourgeois.

17.03 **Kris Verduyckt** (sp.a): Il est heureux qu'un plan d'action en matière d'économie circulaire soit en préparation. Les consommateurs soutiennent l'idée d'instaurer une consigne pour les emballages pour boissons. Nous encourageons la ministre à exercer des pressions sur ses collègues compétents pour la prise d'une telle mesure.

Het probleem is gekend, we weten dat statiegeld een deel van de oplossing is en dat het in verschillende landen werkt. We weten dat een meerderheid van de consumenten daarvan voorstander is en dat de sector ondertussen zelfs zegt dat het systeem er mag komen.

Het ligt vandaag dus vooral in de handen van de politiek. Misschien ligt het niet volledig in uw handen, maar u kunt in gesprekken met uw collega's zeggen dat u daarover veel vragen krijgt in de federale commissie en dat u het daar niet meer uitgelegd krijgt waarom het systeem nog niet bestaat in ons land. In die zin kunt u onze steun dus gebruiken om het erdoor te drukken.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

17.04 Zakia Khattabi, ministre: Monsieur le président, je voudrais juste remercier les collègues: j'avais demandé que les questions ne rentrent pas à la dernière minute. Et ils m'ont entendue, c'est d'ailleurs pour ça que les réponses sont plus longues, nous avons bien eu le temps d'y répondre. Malgré tout, en une heure trente, nous avons traité treize questions.

18 Vraag van Melissa Depraetere aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het snel inschakelen van incassobureaus door energiebedrijven" (55012969C)

18 Question de Melissa Depraetere à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le recours quasi immédiat, par les fournisseurs d'énergie, aux agences de recouvrement" (55012969C)

18.01 Melissa Depraetere (sp.a): *Mevrouw de minister, de Federale Ombudsdienst voor Energie krijgt steeds meer klachten over energiebedrijven die incassobureaus inschakelen voor onbetaalde facturen. Uit het jaarrapport van de Ombudsdienst blijkt dat het aantal klachten hierover met 14% stijgt (van 334 dossiers in 2019 naar 381 dossiers in 2020), en dat terwijl het totaal aantal klachten bij de Ombudsdienst in dalende lijn is.*

Eerst moeten energiebedrijven een herinnering sturen na 14 dagen. Nog eens twee weken later kan een ingebrekestelling worden verstuurd. Men moet ook communiceren dat klanten recht hebben op een afbetalingsplan. Maar energiebedrijven kunnen zelf kiezen of men de schuldvordering (en alle voorgaande stappen) doorstuurt naar een extern bedrijf. Incassobureaus sturen vaak geen herinnering of laten klanten onderhandelen over een eventueel afbetalingsplan.

Het Regeerakkoord voorziet volgende passage: "In de strijd tegen overmatige schuldenlast neemt de regering maatregelen om de kosten verbonden aan gerechtelijke en minnelijke schuldinvordering te reduceren. Het gaat om zowel kosten verbonden aan de tussenkomst van de professionele invorderaar als kosten verbonden aan de procedure zelf. Er wordt gestreefd naar een gecentraliseerde en ethische schuldinvordering van schulden verschuldigd aan de federale overheid".

De ombudsdienst probeert het gebruik van incassobureaus af te raden. Welke stappen kan u ondernemen?

18.02 Minister Tinne Van der Straeten: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Depraetere, dank u wel voor uw vraag en het onderwerp, waar u al zo lang rond werkt, namelijk het inschakelen van incasso-

18.01 Melissa Depraetere (sp.a): *Le Service de Médiation de l'Énergie reçoit de plus en plus de plaintes relatives à des entreprises énergétiques qui font appel à des bureaux de recouvrement en cas de factures impayées. Ces bureaux n'envoient bien souvent pas de rappel ou laissent les clients négocier un éventuel plan de remboursement. L'accord de gouvernement prévoit qu'en matière de lutte contre le surendettement, le gouvernement prendra des mesures pour limiter les frais liés au recouvrement judiciaire et amiable des dettes. Le service de médiation s'efforce de dissuader les entreprises de recourir à des bureaux de recouvrement.*

Quelles démarches la ministre peut-elle entreprendre?

18.02 Tinne Van der Straeten, ministre: Il est essentiel de renforcer la collaboration avec le

bureaus.

Het versterken van de samenwerking met de ombudsman voor Energie is essentieel daarin. We hebben aan het begin van dit jaar al een eerste overleg gehad met de ombudsdienst. De leveranciers leveren veel inspanningen om hun facturen betaald te krijgen. Dit doen ze niet enkel voor zichzelf, maar ook bijvoorbeeld voor de netbeheerders. De leverancier int namelijk de volledige factuur. Sommige leveranciers doen voor het invorderen een beroep op incassobureaus. Dit mag geen afbreuk doen aan de rechten van de consumenten, zoals een herinneringsbrief binnen veertien dagen en aangeven dat mensen recht hebben op een afbetalingsplan. We moeten dit element meenemen bij de evaluatie van het consumentenakkoord. Dat is opgenomen in het regeerakkoord.

We moeten dit op een holistische manier aanpakken. De invordering van de factuur is ook in de regionale wetgeving verankerd, maar de link met de incassobureaus moeten we in het kader van de herziening van het consumentenakkoord ook meenemen. Zo kunnen we op een holistische manier bekijken hoe de verschillende bevoegdheden kunnen samenwerken. U bent heel actief geweest rond de betaaltermijn van facturen in de commissie voor Economie, Consumentenbescherming en Digitale Agenda. Hier komen de bevoegdheden van Economie en Energie samen en moeten we die synergie wel creëren om voor een effectieve beleidsvoering te zorgen.

Service de Médiation de l'Énergie. J'ai déjà eu une première concertation avec ce service début janvier. Les fournisseurs font de gros efforts pour obtenir le paiement de leurs factures, non seulement pour eux-mêmes mais également pour les gestionnaires de réseaux. Certains fournisseurs font en effet appel à des bureaux de recouvrement. Cette démarche ne peut toutefois pas mettre en péril les droits du consommateur, tels que l'envoi d'un rappel dans les quinze jours et l'indication que les consommateurs ont droit à un plan de remboursement. Cet élément doit être intégré dans l'évaluation de l'accord de consommation.

Le recouvrement de la facture est également ancré dans la législation régionale. Nous pouvons examiner intégralement comment les divers niveaux de compétences pourraient collaborer. La commission de l'Économie, de la Protection des consommateurs et de l'Agenda numérique de la Chambre réunit les compétences en matière d'économie et d'énergie et nous devons donc tenter d'y créer une synergie pour mener à bien une politique efficace.

18.03 **Melissa Depraetere** (sp.a): Mevrouw de minister, we zijn al veel met het dossier bezig geweest en het eerste uitgangspunt is uiteraard dat de factuur moet worden betaald. Daar moeten alle middelen voor worden ingezet. Daar ben ik het absoluut mee eens. Ik ben ook blij dat u zegt dat daarbij wel alle rechten moeten worden gerespecteerd.

Het baart mij wel wat zorgen dat de cijfers, zeker in deze periode, toch zo hard stijgen. De beste manier om een factuur te laten betalen, is vaak niet door het inschakelen van een incassobureau of andere invorderaars, maar door simpelweg vanuit het bedrijf een afbetalingsplan op te maken. Vaak is dat de snelste manier om die schuld afbetaald te zien, maar ook om ervoor te zorgen dat de consument niet geconfronteerd wordt met een opstapeling van schulden.

Ik ben blij te horen dat u ermee aan de slag gaat en we komen daar ongetwijfeld nog op terug hier.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

18.03 **Melissa Depraetere** (sp.a): Le principe reste que la facture doit être payée mais cela n'empêche que tous les droits doivent être respectés dans cette démarche. Je m'inquiète du fait que les chiffres augmentent tant, surtout en cette période. La meilleure façon de recouvrer une facture n'est certainement pas de faire appel à un bureau de recouvrement ou à d'autres instances de recouvrement, mais que l'entreprise établisse elle-même un plan de remboursement, afin que le consommateur ne soit pas confronté à une accumulation de dettes.

19 Question de Malik Ben Achour à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le projet MYRRHA" (55013072C)

19 Vraag van Malik Ben Achour aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het MYRRHA-project" (55013072C)

19.01 **Malik Ben Achour** (PS): Madame la ministre, début janvier, le CEN a déclaré avoir franchi une étape importante dans le projet de réacteur MYRRHA, en réussissant à générer un faisceau de protons à pleine puissance pendant plusieurs heures. Au final, ces particules doivent entraîner ledit réacteur via un accélérateur de particules, de sorte que les déchets nucléaires des centrales puissent à nouveau être utilisés comme combustible dans le réacteur nucléaire. Ainsi, le stock de déchets s'amenuiserait, de même que leur toxicité. Le directeur adjoint du CEN évoque une réduction de la durée de radiotoxicité des déchets de 10 000 ans (après traitements chimiques) à 300 ans.

Selon lui, en collaboration avec les grands pays nucléaires: "Avec MYRRHA, le CEN est à la dernière étape expérimentale avant d'évoluer vers des centrales industrielles de 400 MW, capables de traiter l'ensemble des déchets nucléaires européens. Il avance en outre que les installations semi-industrielles devraient être prêtes d'ici 2040 ou 2050 et que "si l'on construit quinze installations de ce type en Europe, nous disposerons d'une capacité suffisante d'ici 2070 ou 2080 pour traiter les déchets hautement radioactifs des 144 réacteurs nucléaires que compte l'Union européenne. Un site de la taille de Doel ou Tihange suffirait pour traiter tous les déchets."

Toutefois, de nombreux obstacles doivent encore être surmontés pour mener à bien l'ensemble du projet MYRRHA, dont la question du financement. Le CEN compte beaucoup sur le soutien international.

Madame la ministre, pourriez-vous nous en dire plus sur ladite étape importante franchie par le CEN? Pourriez-vous plus généralement nous dresser un état des lieux du projet MYRRHA, y compris en matière de financement, mais aussi du projet SMART? Comment a-t-on progressé sur ces projets au cours de ces derniers mois? Quels sont concrètement les résultats actuels des prospections menées dans le cadre de l'*outreach* international concernant MYRRHA?

19.02 **Tinne Van der Straeten**, ministre: Monsieur Ben Achour, je souligne ce qui est repris dans l'accord de gouvernement, notamment que la Belgique possède des institutions de pointe, avec beaucoup de savoir-faire, et que nous reconnaissons l'excellence de la recherche du SCK CEN et de l'IRE et que nous continuons à les soutenir.

S'agissant du projet SMART, depuis 2018, l'IRE réalise la phase de recherche et de développement de la technologie de production de molybdène 99 au départ de molybdène 100. Ce projet innovant a pour ambition de pouvoir se passer à terme de l'utilisation d'uranium pour produire ce radioisotope médical indispensable.

19.01 **Malik Ben Achour** (PS): SCK CEN verklaart dat het een belangrijke stap voorwaarts gezet heeft met betrekking tot het project van de MYRRHA-reactor, waardoor het kernaafval van de kerncentrales als brandstof hergebruikt zou kunnen worden, wat zou leiden tot een verkleining van de voorraad kernaafval en een verkorting van de periode tijdens welke dit afval toxisch is van 10.000 tot 300 jaar.

Dankzij de samenwerking met de grote kernenergielanden zou MYRRHA zich thans in de laatste experimentele fase bevinden voordat men kan evolueren naar industriële centrales die al het Europese kernaafval zouden kunnen verwerken. Een vijftiental installaties in Europa zouden tegen 2070 voldoende capaciteit bieden om het hoogradioactieve afval van de 144 kernreactoren in de EU te verwerken.

Talrijke obstakels moeten evenwel nog overwonnen worden, waaronder de financiering. SCK CEN rekent op internationale steun. Kunt u meer informatie verstrekken over de belangrijkste stap voorwaarts die SCK CEN gezet heeft? Hoe staat het met het MYRRHA- en het SMART-project? Wat zijn de resultaten van de prospecties in de context van de internationale *outreach*?

19.02 **Minister Tinne Van der Straeten**: In het regeerakkoord staat dat we de uitmuntendheid van het onderzoek van het SCK CEN en het IRE erkennen en dat we hen zullen blijven ondersteunen.

Wat het SMART-project betreft, verricht het IRE sinds 2018 onderzoek naar een manier om op basis van molybdeen-100 molyb-

Cette phase comprend des études théoriques, la construction d'installations de tests et des essais réels.

Le planning de réalisation de cette phase d'études et d'essais s'étend jusqu'en 2022, date à laquelle il devrait être possible de confirmer ou non la viabilité industrielle de ce procédé. À la fin de cette phase, l'IRE sera en mesure de décider si elle investira dans une ligne de production de molécules de Molybdène-99. Si cette décision est prise, les premières productions commerciales de Molybdène-99 à partir de l'accélérateur devraient intervenir dans la seconde moitié de 2028.

À ce jour, l'IRE n'a identifié aucune difficulté technique majeure qui pourrait faire craindre une impossibilité technologique de ce procédé. L'IRE reste donc, à ce jour, confiant pour démontrer la viabilité industrielle de cette technologie innovante et disruptive dans le secteur des radioisotopes médicaux, projet qui est également repris dans le plan de relance du gouvernement.

En ce qui concerne MYRRHA, ce sont les mêmes réponses fournies aux questions de M. Bombled auxquelles j'ai déjà répondu. Pour résumer, l'étape importante annoncée par le SKC-CEN consiste en la première accélération du faisceau de protons de MYRRHA. Pour la première fois, la *radiofrequency quadrupole* a produit un faisceau de protons aux conditions et critères requis pour entraîner l'accélérateur de particules.

Pour ce qui concerne le financement, j'ai aussi répondu à cette même question de M. Bombled. Je répéterai ce que j'ai dit: j'ai chargé mes services et mon administration de travailler à la constitution de l'ASBL MYRRHA prévue dans la décision de 2018 qui aura pour but premier d'attirer des partenaires étrangers. C'est une étape importante pour aider le SCK CEN dans le projet MYRRHA. Je mettrai cette décision en œuvre avec mon collègue Thomas Dermine également compétent en cette matière. Nous procéderons bientôt aux prochaines étapes.

19.03 Malik Ben Achour (PS): Monsieur le président, je vais me référer au rapport de la réponse qui a été faite au collègue, M. Bombled.

Il aurait été intéressant, si la réponse est commune, de pouvoir joindre les deux questions. Encore aurait-il fallu que leur objet soit peut-être explicité plus clairement, pour permettre aux services d'organiser l'agenda de manière plus cohérente.

Je me réjouis des réponses qui sont plutôt optimistes sur la suite de ce projet important, qui pourrait d'ailleurs révolutionner notre vision de l'industrie et de la gestion des déchets nucléaires, avec évidemment de vraies opportunités pour la Belgique de se positionner à la pointe de la technologie. Je vous remercie et ne manquerai pas de revenir sur le sujet quand ce sera nécessaire.

deven-99 te produceren en zo op termijn geen uranium meer nodig te hebben om die voor de geneeskunde onmisbare radio-isotoop aan te maken.

Deze fase omvat theoretische studies, de bouw van testinstallaties en proeven in reële omstandigheden. De planning loopt tot november 2022. Op dat moment zal het mogelijk zijn om de industriële uitvoerbaarheid van dit procédé al dan niet te bevestigen. De eerste commerciële productie van molybdeen-99 zou dan in de tweede helft van 2028 een feit zijn. Het IRE heeft tot dusver geen grote technische problemen vastgesteld die aan dit innovatieve procédé te wijten zouden zijn en denkt te kunnen aantonen dat dit in de sector van de medische radio-isotopen een industrieel levensvatbaar procédé is.

Wat het MYRRHA-project betreft, bestond de eerste belangrijke fase, waarover SCK CEN bericht heeft, in de eerste versnelling van de protonenbundel van MYRRHA, die de deeltjesversneller aangedreven heeft. Wat de financiering betreft, heb ik mijn diensten de opdracht gegeven om de ivzw MYRRHA op te richten, met de bedoeling om buitenlandse partners aan te trekken. Dat zal in samenwerking met mijn collega Dermine gebeuren.

19.03 Malik Ben Achour (PS): De antwoorden zijn veelbelovend voor de voortzetting van dit project, dat een ware omwenteling teweeg kan brengen in het beheer van kernafval en België in een toppositie kan plaatsen.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

20 Question de Marie-Christine Marghem à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le monitoring relatif à la sécurité d'approvisionnement et à l'évolution du coût de l'énergie" (55013090C)

20 Vraag van Marie-Christine Marghem aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De monitoring van de continuïteit van de energievoorziening en de evolutie van de energiekosten" (55013090C)

20.01 Marie-Christine Marghem (MR): Monsieur le président, madame la ministre, ma question écrite étant très succincte, je vais lui donner un peu plus de chair.

Vous le savez – vous prenez d'ailleurs vos responsabilités en la matière, ce qui est très bien –, la sécurité d'approvisionnement est un constant souci que ce soit pour aujourd'hui ou pour demain, et certainement pour après 2025. L'évolution du coût de l'énergie l'est tout autant. Ces deux éléments sont évidemment éminemment en relation l'un avec l'autre. C'est la raison pour laquelle il importe d'examiner leur évolution et de suivre cette dernière pas à pas avec toute la vigilance nécessaire.

Madame la ministre, qu'avez-vous entrepris, depuis votre installation, pour élaborer ce suivi? Pouvons-nous en connaître les premiers éléments? Pouvons-nous éventuellement recevoir les rapports des différentes réunions s'étant déjà tenues dans le cadre du comité de suivi que vous auriez installé à cet effet?

20.02 Tinne Van der Straeten, ministre: Monsieur le président, madame Marghem, un certain nombre d'instruments de contrôle de la sécurité d'approvisionnement existe déjà.

Outre la surveillance constante de la sécurité de l'approvisionnement par mon administration, il y a les rapports relatifs à la réserve stratégique. De plus, mon administration coopère pleinement à la prochaine étude d'Elia sur l'adéquation et la flexibilité.

L'analyse de la surveillance des coûts énergétiques est également en cours. Je me réfère ici à la réponse que j'ai donnée aux questions de MM. Bert Wollants et Kurt Ravyts, voici deux semaines.

La semaine passée, mon cabinet a eu une réunion avec la CREG afin d'avoir un aperçu des travaux préparatoires et du travail déjà réalisé dans le passé.

Pour ce qui me concerne, j'ai entamé, toujours la semaine dernière, des discussions avec les parties prenantes. C'est ainsi que j'ai eu une réunion avec des membres de la FEB. J'ai également répondu à une question similaire de M. Kris Verduyck qui m'a demandé quelles étaient les associations avec lesquelles je comptais m'entretenir. J'organiserai des sessions similaires notamment avec UNIZO, l'UCM, les syndicats, Test Achats et la Fondation Roi Baudouin. Enfin, j'ai l'intention de demander l'avis du Conseil consultatif de la CREG à ce sujet; c'est important car c'est dans le cadre de ce Conseil que tous les *stakeholders* se réunissent.

20.01 Marie-Christine Marghem (MR): De continuïteit van de energievoorziening is ook na 2025 een voortdurende zorg, net als de evolutie van de energiekosten. Die elementen staan onderling met elkaar in verband en de evolutie ervan moet nauwlettend opgevolgd worden.

Wat hebt u ondernomen om die opvolging uit te werken, en kunnen we de verslagen ontvangen van de vergaderingen van het opvolgingscomité dat u naar verluidt hebt ingesteld?

20.02 Minister Tinne Van der Straeten: Er bestaan instrumenten om de energievoorziening te controleren. Naast de voortdurende monitoring door de administratie, zijn er verslagen over de strategische reserve. Mijn administratie werkt ook mee aan de studie van Elia over de toereikendheid en de flexibiliteit.

De analyse van de energiekosten is aan de gang. Ik verwijs naar mijn recente antwoorden op de vragen van de heer Wollants en de heer Ravyts.

Mijn kabinet heeft met de CREG vergaderd om een overzicht te krijgen van de reeds verrichte werkzaamheden.

Vorige week had ik een ontmoeting met het VBO. Ik heb de heer Verduyck geantwoord dat ik een onderhoud zal hebben met UNIZO, de UCM, de vakbonden, Test Aankoop en de Koning Boudewijnstichting. Ik zal ook het advies inwinnen van de adviesraad van de CREG.

20.03 Marie-Christine Marghem (MR): Madame la ministre, je vous remercie de votre réponse.

J'ai assisté en effet aux commissions que vous rappeliez tout à l'heure. Cependant, le nombre de questions est tel que ces réunions s'étaient dans le temps. Je me serais satisfaite de la réponse apportée la dernière fois, si j'avais pu poser ma question ce jour-là. Depuis lors, un peu de temps s'est écoulé. Vous avez pu la relier à ce qu'il s'est passé dans l'intervalle, et je vous en remercie.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

21 Question de Marie-Christine Marghem à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le renforcement du cadre législatif relatif aux provisions nucléaires" (55013091C)

21 Vraag van Marie-Christine Marghem aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De versterking van het wetgevende kader inzake de nucleaire voorzieningen" (55013091C)

21.01 Marie-Christine Marghem (MR): Madame la ministre, vous savez qu'un renforcement de la loi du 11 avril 2003 relative à l'existence, la suffisance et la disponibilité des provisions nucléaires est nécessaire. J'ai déposé une proposition de loi à ce sujet que vous connaissez probablement. Que comptez-vous faire en ce qui vous concerne pour que le cadre législatif belge garantisse les trois exigences que je viens de citer (existence, suffisance et disponibilité des provisions nucléaires) et qui sont destinées au démantèlement de nos centrales nucléaires et au traitement des déchets radioactifs? Je vous remercie pour vos réponses.

21.01 Marie-Christine Marghem (MR): De wet van 11 april 2003 betreffende het bestaan, de toereikendheid en de beschikbaarheid van de nucleaire voorzieningen moet worden versterkt. Ik heb daarover een wetsvoorstel ingediend.

Wat zult u ondernemen op dat vlak?

21.02 Tinne Van der Straeten, ministre: Madame Marghem, dès le début de mon mandat, j'ai pris contact avec la Commission des provisions nucléaires pour faire un état des lieux de ce dossier. Fin décembre 2020, j'ai chargé la commission de me remettre un avis sur la question du renforcement de la loi du 11 avril 2003 et ceci pour début février 2022. Vous savez que dans l'accord de gouvernement, il est inscrit qu'on procédera à l'optimisation du cadre législatif à partir d'un avis de la Commission.

La Commission m'a confirmé y travailler mais elle m'a demandé de remettre cet avis fin février pour pouvoir finaliser les analyses techniques en cours. J'ai accepté cette demande. Une fois en possession de cet avis, je l'analyserai afin de définir les lignes directrices de ma future proposition de modification de loi pour donner toutes les garanties en matière d'existence, de suffisance et de disponibilité des provisions nucléaires. Vu la complexité de ce dossier, ce processus prendra encore quelques mois mais, comme vous avez pu le lire dans ma note de politique générale, c'est une de mes priorités pour 2021.

21.02 Minister Tinne Van der Straeten: Dadelijk na mijn aantreden heb ik contact opgenomen met de Commissie voor nucleaire voorzieningen. Eind december 2020 heb ik die commissie de opdracht gegeven om mij een advies te bezorgen voor begin februari 2021, maar ze vroeg om die deadline uit te stellen tot eind februari zodat ze de lopende technische analyses kon afronden en ik heb daarmee ingestemd. Ik zal dat advies bestuderen om de richtsnoeren te bepalen voor mijn voorstel voor een wetswijziging. Dat proces zal nog enkele maanden in beslag nemen, maar het is een van mijn prioriteiten voor 2021.

21.03 Marie-Christine Marghem (MR): Madame la ministre, la Commission des provisions nucléaires va vous remettre cet avis à la fin de février 2021 ou 2022? Je n'ai pas bien entendu.

21.04 Tinne Van der Straeten, ministre: Ce sera pour 2021.

21.05 Marie-Christine Marghem (MR): En effet, vous avez dit 2022 – cela peut arriver – et je m'étonnais un peu d'autant plus qu'elle a déjà longuement et profondément étudié ce sujet. J'ai donc été un peu surprise par la longueur de ce délai. Je suis maintenant rassurée et je suivrai évidemment les adaptations que vous projetterez après avoir analysé cet avis. Cet avis pourra-t-il nous être communiqué?

21.05 Marie-Christine Marghem (MR): Kan ons dat advies bezorgd worden?

Le **président**: Si la ministre répond, nous sommes partis pour un deuxième tour.

21.06 Marie-Christine Marghem (MR): Ce n'est pas répondre! Cet avis peut-il nous être communiqué? C'est tout!

21.07 Tinne Van der Straeten, ministre: Je n'ai pas encore de décision, ni d'avis à ce sujet. J'attends l'avis, puis nous entamerons les travaux pour un projet de loi. Nous procéderons étape par étape. Je n'ai pas encore reçu cet avis, donc je ne sais pas quand je le transmettrai.

21.07 Minister Tinne Van der Straeten: Ik wacht er nog op en we zullen vervolgens stap voor stap met de voorbereiding van het wetsvoorstel beginnen.

21.08 Marie-Christine Marghem (MR): Je vous réinterrogerai à ce sujet.

21.08 Marie-Christine Marghem (MR): Ik zal u dan opnieuw over dat onderwerp bevragen.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

De **voorzitter**: Ik blijf bij het Reglement. Men stelt een vraag, men krijgt een antwoord, en men geeft een repliek.

Si, dans la réplique, une nouvelle question est posée, le Règlement ne permet pas de poursuivre la discussion. Je demanderai à la collègue Marghem de mettre ce sujet à l'ordre du jour de la Conférence des présidents. Je ne peux permettre cette situation. Le Règlement, c'est le Règlement! Si l'on sort de ce Règlement, à chaque nouvelle question, on part pour la gloire! Je ne peux donc pas l'accepter. La ministre a répondu. Normalement, le dernier mot revient au Parlement, mais nous n'allons pas continuer comme cela.

21.09 Marie-Christine Marghem (MR): Il n'y a pas de problème. Je poserai la question à la Conférence des présidents.

Le **président**: Parfait! Je vous y rencontrerai.

22 Questions jointes de

- Marie-Christine Marghem à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Doel 1 et Doel 2" (55013092C)
- Samuel Cogolati à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La suspension de l'exportation de combustible nucléaire de Lingen" (55013122C)
- Reccino Van Lommel à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La possible pénurie de combustibles nucléaires pour les réacteurs nucléaires de Doel 1 et 2" (55013332C)
- Leen Dierick à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Une possible pénurie de combustible nucléaire pour Doel 1 et Doel 2" (55013817C)

22 Samengevoegde vragen van

- Marie-Christine Marghem aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Doel 1 en Doel 2" (55013092C)
- Samuel Cogolati aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De opschorting van de uitvoer van kernbrandstof uit Lingen" (55013122C)
- Reccino Van Lommel aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het mogelijke tekort aan nucleaire splijtstof voor de kernreactoren Doel 1 en Doel 2" (55013332C)
- Leen Dierick aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Een mogelijk tekort aan nucleaire splijtstof voor Doel 1 en Doel 2" (55013817C)

22.01 Marie-Christine Marghem (MR): Monsieur le président,

22.01 Marie-Christine Marghem

madame la ministre, je souhaiterais connaître l'état d'avancement du dossier administratif lié à la préparation des études d'incidence relatives à Doel 1 et Doel 2 et, plus exactement, consécutives à l'arrêt rendu par la Cour constitutionnelle voici plus d'un an en cette matière. Quand la consultation du public est-elle prévue? Quand le projet de loi modificatif sera-t-il déposé au Parlement?

(MR): Hoe staat het met het dossier met betrekking tot de milieueffectenbeoordelingen voor Doel 1 en 2, meer bepaald naar aanleiding van het arrest van het Grondwettelijk Hof? Wanneer zal de publieksbevraging plaatsvinden? Wanneer zal het ontwerp van wijzigingswet bij het Parlement ingediend worden?

22.02 Samuel Cogolati (Ecolo-Groen): *Monsieur le président, madame la ministre, je vous ai déjà interrogé à deux reprises (le 27 octobre et 8 décembre 2020) au sujet de la suspension de l'exportation de combustible nucléaire depuis l'Allemagne. Début janvier, la Fédération allemande pour l'environnement et la protection de la nature (BUND) s'est à son tour opposée à l'exportation de 52 éléments combustibles de Lingen vers Doel. En attendant un nouveau jugement, l'objection déposée par le BUND a encore un effet suspensif, et empêche toujours le transport des éléments combustibles vers Doel.*

22.02 Samuel Cogolati (Ecolo-Groen): *Duitsland heeft de uitvoer van kernbrandstof naar België opgeschort. In januari heeft de Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (BUND) zich op zijn beurt verzet tegen de uitvoer van 52 splijtstofelementen van Lingen naar Doel met schorsende werking in afwachting van de uitspraak.*

Que prévoit cette fois Engie Electrabel pour trouver un autre fournisseur? Le risque de pénurie est-il réel? Les réacteurs de Doel 1 et 2 devraient-ils alors se mettre à l'arrêt, et si oui, pour quelle durée? D'autres réacteurs nucléaires belges pourraient-ils être impactés par l'arrêt de l'exportation de combustible nucléaire depuis l'Allemagne (vu que 25% du combustible est produit en Allemagne), et si oui, lesquels?

Hoe zal ENGIE Electrabel een andere leverancier vinden? Bestaat er een reëel risico op een tekort? Zullen de reactors van Doel 1 en 2 stilgelegd moeten worden? Zo ja, voor welke duur? Zou dat ook gevolgen voor andere Belgische kernreactors kunnen hebben? Zo ja, welke?

22.03 Reccino Van Lommel (VB): *Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, zoals wij allemaal weten, krijgen de kernreactoren Doel 1 en 2 hun brandstof aangeleverd vanuit Duitsland. Er zijn echter beroepsprocedures opgestart tegen de toegekende transportvergunning voor de splijtstof. Een rechtbank oordeelde eerder reeds dat de eerste beroepsprocedure niet opschortend werkt. Er is op zich dus nu geen groot probleem. Er loopt echter nog steeds een tweede beroepsprocedure. Daarvan weten wij nog steeds niet of deze opschortend zal werken.*

22.03 Reccino Van Lommel (VB): *Le combustible pour les réacteurs Doel 1 et 2 provient d'Allemagne où des recours ont été introduits contre l'autorisation de transport de matière fissile. Bien que le juge ait estimé que la première procédure n'avait pas d'effet suspensif, le flou demeure pour la deuxième procédure. Par conséquent, il y a un risque de pénurie chez nous.*

De brandstof van die kernreactoren wordt geplaatst tijdens de geplande revisie. Die vindt voor Doel 1 plaats tussen mei en begin juli 2021 en voor Doel 2 reeds tussen eind maart en begin mei 2021.

Mevrouw de minister, u verklaarde reeds dat u dat mogelijke tekort zeer ernstig neemt. Ik had in dat verband graag van u vernomen of u reeds contact hebt opgenomen met de exploitant? Zo ja, welke informatie en toelichting hebt u daar meegekregen met betrekking tot de actuele situatie?

La ministre a-t-elle déjà pris contact avec les autorités allemandes? Comment évalue-t-elle la situation?

Welke inschatting maakt u zelf van heel deze situatie? Hebt u zelf reeds contact opgenomen met de Duitse overheden met betrekking tot deze problematiek?

22.04 Leen Dierick (CD&V): *Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, de kernreactoren Doel 1 en Doel 2 krijgen hun nucleaire*

22.04 Leen Dierick (CD&V): *Il ne faudrait pas que l'incertitude quant*

brandstof vanuit Duitsland geleverd. In Duitsland zijn beroepsprocedures opgestart tegen de toegekend transportvergunning van de splijtstof. Zo werd recent nog een tweede beroepsprocedure opgestart en daarvan is het niet duidelijk of die opschortend werkt en er dus nog brandstof geleverd kan worden. Deze onduidelijkheid mag niet lang meer duren want de brandstof moet in de kernreactoren geplaatst worden tijdens hun geplande revisie. Voor Doel 1 vindt deze plaats tussen eind mei en begin juli en voor Doel 2 al eind maart tot begin mei. Het is op korte termijn niet evident om eventueel ergens anders nog brandstof te krijgen voor deze twee kernreactoren.

Heeft de minister al contact opgenomen met de uitbater van de kernreactoren en eventueel met Duitsland? Zo ja, wat is het resultaat? Zal door dit probleem en eventuele stillegging van Doel 1 en 2 er een impact zijn op de bevoorradingszekerheid? Zo ja, welke? Zijn er volgens de minister alternatieven indien blijkt dat de brandstof niet vanuit Duitsland kan geleverd worden? Welke initiatieven zal de minister nemen?

22.05 Tinne Van der Straeten, ministre: Monsieur le président, en ce qui concerne les questions de Mme Marghem, le SCK CEN est en train de clore le volet sécurité d'approvisionnement de cette étude d'impact environnemental relative au report de la désactivation des centrales de Doel 1 et 2. À la fin du mois de décembre, j'ai notifié les autorités régionales et fédérales de notre intention d'organiser cette consultation publique avant l'été. Mon administration et nos conseils sont en train de parachever les détails de celle-ci. Ils me proposent un planning détaillé en février, après une prise de contact avec les administrations régionales concernées. Ce calendrier n'a pas été modifié.

J'envisage de déposer le projet de loi "réparation" pour la fin de l'année ou, au plus tard, pour le début de 2022. Comme je l'ai toujours indiqué, nous nous servons de 2021 pour accomplir tout ce qui est requis par l'arrêt de la Cour constitutionnelle et de 2022 pour nous consacrer au travail législatif.

Wat de vragen over de nucleaire splijtstof betreft, Electrabel houdt mijn diensten en mijn administratie op de hoogte over de evolutie van dit dossier. Electrabel heeft mij de volgende informatie gegeven.

Ten eerste, op dit moment loopt in Duitsland een juridische procedure met betrekking tot een vergelijkbaar transportdossier, een procedure die in de loop van de komende weken meer duidelijkheid moet brengen over de nog geplande transporten naar Doel.

Ten tweede, Electrabel heeft zijn leverancier, Framatome, gevraagd de contractuele afspraken te respecteren en alle nodige juridische stappen te nemen om de tijdige levering van alle splijtstof voor de centrales Doel 1 en Doel 2 voor dit jaar te kunnen garanderen.

Ten derde, Electrabel benadrukt dat de tijdige levering noodzakelijk is om de centrales correct te kunnen herladen en dat het noodzakelijk is om oplossingen te vinden om ook voor de komende jaren, tot de wettelijk geplande stopzetting van de centrales in 2025, de continuïteit

à l'autorisation de transport de combustible nucléaire s'éternise parce que le combustible de Doel 1 et 2 doit être remplacé en mai.

La ministre a-t-elle déjà entrepris des démarches? Qu'implique cette incertitude pour notre sécurité d'approvisionnement? Existe-t-il d'autres solutions que le combustible allemand?

22.05 Minister Tinne Van der Straeten: SCK CEN legt de laatste hand aan het luik inzake de continuïteit van de energievoorziening van de milieueffectenstudie over het uitstel van de definitieve sluiting van Doel 1 en 2.

Eind december 2020 heb ik de gewestelijke en federale overheden laten weten dat we vóór de zomer van 2021 een publieksraadpleging willen houden. Ik wil het ontwerp van reparatiewet uiterlijk begin 2022 indienen. In 2021 zullen we werk maken van alle eisen van het Grondwettelijk Hof, in 2022 volgt dan het wetgevend werk.

Une procédure juridique dans un dossier comparable nous apportera davantage de clarté, durant les semaines à venir, sur les transports vers Doel. ENGIE Electrabel a demandé au fournisseur Framatome de respecter les accords contractuels et d'entreprendre les démarches juridiques nécessaires afin de garantir la livraison pour Doel 1 et 2. Une livraison dans les délais est nécessaire pour pouvoir recharger correctement les centrales. Une solution doit également être trouvée, jusqu'à la mise à l'arrêt des centrales en 2025, afin de garantir la continuité de la livraison

van de splijtstofleveringen te kunnen garanderen.

Ten vierde, wij hebben begrepen dat de leveringen van de splijtstof al op gang zijn gekomen.

Voor de andere set van vragen zal ik mij niet mengen in lopende gerechtelijke procedures. Mijn diensten en mijn administratie volgen het dossier van nabij op in het kader van de bevoorradingszekerheid.

Monsieur Cogolati, seules les centrales Doel 1 et Doel 2 sont concernées par ce litige. Comme je vous l'ai déjà expliqué, les spécificités techniques des combustibles pour les centrales de Doel 1 et Doel 2 font qu'il sera difficile pour Electrabel de trouver un autre fournisseur dans un délai raisonnable. Vous comprendrez aisément qu'une centrale nucléaire ne peut pas fonctionner sans combustible.

Nous suivons l'évolution de ce dossier de très près. Mes services et mon administration viennent d'être informés de ce nouveau développement par Electrabel et nous sommes en train de l'analyser pour en évaluer les conséquences.

de matières fissiles. Nous avons compris que les livraisons sont déjà en cours. Nous suivons ce dossier de près, en particulier en ce qui concerne la sécurité d'approvisionnement.

De juridische procedure heeft enkel betrekking op Doel 1 en Doel 2. De technische specificiteit van de splijtstofstaven voor die centrales maken het voor Electrabel moeilijk om binnen een redelijke termijn een andere leverancier te vinden

Mijn diensten en ikzelf buigen ons over die nieuwe ontwikkelingen, waarover Electrabel ons geïnformeerd heeft.

22.06 Marie-Christine Marghem (MR): Madame la ministre, je vous remercie pour votre explication, que vous aviez déjà donnée à l'occasion d'une question. Elle confirme que le timing que j'avais imaginé pour le trajet de ce dossier est tout à fait dans les clous, ce qui est fort bien.

22.07 Samuel Cogolati (Ecolo-Groen): Madame la ministre, je vous remercie pour votre réponse.

22.08 Reccino Van Lommel (VB): Mevrouw de minister, u geeft aan dat de leveringen van de splijtstoffen ondertussen op gang gekomen zijn en dat u de vinger aan de pols houdt bij de mensen van ENGIE Electrabel. Ik vind dat heel belangrijk, want wij kunnen ons geen stilstand veroorloven, zeker niet wanneer de situatie ernstig of precair dreigt te worden.

Ik reken er dan ook graag op dat u als minister blijvende aandacht zult hebben voor deze problematiek en dat u de diverse procedures op de voet zult blijven opvolgen.

22.08 Reccino Van Lommel (VB): Entre-temps, les livraisons de combustibles nucléaires ont démarré et la ministre reste vigilante à l'égard d'ENGIE Electrabel. Cette vigilance est importante dès lors que nous ne pouvons nous permettre aucun arrêt des activités.

22.09 Leen Dierick (CD&V): Mevrouw de minister, dank u voor uw antwoord. Wij hebben een sprankeltje hoop gekregen doordat u stelt dat de leveringen van de splijtstoffen op gang gekomen zijn. Dat is positief nieuws. Hopelijk kunnen wij deze timing aanhouden, want anders dreigt er toch een probleem te ontstaan.

U zult de vinger aan de pols houden. Als het toch niet zou lukken, moet het alle hens aan dek zijn om onze bevoorradingszekerheid niet in het gedrang te laten komen.

22.09 Leen Dierick (CD&V): Il est positif que les livraisons de combustibles nucléaires aient commencé dans l'intervalle. Nous pouvons espérer parvenir à éviter tout problème. La ministre doit être en mesure d'assurer la sécurité d'approvisionnement d'une autre manière.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

23 Question de Marie-Christine Marghem à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le conseil d'administration d'Electrabel" (55013093C)

23 Vraag van Marie-Christine Marghem aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De raad van bestuur van Electrabel" (55013093C)

23.01 Marie-Christine Marghem (MR): Monsieur le président, madame la ministre, l'article 173, § 2, de la loi du 8 août 1980, que vous connaissez bien, dispose que l'État doit être représenté au sein du conseil d'administration d'un certain nombre de sociétés anonymes actives dans le secteur de l'énergie.

Ce représentant dispose du droit de suspendre les décisions du conseil d'administration lorsqu'il estime qu'elles sont contraires à l'intérêt général et, plus particulièrement, à la politique énergétique du gouvernement. Le Roi détermine les modalités selon lesquelles s'exerce ce droit de suspension.

Madame la ministre, Electrabel, successeur en droit des entreprises visées dans cet article, ne devrait-elle pas recevoir en délégation de la part du gouvernement un représentant de celui-ci au sein de son conseil d'administration? Un représentant du gouvernement sera-t-il désigné auprès d'Electrabel? Ou bien estimez-vous que vous ne pouvez vous servir de la loi de 1980 pour déléguer chez Electrabel un tel représentant?

23.02 Tinne Van der Straeten, ministre: Madame Marghem, votre question est intéressante surtout pour les juristes que nous sommes. Elle concerne l'article 173, § 2, de la loi du 8 août 1980, qui est toujours d'application.

L'existence de cet article dans cette loi a déjà provoqué les mêmes questions il y a dix ans, notamment de ma part.

23.03 Marie-Christine Marghem (MR): Effectivement!

23.04 Tinne Van der Straeten, ministre: Je lis la réponse de M. Maignette, ministre compétent à l'époque; elle date du 10 novembre 2009 et reste d'actualité.

"Cette disposition a été instaurée longtemps avant la libéralisation du marché de l'électricité et de la mise en place du Comité de contrôle de l'électricité et du gaz. Entre temps, la CREG a repris de nombreuses missions. La base juridique permettant la présence d'un représentant de l'État au sein des conseils d'administration existe toujours. J'ai demandé à mon administration d'examiner la possibilité de la mettre en œuvre. Nous avons, du reste, encore un commissaire du gouvernement auprès d'Elia."

Une autre réponse a été fournie, le 16 mars 2010, par M. Maignette.

23.01 Marie-Christine Marghem (MR): Volgens artikel 173, § 2 van de wet van 8 augustus 1980 moet de Staat in de raad van bestuur van bepaalde in de energiesector actieve naamloze vennootschappen vertegenwoordigd worden. Die vertegenwoordiger kan de beslissingen van de raad van bestuur opschorten als hij van oordeel is dat deze strijdig zijn met het algemeen belang en met het energiebeleid van de regering.

ENGIE Electrabel is de opvolger van de in dat artikel bedoelde bedrijven. Zou er dus geen vertegenwoordiger van de regering in de raad van bestuur van dat bedrijf moeten zitten? Zal er bij ENGIE Electrabel een vertegenwoordiger aangeduid worden of bent u van oordeel dat u de wet van 1980 niet kunt gebruiken om een vertegenwoordiger naar ENGIE Electrabel af te vaardigen?

23.02 Minister Tinne Van der Straeten: Uw vraag is voornamelijk interessant voor juristen. Dat artikel 173, § 2, van de wet van 8 augustus 1980 is nog steeds in werking. Ik heb die vragen tien jaar geleden zelf gesteld.

23.03 Marie-Christine Marghem (MR): Inderdaad!

23.04 Minister Tinne Van der Straeten: In zijn antwoord van 2009 heeft de heer Maignette, de toenmalige bevoegde minister, gepreciseerd dat die bepaling vóór de liberalisering van de elektriciteitsmarkt en de oprichting van het Controlecomité voor de Elektriciteit en het Gas ingevoerd werd. Ondertussen heeft de CREG talrijke opdrachten overgenomen. Hij voegde eraan toe dat de juridische grondslag voor de aanwijzing van een vertegenwoordiger van de Staat in bepaalde raden van bestuur nog steeds bestond en vroeg om de

mogelijkheid te onderzoeken om die toe te passen. Er zit ook een regeringscommissaris in de raad van bestuur van Elia.

Op 16 maart 2010 heeft de heer Magnette een bijkomend antwoord verstrekt.

"Eerder dan over te gaan tot de aanwijzing van de vertegenwoordigers van de federale regering bij maatschappijen die belangrijke marktaandelen in handen hebben op het vlak van energie en/of die een belangrijke rol spelen inzake de bevoorradingszekerheid, hetgeen het risico met zich meebrengt moeilijkheden op te wekken met de Europese overheden, met name wat betreft het naleven van regels inzake de vestigingsvrijheid en het vrij verkeer van kapitaal, bevoorrecht de regering de inwerkingstelling van mechanismen voor de uitwisseling van informatie."

Le ministre en charge de ces matières à l'époque, M. Magnette, a affirmé à cette occasion que le gouvernement préférerait mettre en place des mécanismes d'échange d'informations.

Selon moi, ces réponses restent d'actualité. Compte tenu de l'état actuel, de la législation européenne relative à l'organisation du marché énergétique en Europe ainsi que des arrêts de la Cour de justice de l'Union européenne à propos des *golden shares* et des droits qui y sont attachés, il ne me semble pas opportun de la mettre en œuvre.

Die antwoorden blijven actueel. Gezien de situatie, de Europese regelgeving inzake de organisatie van de energiemarkt en de arresten van het Hof van Justitie van de EU over de *golden shares*, is het niet nodig om die rechtsgrond toe te passen.

23.05 Marie-Christine Marghem (MR): Monsieur le président, je constate qu'en dix ans la ministre a pris de la maturité en faisant siennes les réponses des ministres qu'elle avait alors interrogés et contre lesquels elle bataillait ferme pour obtenir un représentant du gouvernement dans une société anonyme à visée commerciale telle qu'Electrabel. Pour cette raison, je me réjouis que les évolutions européennes qu'elle épingle ainsi que sa maturité nouvelle interdisent de se servir de cette loi pour envoyer un représentant du gouvernement dans une société qui œuvre librement sur le marché. Je vous remercie.

23.05 Marie-Christine Marghem (MR): Ik ben blij dat de minister nu de antwoorden ter harte neemt van haar voorgangers, met wie ze indertijd slag leverde om een vertegenwoordiger van de regering aan te stellen in een commerciële nv zoals Electrabel.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

24 Samengevoegde vragen van

- **Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het sociaal energietarief" (55013148C)**
- **Melissa Depraetere aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De uitbreiding van het sociaal energietarief" (55013684C)**

24 Questions jointes de

- **Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le tarif social pour la fourniture d'énergie" (55013148C)**
- **Melissa Depraetere à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'extension du tarif social de l'énergie" (55013684C)**

24.01 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, ik had graag een stand van zaken gekregen van de uitbreiding van het sociaal energietarief. Wanneer is die uitbreiding van het sociaal energietarief ingegaan? Kunt u zeggen hoeveel mensen er nu precies recht op hebben?

24.01 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Quand l'extension du tarif social de l'énergie est-elle entrée en vigueur? Combien de personnes y ont-elles droit? Quel en est l'impact sur les personnes

Hebt u een zicht op de impact van deze maatregel op de mensen die in energiearmoede leven? Met andere woorden, hebben alle mensen die in energiearmoede leven nu recht op het sociaal energietarief? Zijn er nog mensen die uit de boot vallen?

Bijkomend is er het algemene probleem dat mensen die recht hebben op sociale voordelen of maatregelen daarvoor zelf bepaalde stappen moeten ondernemen. Zijn er perspectieven om dat te vereenvoudigen en die rechten eventueel automatisch toe te kennen?

24.02 **Melissa Depraetere** (sp.a): Mevrouw de minister, ik verwijs naar de ingediende vraag. Ik heb wel een korte bijkomende vraag, namelijk of het nieuwe tarief onmiddellijk verrekend wordt in de voorschotfactuur.

Zowel in het regeerakkoord als in uw beleidsnota/verklaring vinden we terug dat de regering in strijd tegen energiearmoede zal bekijken of de uitbreiding van de doelgroep van het sociaal tarief naar iedereen die recht heeft op de verhoogde tegemoetkoming mogelijk is.

Gezien er steeds meer mensen in financiële moeilijkheden terechtkomen is het misschien een optie om bij de uitbreiding van het sociale energietarief ook het inkomen als criterium te hanteren.

Test-aankoop pleit hier ook voor: "Wij schaarden ons achter deze voorstellen en zijn zelfs voorstander van een permanente uitbreiding van een sociaal tarief dat ook het inkomen als criterium hanteert. Vandaag hangt het recht op het sociaal tarief immers louter af van het statuut van de consument maar niet van zijn inkomensniveau. Het huidige stelsel biedt dus geen garantie dat alle gezinnen in energiearmoede er aanspraak op kunnen maken."

Mijn vragen mevrouw de minister:

Zal u bij de uitbreiding van het sociaal tarief ook het inkomen als criterium hanteren? Lijkt u dit een beter systeem zodat het sociaal energietarief voor alle gezinnen in energiearmoede kan worden toegekend? Of hoe ziet u deze uitbreiding van de doelgroep van het sociaal tarief waar er sprake van is in uw beleidsverklaring?

Het wettelijk kader rond de sociale tarieven werd reeds uitgebreid. De wet is op 1 januari 2020 in werking getreden, maar de uitvoeringsbesluiten zijn nog niet klaar. Heeft u zicht op wanneer deze klaar zouden zijn? Zou u een timing hiervoor hebben?

24.03 **Minister Tinne Van der Straeten**: Collega's, u weet dat dit thema mij na aan het hart ligt. Een op vijf kan de factuur nu moeilijk of niet betalen en wij kennen al lange tijd het instrument van het sociaal tarief, dat momenteel zo'n 10 % van de bevolking bereikt. Tot nu toe werd dat sociaal tarief toegekend op basis van sociale statuten die door een aantal sociale instellingen worden bepaald. Om recht te hebben op het sociaal tarief moet men dus een bepaald sociaal statuut hebben. Het gaat met name om tegemoetkomingen van het OCMW, personen met een handicap, een statuut toegekend door de Pensioendienst en de Vlaamse Zorgkas.

Deze statuten nemen weliswaar het gezinsinkomen in rekening, maar het betreft hier wel een indirecte manier om dat gezinsinkomen in rekening te brengen bij de toepassing van het sociaal tarief. Veel organisaties en armoede-experts ijveren al lang voor een directere manier om naar het inkomen te kijken. Daarom heeft de regering besloten om, in het kader van de nasleep van de covidcrisis, over te gaan tot een tijdelijke uitbreiding van de doelgroep. Gedurende het

vivant dans la précarité énergétique? Certaines personnes sont-elles encore laissées au bord de la route? Est-il envisagé de simplifier ou d'automatiser la procédure d'octroi?

24.02 **Melissa Depraetere** (sp.a): *Dans le cadre de la lutte contre la précarité énergétique, le gouvernement examinera s'il est possible d'étendre le groupe cible du tarif social à toute personne ayant droit à l'intervention majorée.*

Pourrait-on, à cet égard, retenir le revenu comme critère, outre le statut du consommateur, de telle sorte que ce tarif social de l'énergie puisse être octroyé à tous les ménages en situation de précarité énergétique? Quand les arrêtés d'exécution seront-ils prêts? Le nouveau tarif pourra-t-il d'emblée être pris en compte dans la facture d'acompte?

24.03 **Tinne Van der Straeten**, ministre: Un consommateur sur cinq éprouve des difficultés ou est dans l'impossibilité de payer la facture, tandis qu'environ 10 % de la population bénéficie actuellement du tarif social. Jusqu'à présent, il était octroyé selon les statuts sociaux: interventions du CPAS, la reconnaissance comme personne handicapée et les statuts octroyés par le Service des Pensions et la Vlaamse Zorgkas. Le revenu du ménage n'est dès lors pris qu'indirectement en compte. Le gouvernement a à présent décidé d'étendre temporairement le groupe cible en

jaar 2021 wordt de doelgroep uitgebreid op basis van een rechtstreeks inkomenscriterium, met name de verhoogde tegemoetkoming.

Personen met een laag inkomen hebben recht op de verhoogde tegemoetkoming. Zij betalen minder voor gezondheidszorg en zij hebben ook nog andere financiële voordelen. De personen die recht hebben op die verhoogde tegemoetkoming zijn ofwel mensen die een specifieke uitkering krijgen, en die krijgen reeds het sociaal tarief, ofwel zijn zij ingeschreven bij het ziekenfonds onder een specifieke hoedanigheid, bijvoorbeeld als wees of niet-begeleide minderjarige, ofwel hebben zij een inkomen dat onder een grensbedrag valt.

In 2019 hadden voor elektriciteit 438.309 gezinnen recht op het sociaal tarief en voor aardgas 266.346 gezinnen. Volgens de inschattingen van de CREG zullen dankzij de uitbreiding 447.000 gezinnen extra in aanmerking komen, waardoor ongeveer 20 % van de huishoudelijke energiekanten automatisch het sociaal tarief toegekend krijgt. Dat zegt ook iets over het aantal mensen in ons land dat leeft van een laag inkomen en dat een precair inkomensstatuut heeft.

De uitbreiding is ingegaan op 1 februari 2021. Het koninklijk besluit van 28 januari werd gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 1 februari 2021.

Dan kom ik aan uw vraag over het voorschot. Het is een goede vraag en ik ga deze uitzetten bij FEBEG. De leverancier kent inderdaad zijn klanten, hij kent het sociaal tarief automatisch toe en zou daarmee rekening kunnen houden bij de bepaling van het voorschot. Ik ga dat bijkomend opnemen via FEBEG met de leveranciers, om te bekijken of zij dit effectief op die manier kunnen doen. Wij kunnen daar dan op terugkomen op een later moment.

Uw tweede vraag ging over het sociaal tarief van toepassing op de warmtenetten. De wet van 2 mei 2019 bepaalt de mogelijke inwerkingtreding op 1 januari 2020. Wij zijn die datum intussen gepasseerd. Het was voor de regering in lopende zaken niet mogelijk om vooruitgang te boeken. Het werd nu opgepakt. Na de vorming van de nieuwe regering is er overleg gekomen met de bevoegde kabinetten en met de CREG, die hierin een belangrijke rol te spelen heeft. Wij zijn op dit moment bezig met het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten, zodat het sociaal tarief voor de levering van warmte in de loop van dit jaar kan starten.

Er moet wel nog een advies van de CREG komen en een overleg met de Gewesten moet ook nog plaatsvinden, omdat de warmtenetten ook een bevoegdheid zijn van de Gewesten. Ik verwacht dat advies van de CREG in maart 2021. Dat advies gaat dan over het sociaal tarief voor warmte en ook over de financiering van het systeem.

24.04 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, ik dank u voor de informatie.

U hebt de cijfers gegeven van het aantal klanten dat in 2019 recht had op het sociaal tarief. Ik neem aan dat de cijfers voor aardgas en elektriciteit voor een groot deel overlappen. Dit jaar zijn er 447.000 gezinnen extra, dus ongeveer een verdubbeling. Zoals u zelf

2021 sur la base de l'intervention majorée.

Les personnes à faibles revenus ont droit à l'intervention majorée et paient moins cher leurs soins de santé en plus de bénéficier d'autres avantages financiers. Il s'agit de personnes percevant une allocation spécifique qui bénéficient déjà du tarif social, de personnes inscrites à la mutuelle sous une catégorie spécifique ou de personnes ayant un revenu inférieur à un certain seuil.

En 2019, 438 309 ménages ont eu droit au tarif social pour l'électricité et 266 346 ménages pour le gaz naturel. Grâce à l'extension des mesures, on estime que 447 000 ménages supplémentaires entreront en ligne de compte, ce qui signifie que quelque 20 % des clients domestiques bénéficieront automatiquement du tarif social. L'extension a pris cours le 1er février 2021. L'arrêté royal du 28 janvier a été publié au *Moniteur belge* le 1er février 2021.

Je soumetts la question de l'acompte aux fournisseurs par l'intermédiaire de la Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières (FEBEG).

La loi du 2 mai 2019 prévoit une possible entrée en vigueur du tarif social au 1er janvier 2020. Ce délai n'était pas tenable pour le gouvernement en affaires courantes. Nous élaborons actuellement les arrêtés d'exécution afin que le tarif social puisse être appliqué dans le courant de cette année. Cela nécessite encore des concertations avec les Régions ainsi qu'un avis de la CREG que j'espère obtenir dans le courant du mois de mars.

24.04 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Je suppose que les chiffres pour le gaz naturel et l'électricité se recouvrent en grande partie. Plus de 447 000 familles supplémentaires, cela représente près du double et montre l'ampleur du

zegt, toont dit inderdaad de omvang van het probleem van energiearmoede aan.

U hebt niet geantwoord op mijn vraag of er nog mensen uit de boot vallen. Dat is natuurlijk een moeilijke vraag. Dit moet immers voldoende bekend zijn bij de mensen die ervan kunnen genieten en de procedure moet administratief zo eenvoudig mogelijk worden gemaakt.

Dit is alleszins een goede maatregel en ik kijk uit naar de verdere aanpak van de energiearmoede.

24.05 Melissa Depraetere (sp.a): Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Wij kunnen niet genoeg benadrukken hoe belangrijk het is dat dit gebeurt. De impact ervan is heel groot bij heel wat mensen, vandaar ook mijn vraag over de voorschotfactuur. Heel wat mensen zitten op dat sociaal tarief te wachten, terwijl ze de impact daarvan pas na een kwartaal of zelfs later voelen. Het zou toch een verschil uitmaken, mocht daarmee al meteen op de voorschotfactuur rekening worden gehouden. Ik ben blij dat u daarover het gesprek zult aangaan.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

25 Vraag van Bert Wollants aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het risico op black-out van 8 januari" (55013321C)

25 Question de Bert Wollants à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le risque de black-out du 8 janvier" (55013321C)

25.01 Bert Wollants (N-VA): Mevrouw de minister, op 8 januari stonden we het dichtst bij een Europese black-out sinds het incident met de uitschakeling van een laaghangende hoogspanningslijn om het cruiseschip Norwegian Pearl te laten passeren in 2006.

Op 8 januari was er niet alleen een waarschuwing van het Franse RTE, intern dan, om niet te veel stroom te verbruiken in Frankrijk, er werd ook gemeld dat er op dat moment een situatie was met weinig zon en wind, onder andere bij ons, maar ook in Duitsland, waardoor er een situatie ontstond met een grotere afhankelijkheid van de resterende stuurbare capaciteit. Er zijn ook bronnen die wijzen op een incident in het Roemeense net. Dat zou aan de basis hebben gelegen van een frequentieverlaging die zich vervolgens heeft doorgezet in andere netten. Het is mij niet zo duidelijk wat er daar exact aan de hand was. Er zijn ook weinig bronnen die het formeel kunnen bevestigen.

Uiteindelijk blijkt wel dat die cascade kon worden afgeblokt door 1,7 GW belasting van het net te halen in Frankrijk en Italië. De vraag rijst natuurlijk hoe het in Europa is gesteld met onze weerbaarheid tegen dat soort situaties. In welke mate hebben we naast de intermitterende elektriciteitsproductie ook voldoende capaciteit in een situatie met weinig zon en wind?

Kunt u toelichten wat de exacte omstandigheden waren en welke factoren een directe rol hebben gespeeld bij de geschetste problematiek?

problème. Mais je ne suis pas si sûr que plus personne ne sera laissé pour compte.

24.05 Melissa Depraetere (sp.a): Nous ne pourrions jamais assez insister sur l'importance de cette mesure. C'est la raison pour laquelle il est si crucial de l'appliquer dès la facture d'acompte.

25.01 Bert Wollants (N-VA): Le 8 janvier, nous avons frôlé la coupure d'électricité dans toute l'Europe: le Réseau de Transport d'Électricité (RTE) français a émis un avertissement interne en vue de modérer la consommation d'électricité et en outre, le soleil et le vent étaient plutôt discrets, notamment en Belgique et en Allemagne. Selon certaines sources, un incident survenu sur le réseau roumain est venu noircir encore davantage le tableau.

Qu'en est-il de la résilience de l'Europe face à ce type de situation? Quelles circonstances ont causé ces problèmes? Quels enseignements ont été tirés de ces événements? Des tests de résistance sont-ils organisés sur le plan européen? Quelles seront les conséquences de cet incident au niveau de la politique menée par la ministre?

Welke lessen worden daaruit getrokken? Zijn er aandachtspunten op ons eigen net om onze elektriciteitsgebruikers daartegen te beschermen?

Worden in een Europese context ook oefeningen gedaan om na te gaan hoe we weerbaarder kunnen zijn tegen dat soort fenomenen? Ik meen te begrijpen dat men zich bijvoorbeeld in Duitsland behoorlijk druk maakte over die situatie.

Op welke manier heeft dat een gevolg voor de beleidslijnen die u in uw beleidsnota en beleidsverklaring hebt uitgezet?

25.02 Minister **Tinne Van der Straeten**: Mijnheer Wollants, wat het incident zelf betreft, op 8 januari 2021 om 14.04 uur was er een overstroombeveiliging in een hoogspanningsstation in Kroatië, in Ernestinovo. De reden daarvan is onduidelijk en wordt verder onderzocht. Een panel van zes experts werd opgericht. Het onderzoek zal zes maanden duren. Het incident had tot gevolg dat de volledige verbinding van noordwest naar zuidoost onderbroken werd, met als gevolg een cascade van automatische onderbrekingen over Servië, Bosnië-Herzegovina en Roemenië.

Het hele continentale Europese net was verdeeld in twee zones. Ten eerste, een noordwestzone, inclusief België, met een deficit van 6,3 GW, ten gevolge van de daling van de frequentie van 50 Hz naar 49,74 Hz gedurende 15 seconden.

Ten tweede, in de zuidoostzone was er een overschot van 6,3 GW.

Het systeemherstel, opnieuw naar 50 Hz, werd vooral bereikt door het opnieuw connecteren van gecontracteerde onderbreekbare verbruikers in Frankrijk en Italië na drie kwartier, het activeren van ondersteunend vermogen in de Nordic and Great Britain Synchronous zone, en het synchroniseren van twee frequentiezones in noordwest en zuidoost, om 15.08 uur, dus na 1 uur.

Er is door het ENTSO-E een rapport hierover gepubliceerd waarin een meer uitgebreide analyse te vinden is. Die is op de website van het ENTSO-E gepubliceerd op 26 januari.

Wat de *lessons learned* betreft, hebben alle plannen van de transmissienetbeheerders in Europa gewerkt. Het incident heeft zich binnen een heel korte tijdspanne voltrokken, 15 seconden, en kon enkel door middel van automatische beveiligingen gestabiliseerd worden. Elke menselijke interventie zou veel te laat gekomen zijn. Uit de reactie van de automatismen is gebleken dat het transmissiesysteem weerbaar is tegen dit fenomeen.

Ook in België heeft Elia een plan om realtime-incidenten op het net op te vangen, namelijk het systeembeschermingsplan. Het is nu wachten op de conclusies van het verdere onderzoek door de betrokken experts om verdere maatregelen op Europees en nationaal vlak te kunnen nemen. Er is een werkgroep binnen het ENTSO-E die werkt aan een lijst van verbeterpunten om de kans op een dergelijk incident in de toekomst te verkleinen.

Wat de Europese crisisoefeningen betreft, was er een crisisoefening,

25.02 **Tinne Van der Straeten**, ministre: Le 8 janvier 2021 à 14 h 04, un dispositif de protection contre les surintensités s'est activé dans une station à haute tension d'Ernestinovo, en Croatie. La raison de cet incident est encore inconnue. Un panel de six experts a été constitué pour réaliser une enquête qui durera six mois. L'incident a entraîné une coupure totale de la connexion entre le nord-ouest et le sud-est et des interruptions automatiques en Serbie, en Bosnie-Herzégovine et en Roumanie. Le réseau continental européen était divisé en deux zones. La zone nord-ouest, qui comprend la Belgique, était confrontée à un déficit de 6,3 GW à la suite d'une baisse de la fréquence de 50 Hz à 49,74 Hz pendant 15 secondes. La zone sud-est, quant à elle, était en surplus de 6,3 GW.

Le rétablissement du système à 50 Hz s'est effectué principalement par le biais de nouvelles connexions, après trois quarts d'heure, de consommateurs interruptibles sous contrat en France et en Italie, par l'activation de capacité d'appui dans la zone synchrone "Nordic and Great Britain" et par la synchronisation de deux zones de fréquence dans le nord-ouest et le sud-est une heure plus tard. Le Réseau européen des gestionnaires de réseau(x) de transport d'électricité (ENTSO-E) a publié un rapport détaillé sur son site, le 26 janvier. Tous les plans élaborés par les gestionnaires de réseau de

PENTEX 2018, op 20 juni 2018, in de schoot van het Pentalateraal Energieforum. Daar is een verslag van. Daar zijn ook aanbevelingen van.

Ik heb daarstraks al gezegd, in antwoord op de vraag van de heer Ravyts, dat wij werken aan een risicoparaatheidsplan dat volgt uit de implementatie van de verordening inzake bevoorradingszekerheid. Elia maakt deel uit van de Regional Security Coordinator, Coreso, waar ook gewerkt wordt aan projecten om de veiligheid van het Europese net te verhogen.

Tot slot, de netoperatoren van Elia oefenen regelmatig met de operatoren van andere transmissienetbeheerders op een simulator in Duitsland.

Wat de impact op mijn beleidslijnen betreft, bewijst dit incident het nut en de kracht van Europese samenwerking. Alle voorbereidingen in verband met de verordening inzake risicoparaatheid, systeembescherming en herstelplannen hebben wel degelijk gewerkt.

België is op dit moment voorzitter van het Pentalateraal Energieforum waar de coherente implementatie van de Europese risicoparaatheidsverordening hoog op de agenda staat. Dat wil zeggen dat wij de samenwerking moeten koesteren en verder uitbouwen om adequaat te kunnen antwoorden op zulke korte incidenten.

transport en Europe ont fonctionné. L'incident a duré quinze secondes et la situation a pu être stabilisée grâce à des dispositifs de sécurité automatiques dont la résistance a ainsi pu être démontrée.

Elia a également développé un plan de protection du système pour les incidents en temps réel. Il convient d'attendre à présent les conclusions de l'enquête avant de prendre d'autres mesures sur le plan national et européen. Un groupe de travail d'ENTSO-E planche sur des points à améliorer de sorte à réduire la probabilité que de tels incidents se produisent.

À l'échelon européen, l'exercice de crise PENTEX 2018 du Forum pentalatéral de l'énergie, mené le 20 juin 2018, a donné lieu à l'élaboration d'un rapport final et de recommandations, lesquels sont disponibles.

Nous confectionnons un plan de préparation aux risques sur la base du règlement relatif à la sécurité d'approvisionnement. Elia siège au sein du *Regional Security Coordinator Coreso*, lequel œuvre à un renforcement de la sécurité. Les opérateurs du réseau Elia et d'autres gestionnaires du réseau de transmission s'exercent régulièrement sur un simulateur en Allemagne.

En termes d'impact sur la politique de mon département, cet incident démontre l'utilité et la puissance de la coopération européenne. La Belgique préside actuellement le Forum pentalatéral de l'énergie où le règlement concernant la préparation aux risques constitue un thème prioritaire. Afin de pouvoir réagir adéquatement à ce genre d'incident de courte durée, il importe de développer ultérieurement la coopération.

25.03 Bert Wollants (N-VA): Mevrouw de minister, ik begrijp dat het moeilijk is om binnen de spreektijd van twee minuten een onderzoek

25.03 Bert Wollants (N-VA): Les conséquences d'incidents de

samen te vatten dat over zes maanden moet plaatsvinden. Ik begrijp dat er nog enkele oefeningen moeten gebeuren.

Het gaat om een kort incident, maar net zulke korte incidenten kunnen een heel grote impact hebben. In 2006 was het probleem ook niet dat het heel lang zou duren om die boot te laten passeren, wel dat er onmiddellijk een cascade in werking treedt die maar heel moeilijk kan worden afgestopt. In het geval dat we nu bespreken, werd er veel beter gereageerd, waarschijnlijk omdat de mechanismen tegenwoordig ook een deel verder staan dan toen. Toch denk ik dat wij erover moeten waken dat dit voldoende robuust is.

Er moet ook een soort *defence in depth* bestaan voor het hoogspanningsnet, wetende dat dit met de evoluties die we kennen in ons elektriciteitssysteem steeds meer een issue kan worden. De taak van de TSO's wordt dan ook steeds belangrijker omdat de marges erop misschien een stuk kleiner zijn dan ze in het verleden ooit waren, of omdat de wijzigingen in ieder geval een stuk kleiner zijn dan vroeger het geval was. Ik reken erop dat dit hoog op de agenda blijft staan en dat we bekijken op welke manier we daarmee verder kunnen.

Als er toevallig iets misloopt in het reactiesysteem, wat altijd mogelijk is omdat het techniek blijft, dan kunnen de gevolgen heel groot zijn. Wij zijn allemaal blij dat dit niet is gebeurd. Het lijkt mij echter wel aangewezen daarvoor voldoende aandacht te hebben, zodat wij op dat vlak stevig in onze schoenen staan in onze toekomst.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

26 Question de Daniel Senesael à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le rapport "Sustainable Recovery" de l'AIE" (55013331C)

26 Vraag van Daniel Senesael aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het rapport 'Sustainable Recovery' van het IEA" (55013331C)

26.01 Daniel Senesael (PS): Monsieur le président, madame la ministre, le rapport *Sustainable Recovery* de l'Agence internationale de l'énergie (AIE), réalisé en collaboration avec le Fonds monétaire international (FMI) et publié le 18 juin 2020, souligne le risque d'une augmentation de la pollution carbonique mondiale au sortir de la crise sanitaire et économique du covid-19, une augmentation sensiblement similaire à celle enregistrée entre 2009 et 2010 après la crise économique de 2008-2009, laquelle a été évaluée à 1,7 Gt de CO₂.

Ce rapport propose une série de mesures visant à stimuler la croissance économique, à faire de 2019 le pic définitif des émissions carboniques mondiales et à favoriser la réalisation d'objectifs climatiques à long terme, incluant ceux stipulés par l'Accord de Paris.

Madame la ministre, je ne doute pas que vous ayez pu prendre connaissance de ces mesures et je souhaiterais avoir votre retour à leur sujet. Par ailleurs, votre note de politique générale souligne que "la participation à différentes organisations énergétiques multilatérales, dont l'Agence internationale de l'énergie (AIE), l'Agence internationale pour les énergies renouvelables (IRENA), l'Agence internationale de l'énergie atomique (AIEA) et le Forum international de l'énergie (IEF) sera perpétuée". Pourrions-nous savoir si des contacts concernant les aspects énergétiques de la relance belge ont

courte durée peuvent être énormes. La réaction a, en tout cas, été meilleure qu'en 2006, mais nous devons veiller à disposer de mécanismes suffisamment robustes. Compte tenu des évolutions du système électrique, il faut également une défense en profondeur pour le réseau haute tension. La mission des GRT revêt, par conséquent, une importance croissante. Je compte sur vous pour que ce point reste en tête des priorités.

26.01 Daniel Senesael (PS): In het rapport *Sustainable Recovery* 2020 van het IEA wordt er gewezen op de mogelijke toename van de CO₂-uitstoot na de coronacrisis, net zoals dat gebeurde na de financiële crisis van 2008.

In dat rapport worden er maatregelen voorgesteld om de economische groei aan te jagen, ervoor te zorgen dat de wereldwijde CO₂-uitstoot nooit meer zo hoog wordt als in 2019 en langetermijndoelstellingen inzake klimaat te verwezenlijken.

Kunt u nader ingaan op die maatregelen? In uw algemene beleidsnota wordt er gewag gemaakt van de bestending van de deelname aan verschillende multilaterale energieorganisaties.

été pris avec ces différentes organisations, et, plus particulièrement avec l'AIE? Le cas échéant, pourrions-nous avoir des informations à ce propos?

26.02 Tinne Van der Straeten, ministre: Monsieur le président, monsieur Senesael, le rapport spécifiquement cité est un rapport spécial lié au *World Energy Outlook* qui contient une mine d'informations et de données utiles incluses dans nos réflexions intrabelges sur la relance et les aspects énergétiques qui y sont liés.

J'ai déjà pris note de certains messages-clés importants que nous pouvons certainement inclure dans nos réflexions internes belges, notamment avec mon collègue, le secrétaire d'État Thomas Dermine, dans le cadre de l'élaboration d'un plan belge de relance et de résilience.

Les éléments qui attirent mon attention dans ce rapport et que je voudrais inclure sont les suivants. Je note que le rapport se concentre sur les mêmes secteurs que ceux considérés comme prioritaires pour la politique énergétique de la Belgique, à savoir l'électrification, le transport, l'industrie, les bâtiments, les carburants et les technologies émergentes neutres pour le climat comme l'hydrogène, le stockage et l'énergie éolienne offshore.

Je soutiens également la principale conclusion du rapport, à savoir qu'un avenir énergétique plus propre, plus juste et sûr est à portée de main; ce qui, j'en suis convaincue, est possible pour notre pays tant que nous considérons la relance verte comme la voie à suivre, pour laquelle la coopération entre les différents ministres de tutelle est donc essentielle pour y parvenir.

Pour vos questions en ce qui concerne l'Agence internationale de l'énergie (AIE), je viens de participer, la semaine dernière, à la présentation du *World Energy Outlook* avec mon collègue M. Thomas Dermine. Je vais continuer à participer activement à des événements qui seront organisés, notamment le sommet allié COP 26 sur les transitions énergétiques propres qui aura lieu le 31 mars 2021, que j'attends avec impatience. Je suis convaincue de l'importance de telles initiatives.

Je veux aussi vous dire, monsieur Senesael, que je ferai partie de la *Global commission on people-centred clean energy transitions*, qui sera présidée par la première ministre Mette Frederiksen et par Dan Jørgensen, ministre danois pour le Climat et l'Énergie. Ainsi, nous pourrions porter notre attention dans les plans de relance, non seulement sur tout ce qui concerne l'infrastructure, mais aussi sur les conséquences sociales et économiques de la transition. Je vous remercie.

26.03 Daniel Senesael (PS): Madame la ministre, je vous remercie

Heeft men contact opgenomen met die organisaties, in het bijzonder het IEA, voor de energieaspecten van de Belgische relance? Zouden we hierover informatie kunnen krijgen?

26.02 Minister Tinne Van der Straeten: Het rapport waarnaar u verwijst hangt samen met de *World Energy Outlook*, die een schat aan nuttige informatie bevat die we hebben meegenomen in onze reflecties over de relance en over de energieaspecten ervan.

Ik heb, samen met staatssecretaris Dermine, nota genomen van bepaalde kernboodschappen die in het Belgische relanceplan opgenomen moeten worden.

Dat rapport focust op de sectoren die als prioritair beschouwd worden voor België: elektrificatie, transport, industrie, gebouwen, brandstoffen en opkomende klimaatneutrale technologieën.

Ik ben het eens met de belangrijkste conclusie van het rapport, namelijk dat een schonere, eerlijkere en zekere energietoekomst binnen bereik ligt. Het is mogelijk voor ons land zolang we de groene relance als het te volgen pad zien. De samenwerking tussen de voorgedijministers is van essentieel belang.

Vorige week heb ik met mijn collega, de heer Dermine, deelgenomen aan de *World Energy Outlook*. Ik zal actief deelnemen aan de IEA-COP 26-top van 31 maart over de transitie naar schone energie.

Ik maak deel uit van de *Global Commission on People-Centred Clean Energy Transitions*, die het mogelijk zal maken de aandacht te richten op relanceplannen voor infrastructuur, maar ook op de sociale en economische gevolgen daarvan.

26.03 Daniel Senesael (PS): Bij

pour vos réponses.

Je tiens à souligner et à remercier votre implication et votre enthousiasme dans ce dossier. Cela fait plaisir, parce que, vous le soulignez à raison, il est important de bien affiner sa réflexion sur les aspects énergétiques lors de cette relance économique.

Je crois que la relance économique est nécessaire et l'attention particulière sur tous les aspects climatiques et énergétiques sera particulièrement scrutée par les observateurs aguerris. Lors de cette relance, notre attention doit évidemment se porter sur tous les secteurs principaux du développement de notre économie. Vous avez parlé du transport, de l'industrie, des bâtiments, mais également, et je pense que cela doit faire l'objet d'une attention toute particulière, tout ce qui concerne le domaine des énergies renouvelables.

Participer à ce développement, cet avenir énergétique plus propre et plus juste est un référent que la Belgique se doit de soutenir, en coopération, comme vous l'avez d'ailleurs souligné, avec les ministres des entités fédérées et les ministres responsables des différents secteurs concernés.

Je serai attentif au développement de ce dossier, tout comme vous, madame la ministre. Je vous remercie encore de votre implication dans les différentes structures que vous avez mentionnées.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

27 Samengevoegde vragen van

- Bert Wollants aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De energieprojecten in het federale relanceplan" (55013504C)
- Kurt Ravyts aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De projecten op het vlak van energie in het nationale relanceplan" (55013509C)
- Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "Het relanceplan en de energiehub in de Noordzee" (55013538C)
- Reccino Van Lommel aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De waterstofambities in het akkoord over het Belgische herstelplan" (55013550C)
- Kim Buyst aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De nucleaire projecten in het relanceplan" (55013873C)

27 Questions jointes de

- Bert Wollants à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les projets en matière d'énergie dans le plan de relance fédéral" (55013504C)
- Kurt Ravyts à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les projets en matière d'énergie dans le plan de relance national" (55013509C)
- Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Le plan de relance et le hub énergétique en mer du Nord" (55013538C)
- Reccino Van Lommel à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les ambitions en matière d'hydrogène de l'accord sur le plan de relance belge" (55013550C)
- Kim Buyst à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "Les projets nucléaires dans le plan de relance" (55013873C)

27.01 Bert Wollants (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, bij de voorstelling van het federale herstelplan vielen een aantal energieprojecten op. Er werd onder andere gesproken over CO₂-captatie bij nieuwe gascentrales, energieopslag en een energie-eiland. Dat is althans de weerslag die ik daarvan daarna in de pers heb gelezen.

de noodzakelijke economische relance moet er rekening worden gehouden met de energie- en klimaataspecten. België moet deelnemen aan een schonere en rechtvaardigere transitie, in samenwerking met de deelgebieden.

27.01 Bert Wollants (N-VA): Je souhaiterais obtenir davantage de détails concernant les projets énergétiques inscrits dans les plans de relance fédéraux.

Vooral het eerste en het laatste punt dat ik net heb genoemd, zijn heel opvallend. U hebt mij immers aangegeven dat de CO₂-captatie bij gascentrales bijzonder duur zou zijn op basis van de dossiers waarover u beschikte. Op mijn vraag over het energieatol hebt u geantwoord dat ze zonder voorwerp was. Ik begrijp ondertussen echter dat het over een ander energie-eiland gaat, wat u dadelijk wel zal verduidelijken.

Dat betekent dat aan een en ander een andere invulling wordt gegeven of dat u op sommige vlakken de zaken anders ziet dan een tijdje geleden.

Ik heb daarover een aantal vragen.

Welke energieprojecten zijn opgenomen in de federale relanceplannen? Kan u ze gedetailleerd toelichten? Wat is de timing voor de projecten? Welke budgetten zijn uitgetrokken voor elk van de voorstellen?

Is er sprake van een gewijzigd inzicht ten opzichte van de koolstofcaptatie bij gascentrales? In welke zin zou dat dan zijn? Hoe ziet u het energie-eiland? Is dat te linken aan uw eerdere uitspraken of gaat het over iets compleet nieuws?

27.02 Kurt Ravyts (VB): Mijnheer de voorzitter, mevrouw Van der Straeten, er viel in *L'Echo* van het voorbije weekend een interessant interview met u te lezen. Ik citeer: "Ik ben er heel trots op dat ons Belgisch relanceplan aan de federale kant voor meer dan de helft groene investeringen telt, terwijl Europa 37 % oplegt. Wij willen verdergaan in de overgang en in de transitie. Groene relance is het vaccin voor onze economie."

De heer Wollants heeft een aantal concrete elementen opgelijst, namelijk 100 miljoen euro voor de tweede offshorewindenergiezone, de kwestie van de CO₂-uitstoot van gascentrales voor een bedrag van 50 miljoen euro en uiteraard ook het energie-eiland.

Kan u meer toelichting geven bij die projecten, vooral bij de blijkbaar vast te stellen overschrijding van de door het *Recovery and Resilience Programme* vastgelegde 37 %-regel inzake projecten gericht op ecologische transitie?

27.03 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, als onderdeel van het Belgische relanceplan, dat u bij de Europese Commissie hebt ingediend, wil de regering een energiehub in de Noordzee creëren, een waterstofnetwerk ontwikkelen en gebouwen isoleren. Tot slot spreekt de regering ook over het transformatiefonds als onderdeel van het relanceplan.

Mevrouw de minister, wat wordt precies verstaan onder het creëren van een energiehub of energiecentrale in de Noordzee? De heer Wollants sprak over een atol. Dat klinkt tropisch, maar wat wordt daarmee bedoeld?

U sprak op de radio over het verdubbelen van de ambitie van wind op zee. Hebt u het dan over een tweede offshorezone, zodat we naar 4 gigawatt kunnen gaan? Of bent u van plan om de ambitie inzake

Quel est le calendrier et quels moyens ont été dégagés à cet effet? Ai-je bien compris que les perspectives pour la captation de carbone dans les centrales au gaz ont été modifiées par rapport à il y a quelque temps? Comment en réalité la ministre conçoit-elle l'île énergétique?

27.02 Kurt Ravyts (VB): J'aurais voulu obtenir davantage d'explications concernant les projets relatifs à la deuxième zone d'énergie éolienne offshore, la réduction du carbone dans les centrales au gaz et l'île énergétique ainsi que les dépassements prévus des 37 % d'investissements verts imposés par l'Europe.

27.03 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Je souhaiterais vous soumettre les questions suivantes à propos du plan de relance transmis à la Commission européenne. Qu'entend-on précisément par la création d'un hub énergétique en mer du Nord? Que signifie concrètement "doubler les ambitions de l'éolien en mer"? Quels sont les projets, hydrogène inclus, précisément introduits auprès de l'UE? Quel en est le calendrier? Comment se répartissent les rôles entre secteur

offshorewindenergie in het Belgische deel van de Noordzee verder op te trekken?

Welke andere ontwikkelingen zijn er op het vlak van de energiehubs in het Belgische deel van de Noordzee? Welke projecten heeft u precies bij Europa ingediend? Kunt u een tijdsindicatie voor deze projecten geven?

Welke projecten hebt u met betrekking tot waterstof reeds ingediend? Kunt u hierover meer informatie verstrekken? Wat is de timing daarvan? Wat is de rol van de overheid in deze projecten ten opzichte van de privésector?

De regering krijgt ook 50 miljoen euro om de nieuwe gascentrales die worden gebouwd minder CO₂ te laten uitstoten. Over welke projecten en technologieën gaat het? Is daarover een akkoord met de Gewesten? Hoe gaat u dit concreet realiseren? Gaat het over een verplichting voor de producent die nieuwe gascentrales bouwt en die daarvoor wordt gesubsidieerd?

Ik ondervroeg de regering al meermaals over het transformatiefonds. Ik weet dat de FPIM onder de bevoegdheid van de minister van Financiën valt, maar op de radio sprak u over het ondersteunen van kmo's. Hoe gaat het transformatiefonds aan de groene relance bijdragen? Wat zijn de voorwaarden? Welke type bedrijven of kmo's zullen steun krijgen? Op welke manier bent u daar als minister van Energie bij betrokken?

27.04 Reccino Van Lommel (VB): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, er is reeds heel veel gezegd over het Belgische herstelplan. U verklaarde dat 1 miljard euro zal vrijkomen voor duurzame energie en mobiliteit. Ik had eigenlijk graag wat meer toelichting gekregen bij de specifieke waterstofprojecten waarover een akkoord zou bestaan in het plan.

Ik wil ook nog even terugkomen op *De Ochtend* van 1 februari. U verklaarde daar dat klimaat de werkgever zal zijn van de toekomst en dat de huidige noodlijdende bedrijven toegang zullen krijgen tot groene energie. Toen werd de vraag gesteld wat de bedrijven die in moeilijkheden zitten, daaraan hebben. Dat is een uitspraak waarmee heel wat ondernemers niet blij waren, mevrouw de minister. Waarop is deze uitspraak gebaseerd?

27.05 Kim Buyst (Ecolo-Groen): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik ga het hebben over een ander deeltje van het relanceplan. Het onderzoekscentrum SCK ligt bijna in mijn achtertuin en dat is een van de redenen waarom ik extra aandacht heb voor zijn activiteiten.

Zo weten we dat met NURA het SCK zijn bijdrage in de strijd tegen kanker aanzienlijk verstevigt. Door zijn kennis en expertise op het vlak van radiofarmaca te bundelen, draagt NURA bij aan de ontwikkeling van de volgende generatie therapeutische radiofarmaca. Meer specifiek voert NURA baanbrekend onderzoek uit naar radiofarmaca voor de behandeling van verschillende soorten kanker, in samenwerking met klinische en industriële partners.

Wij konden in de pers lezen dat er ook in het relanceplan 165 miljoen euro naar onderzoek zou gaan en dat nucleair onderzoek daarvan

public et secteur privé?

Une enveloppe de 50 millions d'euros serait disponible pour réduire les émissions de CO₂ des nouvelles centrales au gaz. Quels sont les projets et les technologies concernés? Un accord a-t-il été conclu avec les Régions? Le producteur a-t-il une obligation de résultat et percevra-t-il dans ce cas des subventions pour atteindre les objectifs prescrits?

Quelle sera la contribution du fonds de transformation à la relance verte? Quelles seront les conditions? Quels seront les types d'entreprise et de PME qui bénéficieront d'une aide? Quelles seront les modalités d'association de la ministre de l'Énergie à ce dispositif?

27.04 Reccino Van Lommel (VB): Pourriez-vous commenter les projets relatifs à l'hydrogène pour lesquels un accord existerait dans le plan de relance belge.

Sur quelle base la ministre a-t-elle fait ses déclarations concernant l'accès à l'énergie verte pour les entreprises en difficulté dans l'émission *De Ochtend*? Ces déclarations ont mécontenté un grand nombre d'entrepreneurs.

27.05 Kim Buyst (Ecolo-Groen): Le CEN renforce sa contribution à la lutte contre le cancer avec NURA, un centre d'excellence pour la médecine nucléaire. Dans le plan de relance, 165 millions d'euros seraient destinés à la recherche, notamment la recherche nucléaire en matière de traitements innovants contre le cancer.

De quels projets s'agit-il au juste? Capitalisons-nous sur l'expertise déjà accumulée dans nos instituts

deel zal uitmaken, met name wat innovatieve kankerbehandelingen betreft.

Kunt u toelichten over welke projecten het precies gaat? Wordt er verder gebouwd op de bestaande expertise in onze onderzoeksinstellingen, met name het SCK en het IRE? Op welke wijze zijn zij hierbij betrokken? Wat is de timing voor deze projecten?

27.06 Minister **Tinne Van der Straeten**: Mijnheer de voorzitter, het relanceplan van de federale regering is natuurlijk opgesteld met het oog op een duurzaam en welvarend België, met de horizon op 2030. Het plan is bij uitstek aan de ene kant groen en aan de andere kant digitaal. In het kader van dat plan willen wij de nodige investeringen doen in ons land, net zoals wij na de Tweede Wereldoorlog onze samenleving hebben moeten heropbouwen. Toen hebben wij ook publieke investeringen in onze infrastructuur gedaan: er werden wegen, havens en ringvaarten aangelegd. Dat heeft de basis gelegd van de welvaart in de jaren nadien. Vandaag moeten wij dezelfde oefening doen: investeren in de infrastructuur van morgen.

De energieprojecten vormen eigenlijk een tafel met vier poten, vier pijlers. Die vier pijlers zijn infrastructuur voor waterstof en koolstofdioxide, infrastructuur op zee, de moleculen en onze nucleaire knowhow. Voor die vier pijlers geldt wat energie betreft dat zij co-investeringen zijn – geen loutere subsidies – waarbij ook een nadruk ligt op het hefboomeffect. De overheid bekijkt samen met privé-investeerders hoe wij de gewenste impact en een hefboomeffect kunnen creëren. Voor die vier pijlers geldt ook dat zij zich inschrijven in een industrieel beleid: de uitdagingen van de transitie, met name de energietransitie, zijn heel groot, maar wij hebben die investeringen nodig om de energietransitie te laten slagen.

U hebt mij allemaal meer toelichting gevraagd bij de concrete projecten.

Wat de infrastructuur voor waterstof en koolstofdioxide betreft, gaat het over 95 miljoen euro voor de *backbone*. Dat past ook in een hervormingsfiche – voor Europa zijn in het kader van de relance niet alleen de projecten belangrijk, maar ook de hervormingen die daarmee gepaard gaan – waarin wij het juridisch kader zullen verduidelijken, ook de samenwerking met de regionale overheden. Voor waterstof zijn wij expliciet op zoek naar complementariteit, enerzijds tussen infrastructuur en productie en, anderzijds, tussen de federale overheid en de Gewesten in dezen.

Wij hopen het juridisch kader duidelijk te krijgen in de loop van 2021, zodat de concrete projecten kunnen starten vanaf 2022. Ik ben heel blij met de gedachteswisselingen over waterstof die zullen plaatsvinden in de commissie. Zij zullen het wetgevend werk kunnen voeden alsook de opvolging van de projecten.

De tweede pijler, de moleculen, gaat over 50 miljoen euro. Er zal nog 10 miljoen euro extra komen voor moleculen en waterstof, meer specifiek gericht op het verminderen van de CO₂-uitstoot van energiecentrales, en mogelijk ook voor gascentrales.

Ik pin mij in dezen niet vast op een technologie. Het gaat voor mij over het decarboniseren van het CRM. Ik zal deze namiddag ook een slide

de recherche, le CEN et l'IRE? De quelle façon sont-ils impliqués? Quel est le calendrier prévu?

27.06 **Tinne Van der Straeten**, ministre: Le plan de relance a été élaboré dans l'optique d'une Belgique durable et prospère à l'horizon 2030. Ce plan est éminemment vert et numérique. Nous voulons réaliser les investissements nécessaires, exactement comme au lendemain de la Seconde Guerre mondiale lorsque nous avons dû reconstruire notre société. Nous devons investir aujourd'hui dans les infrastructures de demain.

Les projets énergétiques constituent une table à quatre pattes: des infrastructures pour l'hydrogène et le dioxyde de carbone, des infrastructures en mer, les molécules et notre savoir-faire nucléaire. En matière d'énergie, il s'agit de co-investissements – et non de simples subventions –, l'accent étant placé sur l'effet de levier. Les quatre piliers s'inscrivent également dans une politique industrielle. Les défis de la transition énergétique sont colossaux, mais nous avons besoin de ces investissements pour permettre la réussite de la transition énergétique.

En ce qui concerne les infrastructures pour l'hydrogène et le dioxyde de carbone, il s'agit de 95 millions d'euros pour le *backbone*. Ce projet s'inscrit également dans une fiche de réforme dans laquelle nous préciserons le cadre juridique, ainsi que la collaboration avec les autorités régionales. S'agissant de l'hydrogène, nous sommes explicitement à la recherche d'une complémentarité entre les infrastructures et la production et entre l'autorité fédérale et les Régions.

tonen waarin de verschillende tracks samenlopen en één daarvan is deze track. Het gaat erom die centrales klaar te maken voor de CO₂-neutrale wereld van 2050.

Er wordt verwacht dat wij in 2050 een nuluitstoot hebben, maar dat we ook flexibele capaciteit nodig zullen hebben. Die flexibele capaciteit mag dus ook geen uitstoot hebben; vandaar dat we die ook meenemen in het relanceplan, zodat we die innovatie in de technologie kunnen ondersteunen.

Er is daarnaast ook gepland om waterstof te gebruiken binnen de offshorewindparken. Hier gaan we, wat timing betreft, werken met een call om een toekenning te doen eind 2021, begin 2022. Dat staat, voor zover nodig, los van het CRM, maar daarop kunnen we straks ingaan.

Het CRM is technologie-neutraal, maar voor de aspecten van de decarbonisering hebben we dus geopteerd om die in het RRF – het relanceplan – te steken. De tracks zullen mooi samenkomen omdat de timing van beide samenloopt.

Binnen het relanceplan moeten de middelen worden vastgelegd in 2022 en moeten de projecten gerealiseerd zijn in 2025. De gascentrales in het kader van het CRM worden verwacht beschikbaar te zijn en te kunnen leveren vanaf 2025.

Over het energie-eiland staat straks nog een meer gedetailleerde vraag van collega Dierick geagendeerd, dus ik zal mij nu beperken tot de hoofdlijnen. Het gaat om 100 miljoen euro. Het gaat niet over het energieatol waarover we het vorige week hebben gehad, maar over een energiehub in de Noordzee die de mogelijkheid zal bieden om verder te ontsluiten. Ik zal daarop verder in detail ingaan als de vraag van mevrouw Dierick aan bod komt.

De vierde pijler gaat over onze nucleaire knowhow. Mevrouw Buyst stelde daarover een vraag. Dat valt uiteen in twee aspecten. Het ene aspect waarnaar u hebt verwezen, is het mooie project NURA van het SCK CEN en het project SMART van het IRE, samen 35 miljoen euro voor de ondersteuning en het ontwikkelen van productiefaciliteiten voor radio-isotopen die gebruikt worden voor kankerdiagnose en -behandelingen.

Nous espérons définir clairement le cadre juridique dans le courant de 2021, de telle sorte que les projets concrets puissent débuter à partir de 2022. Je me réjouis vivement des échanges de vues qui auront lieu au sein de cette commission au sujet de l'hydrogène.

Ces échanges alimenteront le travail législatif, ainsi que le suivi des projets.

En ce qui concerne les molécules, il s'agit d'un budget de 50 millions d'euros. Dix millions d'euros supplémentaires s'ajouteront à cette enveloppe pour les molécules et l'hydrogène spécifiquement orientés vers la réduction des émissions de CO₂ des centrales énergétiques et aussi, si possible, des centrales au gaz.

À cet égard, je ne m'enferme pas dans une technologie spécifique. L'essentiel pour moi est de décarboner le CRM et de préparer ces centrales au monde neutre du point de vue du CO₂ de 2050. Nous aurons aussi probablement besoin de capacité flexible. Celle-ci ne devra, dès lors, produire aucune émission. Nous l'intégrons donc également dans le plan de relance.

Une autre partie est réservée à l'utilisation de l'hydrogène dans les parcs éoliens offshore. Nous recourrons à un appel d'offres en vue d'une attribution du marché fin 2021, début 2022. Pour que les choses soient claires, cette procédure est indépendante du CRM.

Le CRM est neutre d'un point de vue technologique, mais les aspects afférents à la décarbonation seront insérés dans le plan de relance. Les deux aspects convergeront parfaitement en 2025.

Cent millions d'euros seront prévus pour l'îlot énergétique. Il ne

s'agira pas de l'atoll énergétique, mais d'un hub situé en mer du Nord pour accroître les possibilités de découplage. Je reviendrai en détail sur ce point dans le cadre de la question de Mme Dierick.

Notre savoir-faire nucléaire inclut deux éléments: le beau projet NURA du CEN et le projet SMART de l'IRE, qui représentent au total 35 millions d'euros.

Voor NURA gaat het om twee deelprojecten, namelijk de bouw van een radiofarmaceutische installatie en de haalbaarheidsstudie voor actinium-225-productie. Actinium-225 wordt beschouwd als een van de meest veelbelovende therapeutische radio-isotopen voor de toekomstige nucleaire geneeskunde. Daarnaast omvat die studie ook het onderzoek naar de radioactieve afvalstromen en de nodige activiteiten voor het bekomen van de vergunning voor een dergelijke installatie.

Het SMART-project van het IRE heeft als bedoeling naar een duurzame productiemethode te kunnen gaan van de medische isotoop molybdeen-99. Het andere aspect is de denuclearisatie voor 25 miljoen om onze Belgische expertise hier te houden en om het nucleaire afval op een correcte en verantwoorde manier te behandelen en zo veel mogelijk de effecten ervan te verminderen. Met name het SCK heeft al heel veel kennis opgedaan in dezen en heeft al vele innovatieve technieken kunnen ontwikkelen voor de ontmanteling van kernreactoren. Ze hebben daarvoor destijds een project ingediend, samen met ENGIE, om de chemische decontaminatie te optimaliseren en de hoeveelheid radioactief afval te minimaliseren. Kmo's met relevante expertise worden ook uitgenodigd om hieraan deel te nemen.

Hier is het echt de bedoeling om de bestaande kennis te bundelen, ook met het oog op export. We zullen het vierde land wereldwijd zijn inzake ontmanteling. Het is echt de intentie van deze regering om die knowhow hier te houden, te verstevigen en verankeren om die ook te kunnen exporteren. Dit zijn dus allemaal projecten die mee gedragen worden door andere actoren, zoals het IRE en het SCK voor het nucleaire deel, Fluxys en Elia voor de infrastructuurprojecten. Ik sta dan ook heel graag ter beschikking van het Parlement, eventueel samen met de andere actoren, om de projecten diepgaander aan te pakken. Voor elk van die projecten wordt nu een traject gestart om de middelen te kunnen vastleggen en de projecten te kunnen uitvoeren. Het zijn bij uitstek projecten waarvoor veel wetgevend werk nodig is op korte termijn. Ik sta dus graag ter beschikking van het Parlement om te bekijken hoe we daarover zo snel mogelijk een aantal gedachtewisselingen kunnen organiseren.

NURA comprend deux sous-projets: la construction d'une installation radiopharmaceutique et l'étude de faisabilité de la production d'actinium 225. Cette étude comprend également l'analyse des flux de déchets radioactifs et des activités nécessaires à l'obtention du permis pour une telle installation.

SMART a pour objectif de développer une méthode de production durable de l'isotope médical Molybdène 99. L'autre aspect est la dénucléarisation à concurrence de 25 millions d'euros, afin de conserver l'expertise belge dans notre pays, d'assurer un traitement correct et responsable des déchets nucléaires et d'en minimiser le plus possible les effets.

L'objectif est de rassembler les connaissances existantes, y compris en vue de l'exportation. Nous serons le quatrième pays au monde en matière de démantèlement. Le gouvernement entend renforcer et ancrer le savoir-faire afin de pouvoir également l'exporter.

L'IRE et le CEN soutiennent également les projets pour le volet nucléaire, Fluxys et Elia font de même pour les projets d'infrastructures. Je reste à la disposition du Parlement pour commenter ces projets. Il s'agit par excellence de projets qui nécessitent un important travail législatif à court terme.

De **voorzitter**: Mevrouw de minister, ik denk dat uw suggestie

Le **président**: La suggestion de la

waardevol is. Binnen het tijdsbestek van de mondelinge vragen is het moeilijk om op alles in te gaan. Bij een volgende bespreking van de regeling van de werkzaamheden moeten wij eens nagaan hoe we een en ander nuttig kunnen inplannen.

Voor de replieken geef ik het woord aan de collega's.

27.07 Bert Wollants (N-VA): Mevrouw de minister, bedankt voor uw antwoord. Een bespreking in de diepte van al die projecten vind ik inderdaad wel eens nuttig, want ook mijn repliektijd van één minuut volstaat niet om iets relevant te repliceren op alle dingen die u hebt gezegd. Ik volg de suggestie van de voorzitter om daarmee nader aan de slag te gaan, zodat we ook in de diepte vragen kunnen stellen.

27.08 Kurt Ravyts (VB): Mevrouw de minister, bedankt voor uw antwoord en voor de transparantie. Ik heb ondertussen het citaat correct teruggevonden en het gaat als volgt: "Wij hebben geduwd om verder te gaan in de overgang." Het woord *poussé*, geduwd, zegt alles over de groene stempel in het regeerakkoord, waarop de heer Van Lommel daarnet al even alludeerde. U gaat verder dan de 37 %-regel. Ik weet dat Europa in haar tranchering en kwalificatie nog een aantal projecten kan schrappen, wat we wel in de loop van april, of mogelijk iets later, zullen zien.

Ik dank u in ieder geval voor de toelichting. Samen met de resolutie van collega Van Lommel over waterstof volgen wij dit verder op.

27.09 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, bedankt voor uw antwoord en de informatie die u gaf op de grotendeels informatieve vragen.

Over het transformatiefonds hebt u niets gezegd, dus het is nog afwachten wat dat juist zal inhouden.

Op de relatie tussen het CRM en de decarbonisering van de nieuwe gascentrales zullen we straks misschien terugkomen, want uw uitleg roept bij mij een aantal nieuwe vragen op. Heeft daarover overleg plaatsgevonden? Is er daarover een akkoord van de Gewesten? Aangezien de vergunning van de Gewesten moet komen, leggen de Gewesten misschien vergunningsvoorwaarden op.

In verband met het relanceplan zullen wij alleszins het idee ondersteunen om daarover een hoorzitting te organiseren, want dat lijkt mij zeker nuttig.

27.10 Reccino Van Lommel (VB): Mevrouw de minister, ik was vooral benieuwd naar de projecten inzake waterstof die op stapel staan. Ze zijn vervat in het Belgische herstelplan ter waarde van 1 miljard waarover men een akkoord heeft bereikt. Dit onderwerp ligt mij zeer na aan het hart. Het zal zeer snel 30 april zijn, het moment waarop de Europese Commissie haar akkoord zal moeten geven.

Ik ben net als de collega's verheugd dat we hoorzittingen zullen organiseren in het kader van het voorstel van resolutie dat ik heb ingediend. Die zullen immers meer duidelijkheid brengen over een aantal zaken.

U zegt dat we moeten streven naar complementariteit. Dat kunnen wij

ministre est digne d'intérêt. Nous examinerons la manière d'organiser les choses lorsque nous établirons l'ordre des travaux.

27.07 Bert Wollants (N-VA): Une réplique est également trop brève pour pouvoir approfondir une question.

27.08 Kurt Ravyts (VB): Je remercie la ministre pour sa transparence. La ministre va au-delà de la règle des 37 %. Nous suivrons ce point de près.

27.09 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Le ministre n'a pas parlé du fonds de transformation. Les explications sur les relations entre le CRM et la décarbonisation des nouvelles centrales au gaz suscitent de nouvelles questions. Des concertations ont-elles été organisées avec les Régions?

27.10 Reccino Van Lommel (VB): Je suis content que des auditions seront organisées dans le cadre de ma proposition de résolution. Elles apporteront davantage de clarté. Nous avons aussi applaudi les efforts de la ministre pour chercher la complémentarité.

Je n'ai pas reçu de réponse par contre à ma question par rapport aux déclarations dans l'émission

alleen toejuichen. Op het tweede luik van mijn vraag, over uw uitspraken in *De Ochtend*, hebt u echter niet geantwoord. Ik wil u toch aanmanen om in de toekomst voorzichtig te zijn met dergelijke uitspraken. We weten allemaal dat 37 % van het relancegeld naar de energietransitie moet gaan en 20 % naar digitalisering. Een groot deel van het geld zal dus niet naar de bestaande noodlijdende economieën gaan. Als u dan zegt dat die mensen toegang zullen krijgen tot groene energie, dan valt dat bij die ondernemers natuurlijk op een koude steen. Dat zijn geen uitspraken waarop ze op dat moment zitten te wachten. Ik kan dus alleen hopen dat u in de toekomst op dergelijke vragen met voldoende tact en in alle voorzichtigheid zult antwoorden.

De Ochtend. Les entrepreneurs n'attendent pas une promesse d'accès à l'énergie verte en guise de mesure de relance.

27.11 Kim Buyst (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, jaarlijks krijgen 35 miljoen mensen wereldwijd een diagnose of behandeling via nucleaire geneeskunde. Het is dan ook heel belangrijk dat België hierin zijn pioniersrol kan blijven spelen en dat de regering ervoor kiest om de rol van voorloper te blijven spelen, door mee te investeren in onderzoek en ontwikkeling. Daarnaast zorgt het SCK in mijn regio voor heel wat tewerkstelling. Ik ben dan ook heel blij te horen dat u wil blijven inzetten op de knowhow van het SCK inzake de ontmanteling van kerncentrales. U hebt tevens gezegd dat die ook geëxporteerd kan worden. Een paar jaar geleden heb ik in een interview op RTV al een lans gebroken om na te gaan of het SCK niet kan worden omgevormd tot een studiecentrum voor kernveiligheid.

27.11 Kim Buyst (Ecolo-Groen): Il est important que nous gardions notre rôle de pionnier dans le développement d'applications médicales du nucléaire. Je me réjouis de l'intention de la ministre de continuer à investir dans le savoir-faire du CEN, lequel assure de l'emploi dans ma région. Comme M. Calvo l'a déjà dit, le CEN peut devenir le partenaire de l'AFCN en matière de sécurité de l'énergie nucléaire.

Mijn collega, Kristof Calvo, heeft ook al een aantal keren gezegd dat het SCK zo de partner kan worden van het FANC om het FANC bij te staan inzake de veiligheid van de kernenergie.

Uw antwoorden geven mij incentives en zij verheugen mij omdat zij incentives geven om de tewerkstelling in mijn regio op een andere manier te organiseren, en wel op een duurzame manier.

Kortom: heel hartelijk bedankt voor uw antwoorden.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

28 Samengevoegde vragen van

- **Kurt Ravyts aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De stijging van de offshoretoeslag in het licht van de werking van de meest recente offshoreparken" (55013686C)**

- **Thierry Warmoes aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De stijging van de energiefactuur" (55013951C)**

28 Questions jointes de

- **Kurt Ravyts à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La hausse de la surcharge offshore depuis la mise en fonction des parcs offshore les plus récents" (55013686C)**

- **Thierry Warmoes à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "L'augmentation de la facture énergétique" (55013951C)**

28.01 Kurt Ravyts (VB): Mevrouw de minister, er is in de jongste maanden zeer veel gebabbeld over de beperking van de federale kosten op de energiefactuur. Daar wordt veel over gecommuniceerd, maar natuurlijk lezen de mensen ook dat plotseling, ten gevolge van eerdere beslissingen van een vorige regering, de toeslag voor de offshore stijgt. Het gaat over de heffing voor de certificaten van de offshorewindmolenparken. De CREG wijt die stijging logischerwijze aan het operationeel worden van de drie meest recente offshorewindparken, waarvan er twee vorig jaar in werking gesteld zijn, meen

28.01 Kurt Ravyts (VB): Ces derniers mois, il est souvent question de la limitation des coûts fédéraux sur la facture d'énergie. Nos concitoyens apprennent à présent que la surcharge offshore augmente parce que trois parcs éoliens offshore supplémentaires sont devenus opérationnels et sont

ik.

Dat staat natuurlijk een beetje in contrast met de triomfantelijke aankondiging door de toenmalige staatssecretaris van Noordzee, in samenwerking met de toenmalige minister van Energie, mevrouw Marghem, van het nieuwe toekenningmechanisme voor certificaten voor de drie in de steigers staande windmolenparken, die voor een lagere prijs zouden worden gebouwd dan hun voorgangers. De ondersteuningsperiode werd vastgelegd op 16 jaar, eventueel verlengbaar met 1 jaar in het geval van mindere windomstandigheden. Zij realiseerden met de goedkopere parken op lange termijn naar eigen zeggen een besparing van maar liefst 3,9 miljard euro. Philippe De Backer stelde toen: "Dankzij deze prijs realiseren wij een besparing van 11 euro per jaar op de elektriciteitsfactuur van de consument."

Laat er nu precies een stijging zijn van 9 euro naar 11,6 euro, exclusief btw, een stijging van 30 %. Die 11 euro komt dus op een sarcastische of cynische wijze opnieuw naar voren.

Wellicht is het technisch eenvoudig te verklaren, maar kunt u toch een toelichting geven bij de recentste stijging van de factuur voor de elektriciteitsverbruikers door de offshore toeslag?

28.02 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, vorige week stond het in alle Vlaamse kranten: de energiefactuur is stiekem 11 euro duurder geworden door een verhoging van de federale bijdrage voor de offshorewindmolenparken. Ik had dan ook verwacht dat alle collega's u daarover zouden ondervragen, maar blijkbaar zijn het enkel de heer Ravyts en mezelf. Bij uw aantreden hebt u als federaal minister van Energie beloofd dat de energiefactuur zou dalen. Nu gebeurt net het omgekeerde.

De N-VA, bij monde van Vlaams minister van Energie Zuhal Demir, viel u daarover in de kranten zeer hypocriet aan. De verhoging van de energiefactuur werd immers in de vorige legislatuur al beslist en mede door de N-VA goedgekeurd. Bovendien doet die partij op Vlaams niveau niets om de energiefactuur te doen dalen en ze drastisch te hervormen. Ook Open Vld en CD&V laten overigens na om daaraan iets te doen. In de kranten van vorige week konden we dan ook een plat politiek steekspel op de kap van de gewone mensen aanschouwen.

U verdedigde zich, enigszins terecht, door te repliceren dat met de verhoging gewoon het beleid van de vorige regering werd uitgevoerd. Maar dat is naar mijn mening toch ook geen rechtvaardiging. Waarom bent u als minister van Energie in een nieuwe regering verplicht het beleid van uw voorganger blindelings voort te zetten? U aarzelt niet om te beklemtonen dat de nieuwe regering een duidelijke visie heeft, dat het gedaan is met de investeringsonzekerheid van de voorbije decennia en dat u enkel nog vooruitkijkt. Waarom beslist u dan, als het aankomt op de energiefactuur, om het beleid van de vorige regering zonder meer te implementeren?

Ik kan daaruit enkel concluderen dat u het eens bent met de vorige beslissing. Zo niet had u dat besluit niet bekrachtigd, tenzij u mij nu tegensprekt. Mijn vragen zijn dan ook evident.

soumis à des taxes par l'autorité fédérale. Le gouvernement précédent avait pourtant annoncé que les nouveaux parcs représenteraient justement une économie sur la facture d'énergie du consommateur, sachant qu'ils ont été construits à un prix nettement inférieur.

Pourquoi, dans ce cas, les consommateurs constatent-ils une surcharge offshore plus élevée sur leur facture d'énergie?

28.02 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): La facture énergétique a augmenté insidieusement de onze euros en raison d'une hausse de la contribution fédérale pour les parcs éoliens offshore. La ministre avait pourtant promis lors de son entrée en fonction que le montant de la facture baisserait. Cette augmentation a été approuvée par l'ancien gouvernement, N-VA comprise, de sorte que l'attaque de la ministre Demir était empreinte d'une certaine hypocrisie. À l'échelon flamand, rien n'est fait afin de diminuer cette facture.

La ministre a déclaré qu'elle se contentait de poursuivre la politique du gouvernement précédent mais rien ne l'y oblige, si je ne m'abuse. Laisser passer ce prélèvement supplémentaire ne signifie-t-il pas qu'elle y adhère. Pourquoi la ministre a-t-elle approuvé cette augmentation? Reviendra-t-elle sur sa décision? Comment fera-t-elle baisser la facture comme elle l'a promis?

Waarom keurde u de verhoging goed? Dat is in strijd met eerder gemaakte beloftes en met het regeerakkoord. Zult u die beslissing terugdraaien? Wanneer zult u er dan voor zorgen dat de energiefactuur daalt en niet stijgt?

28.03 Minister **Tinne Van der Straeten**: Vooreerst zet ik even de puntjes op de i: er is geen sprake van een stiekeme verhoging van de energiefactuur. Het mechanisme van de doorrekening is al jaren hetzelfde en blijft gewoon in gebruik.

Overigens, het is van twee dingen één. Daarstraks zijn wij om 9 uur de sessie begonnen met vragen over de zonnepanelen, waarbij in de ene vraag A wordt gezegd en in de andere vraag B. Dat is nog tot daaraan toe, maar wat wel gelijk is, is dat het gaat over het vertrouwen van het publiek in de regelgeving. Dat is de belangrijkste reden waarom wij niet met een pennentrek een en ander ongedaan willen maken. Ik zal het vertrouwen niet schenden. Wij hebben het daarstraks gehad over het gekrenkte vertrouwen. Ik zal de beslissing dus niet terugdraaien.

Wat de kern van de vragen betreft, mijnheer Ravyts, wil ik u, ten eerste, absoluut geen woorden in de mond leggen. Ik wil ook niet sturend zijn in mijn repliek. Mag ik wel opmerken dat de vorige regering – u hebt de heer Philippe De Backer geciteerd en ik zal zijn citaat herhalen – "dankzij die prijs een besparing realiseert van 11 euro per jaar op de elektriciteitsfactuur van de consument" en niet nagelaten heeft om de dalende kosten voor windenergie op zee te vertalen in het subsidiemechanisme? Die besparing is gerealiseerd. Dat blijft een feit. De drie windmolenparken die er in 2020 bij zijn gekomen, waren goedkoper. Het gaat over Northwester 2, Mermaid en Seastar. Zij ontvangen effectief minder steun dan initieel was gedacht. Tegelijkertijd zijn alle parken voor de eerste keer in bedrijf genomen, wat de stijging verklaart.

Het gaat over een stijging van 9,0141 euro per megawattuur in 2020 naar 11,6852 euro per megawattuur in 2021, zijnde een stijging van afgerond 2,6 euro per megawattuur, die het gevolg is van de volledige beschikbaarheid van de eerste offshorezone met 2,2 gigawatt voor het eerste jaar en de afname van de netto afgenomen energie.

Ten tweede, ik kan daaraan toevoegen dat het zowel mijn ambitie is als die van de minister van Noordzee – wij zijn allebei bevoegd – om de dalende kosten van offshorewindenergie te blijven vertalen in het subsidiemechanisme, met name voor de tweede offshorezone.

Als het zonder subsidies kan, dan zullen we dat ook doen.

Wat de daling van de energiefactuur betreft, die al uitvoerig is besproken in talrijke vergaderingen, verwijs ik naar mijn voorgaande antwoorden in dat verband. We zullen het er vanmiddag ook nog uitgebreid over hebben.

28.04 **Kurt Ravyts** (VB): Mijnheer de minister, ik heb de heer De Backer correct geciteerd en u hebt het nog eens herhaald: de kosten van en ook de steun voor de drie meest recente parken lagen inderdaad lager. Als een eenvoudige burger in de krant leest over een stijging met 2,6 euro naar een tarief van 11,6 euro, en dat dan vergelijkt met de uitspraken over de besparing van 11 euro, dan komt

28.03 **Tinne Van der Straeten**, ministre: Il n'est nullement question d'une hausse cachée de la facture énergétique. Le mécanisme de répercussion est le même depuis plusieurs années et reste en vigueur. Je n'ai pas l'intention de mettre fin à un mécanisme prévisible car le public doit pouvoir faire confiance à la réglementation.

Les trois parcs éoliens, à savoir Noordwester 2, Mermaid en Seastar, ont été moins onéreux et ont dès lors permis de réaliser une économie substantielle. La mise en service de ces trois parcs en 2020 explique la hausse de la redevance de 2,6 euros par mégawattheure.

Le ministre de la Mer du Nord et moi-même avons toujours pour ambition de traduire dans le mécanisme de subventions la baisse des coûts de l'énergie éolienne produite en mer, en particulier pour la deuxième zone d'éoliennes.

S'il est possible de le faire sans subsides, nous le ferons.

28.04 **Kurt Ravyts** (VB): Pour le citoyen, il est incompréhensible qu'une économie de onze milliards d'euros aboutisse concrètement à un relèvement de onze euros de sa facture. Notre groupe plaide

dat echter niet intellectueel eerlijk over.

Onze fractie dringt er alvast heel erg op aan om geen subsidies voor het tweede offshorepakket uit te reiken. Ik hoop dat u daar samen met minister Van Quickenborne in zult slagen. Als dat niet gebeurt, zullen wij niet aarzelen om ook daarbij, ten aanzien van de bevolking, de nodige kritische beschouwingen te geven.

28.05 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Het stelt me teleur, mevrouw de minister, dat u de maatregel niet zult terugdraaien en dat de factuur zal stijgen. U antwoordt dat dat niet stiekem, maar automatisch gebeurt. Wat mij betreft, komt dat eigenlijk op hetzelfde neer. De Franstalige pers heeft er geen aandacht aan besteed en was het niet in de Nederlandstalige pers verschenen, dan hadden de burgers het niet geweten.

U hebt het telkens weer over het herstellen van het vertrouwen, maar ik wil er u graag op wijzen dat als u dat belangrijk vindt, u dan best wel uw beloftes nakomt. Misschien is daar wat meer tijd voor nodig. Zolang de mensen hun factuur zien stijgen, denk ik niet dat u het vertrouwen in uw beleid, in de regering en in de politiek in het algemeen zult herstellen.

Een ander probleem is dat de steun voor groene stroom en dus voor de energietransitie nog altijd wordt gefinancierd via de energiefactuur in de plaats van via publieke investeringen. Ook dat ondermijnt de steun voor de energietransitie en voor de groene stroom. Wat het overige betreft, zullen we een en ander wellicht vanmiddag nog bespreken.

U hebt overigens niet geantwoord op mijn vraag wanneer de energiefactuur eindelijk opnieuw zal dalen. U hebt zelf ook al meermaals gezegd dat die momenteel meer weg heeft van een belastingbrief. Twee derde van de factuur bestaat immers uit heffingen en belastingen. Het is echter niet aan de Vlaamse regering, met de N-VA, Open Vld en CD&V, om u daarin lessen te geven, want de meeste indirecte belastingen komen nog altijd van de Gewesten.

Uiteraard willen wij ook dat u uw belofte of die van de regering naleeft en de factuur effectief doet dalen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

Vraag van Kim Buyst aan Tinne Van der Straeten (Energie) over "De nood aan extra beveiliging van de Belgische nucleaire sites" (55013874C)

Question de Kim Buyst à Tinne Van der Straeten (Énergie) sur "La nécessité d'une sécurisation accrue des sites nucléaires belges" (55013874C)

28.06 Kim Buyst (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, het verbaast me een beetje dat ik de enige ben die over dit onderwerp een vraag stelt. Vrijdag konden we immers via de pers vernemen dat de nucleaire instellingen waarover ik het zonet al even had, het SCK in Mol en het IRE in Fleurus, beter beschermd moeten worden tegen terrorisme, diefstal van kernafval en aardbevingen. De federale regering zal daarvoor 78 miljoen vrijmaken.

Begrijp me niet verkeerd, ik ben heel blij dat er aandacht is voor de

explicitement pour une seconde zone offshore non subsidiée. Si cela n'est pas fait, nous protesterons avec fracas.

28.05 Thierry Warmoes (PVDA-PTB): Automatiquement ou sournoisement, la différence est parfois mince entre les deux. Si la presse néerlandophone n'avait rien révélé dans la presse, le citoyen n'en aurait rien su. Si la ministre veut la confiance du citoyen, il vaut mieux pour elle qu'elle respecte ses promesses.

Que la transition énergétique soit encore toujours financée par la facture énergétique et non par des investissements publics reste problématique. Cette situation sape aussi le soutien à l'énergie verte.

La ministre n'a pas répondu à la question relative au moment où le prix de la facture énergétique diminuerait. La ministre affirme même que la facture est très proche d'une déclaration fiscale. La facture est, pour les deux tiers, une taxe, au profit surtout des Régions, lesquelles ne le crient pas sur tous les toits.

28.06 Kim Buyst (Ecolo-Groen): Vendredi, nous avons appris par voie de presse que les installations nucléaires du CEN à Mol et de l'IRE à Fleurus devaient être mieux protégées contre le terrorisme, le vol de déchets nucléaires et le risque sismique. Le gouvernement fédéral va dégager

veiligheid van deze instellingen, onder meer in de Kempen. Uiteindelijk gaat het hier nog altijd om een wetenschap waarmee we met de grootste voorzichtigheid moeten omspringen. Tegelijk riep het bericht toch ook enkele vragen op, die ik u graag voorleg. Kunt u meer toelichting geven? Waarover gaat het hier exact? Wat is de timing? Wat zijn de volgende stappen?

Alvast bedankt voor uw antwoorden.

28.07 Minister **Tinne Van der Straeten**: Mevrouw Buyst, u wees er in uw repliek op uw vorige vraag al op dat het SKC en het IRE spelers van wereldbelang zijn voor de productie van een aantal belangrijke medische radio-isotopen. Voorts voert het SCK ook bestralingen uit van materialen voor allerlei toepassingen, zoals de dopering van hoogvermogende halfgeleiders, bijvoorbeeld voor het gebruik in windturbines. Die activiteiten moeten gezien hun karakter natuurlijk aan hoge veiligheidseisen voldoen. Daarom zijn er ook hoge beveiligingseisen van toepassing. Die worden onder meer door het FANC opgelegd.

Die vereisten zijn het gevolg van de continue evolutie van de veiligheidsvereisten voor nucleaire installaties en het beheer van de veroudering van de installaties. De hogere veiligheidseisen zelf vloeien op hun beurt voort uit diverse internationale verdragen, zoals het Verdrag inzake de fysieke beveiliging van kernmateriaal en kerninstallaties van 3 maart 1980 en het Verdrag inzake nucleaire veiligheid van 17 juni 1994. De dossiers zijn vorige week in de ministerraad besproken en voeren dus deze veiligheids- en beveiligingsvereisten uit.

Voor het SCK gaat het zowel om investeringen in beveiliging, waaronder een nieuw beveiligd toegangsgebouw, als om de lopende kosten van de bewaking. Die kosten lopen over de periode 2020-2021/2021-2026 voor een totaalbedrag van ongeveer 50 miljoen euro.

Voor het IRE gaat het om investeringen in de veiligheid, onder andere een betere bescherming tegen aardbevingen, een nieuw opslagvat voor vloeibaar radioactief afval en de vervanging van automatische branddetectiesystemen. Deze projecten worden gerealiseerd in de periode 2021-2026. Hiervoor wordt vanwege de federale Staat een budget van 23 miljoen euro gevraagd.

De volgende stap in het dossier is dat beide dossiers worden voorgelegd in het kader van de begrotingscontrole 2021. Na het begrotingsconclaf zullen de middelen al dan niet kunnen worden toegekend voor beide projecten.

28.08 **Kim Buyst** (Ecolo-Groen): Mevrouw de minister, bedankt voor uw antwoorden. Het is duidelijk waar die 78 miljoen euro vandaan komt en waarvoor dat geld zal worden gebruikt. Het risico van kernenergie voor onze samenleving vraagt inderdaad extra veiligheidsinvesteringen en u hebt benoemd waar het net vandaan komt. Nogmaals, het is goed dat die investeringen er komen.

78 millions d'euros à cet effet.

De quoi s'agit-il exactement? Quelles sont les prochaines étapes et quel est le calendrier prévu?

28.07 **Tinne Van der Straeten**, ministre: Le CEN et l'IRE sont deux acteurs de niveau mondial en ce qui concerne la production d'importants radio-isotopes médicaux. Par ailleurs, le CEN réalise également des irradiations de matériaux pour toutes sortes d'applications, telles que le renforcement des semi-conducteurs de forte puissance destinés entre autres aux turbines éoliennes. Ces activités doivent satisfaire aux normes de sécurité strictes édictées entre autres par l'AFCN, vu l'évolution constante des ces normes et le vieillissement des installations. Ces normes découlent également de conventions internationales telles que la Convention sur la protection physique des matières et installations nucléaires du 3 mars 1980 et la Convention sur la sûreté nucléaire du 17 juin 1994.

En ce qui concerne le CEN, il s'agit d'environ 50 millions d'euros pour la période 2021-2026, consacrés à un nouveau bâtiment avec accès sécurisé et aux frais courants de surveillance. Pour ce qui est de l'IRE, il s'agit de 23 millions d'euros destinés à une meilleure protection sismique, à un nouveau fût de stockage de déchets radioactifs liquides et au remplacement des systèmes automatiques de détection incendie. Ces deux dossiers seront présentés dans le cadre du contrôle budgétaire 2021.

28.08 **Kim Buyst** (Ecolo-Groen): Le risque que présente l'énergie nucléaire pour la société requiert effectivement des investissements de sécurité supplémentaires et il est positif que ceux-ci soient

Aangezien een kerncentrale zich bijna in mijn achtertuin bevindt, ben ik heel blij dat er aandacht voor is.

Toch wil ik hier ook wel zeggen dat ik het zonde vind dat dergelijke middelen niet voor duurzame alternatieven kunnen worden ingezet. Sommigen blijven het beeld ophangen dat kernenergie een goedkope vorm van energie zou zijn, maar de kosten die nu worden genoemd, moeten wij er eigenlijk durven bijtellen. Dikwijls blijven die kosten buiten beeld, maar ik vind het belangrijk dat er aandacht voor is. Als we straks het kostenplaatje van kernenergie maken, dan dienen zulke kosten mee te worden opgenomen. Daarom moeten wij opnieuw nadenken over de omslag naar echt goedkope en echt duurzame energie.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

La réunion publique de commission est levée à 13 h 39.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 13.39 uur.

réalisés. Je maintiens toutefois qu'il est regrettable que ces moyens ne puissent pas être utilisés pour financer des alternatives durables. Les coûts qu'implique l'énergie nucléaire "bon marché" sont souvent oubliés, mais je considère qu'il est important d'y être attentif.